

SHDM
FOUNDATION

สถาบันพอดี
SHDM Foundation

วารสาร

สถาบันพอดี

INSTITUTE OF SUFFICIENCY JOURNAL (IS-J)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 8 สิงหาคม 2567
VOL 1, NO.8 AUGUST 2024
ISSN 3027-8023 (Online)



shdm.journal@gmail.com



วารสารสถาบันพอดี



081 745 4336



วารสารสถาบันพอดี
Institute of Sufficiency Journal

ปีที่ 1 ฉบับที่ 8 สิงหาคม 2567

Vol. 1 No. 8 August 2024

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นวารสารตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความหนังสือ และบทความวิชาการประเภทอื่น ๆ
2. เพื่อเป็นสื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาการของนักวิจัยและนักวิชาการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศในด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านศาสนศึกษา ด้านปรัชญา ด้านจริยศาสตร์ ด้านมนุษยศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคมศาสตร์ และสหวิทยาการด้านการศึกษา
3. เพื่อเป็นวารสารเสนอองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามนุษย์ในด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านศาสนศึกษา ด้านปรัชญา ด้านจริยศาสตร์ ด้านมนุษยศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคมศาสตร์ และสหวิทยาการด้านการศึกษา
4. เพื่อพัฒนาวารสารให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาและเป็นการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลงานการวิจัยและบทความทางวิชาการด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านศาสนศึกษา ด้านปรัชญา ด้านจริยศาสตร์ ด้านมนุษยศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคมศาสตร์ และสหวิทยาการด้านการศึกษา ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI

เจ้าของ

มูลนิธิสหธรรมิกชน (Sahadhammikchon Foundation) 429/129 ถนนสรองประภา แขวง
ดอนเมือง เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร 10210
โทรศัพท์ : 091-778-1032, 089-983-9333
อีเมล : shdm.foundation@gmail.com

พิมพ์ที่

จี คลาส (G CLASS) เลขที่ 26/19 ศาลายา พุทธมณฑล นครปฐม 73170
โทร 028892223 โทรสาร 028893204 อีเมล g_class@hotmail.com

ต้นฉบับที่ตีพิมพ์ในวารสารเล่มนี้ ได้รับการตรวจสอบมาตรฐานทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะสาขาวิชา การตีพิมพ์จำเป็นต้องได้รับอนุญาตจากกองบรรณาธิการเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

คณะที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์กิริติ บุญเจือ

รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ พงษ์วาท

พระมหามงคลกานต์ ฐิตธมโม (รศ.ดร.)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย ยศโสธร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญญา สุขสมจิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภัทร แก้วรัตนภัทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชฎา พองธนกิจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย ธรรมเสนห์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงไชย สุรินทร์วรังกูร

พลเอก ดร.สมคิด ทับทิม

ดร.ดนุวัศ สุวรรณวงศ์

ดร.กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์

ดร.ลัดดา ไทยปรีชา

ดร.อารียา ภูระหงษ์

ดร.พลอยทราย โอฮาม่า

ดร.กาญจนา โพธิ์วิชยานนท์

ดร.สมเกียรติ มาลาการณ์

ดร.จันทรา มาศ สุริเย

รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงสมร รุ่งสวรรค์โพธิ์

รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ

รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ศรีปริยญา ฐูปกระจำง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจตนิพัทธ์ พิทยานุวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ รัตนดิลล ญ ภูเก็ต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุปราณี วัฒนสิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วรารัตน์ไชย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พลโท ดร.ทวี แจ่มจำรัสพลโท

พันเอก ดร.ปราโมทย์ หม่อมศิลา

ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม

ดร.กัณฑ์สินี สมิตพันธ์

ดร.สิริกร อมฤตวาริน

ดร.ศาสวัต มูลฐาน

ดร.รวิษ ตาแก้ว

ดร.ใจกลั่น นาวาบุญนิยม

ดร.วรารณ พงศ์ธรพิสุทธิ

ดร.สิรินทร์ กันยาวิริยะ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธา หริมเทพาธิป

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล มณีสว่าง

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนิต พุทธพงษ์ศิริพร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีเวท วรณโกวิท

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุณี เวชประสิทธิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.เอนก สุวรรณบัณฑิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร พินยารัก

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครราชสีมา

ดร.มนัสวี ศรีนนท์	สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.ตรี บุญเจือ	สำนักงาน กสทช.
ดร.ยุทธภณัฐ พินิจ	คริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
นายแพทย์ ดร.ศุภชัย ศรีศิริรุ่ง	โรงพยาบาลพญาไท สาขาศัลยกรรม
พันเอกหญิง ดร.สุภารัตน์ น้อยแรม	ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 5 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
ดร.ประเสริฐ สุขศาสนิกวิน	คณะรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
พันตำรวจโทหญิง ดร. ปิยะนุช ศรีสรานุกรม	คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

นางพรรณนิภา หริมเทพาธิป

นางเพ็ญพักต์ สว่าง

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ ประจำวารสาร

พระศรีสังฆญาณมุนี (ผศ.ดร.)	วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหามงคลกานต์ จิตธมโม (รศ.ดร.)	คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตโตโม (ผศ.ดร.)	สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหานรินทร์ สุรบุญโญ (ผศ.ดร.)	วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาอดุล มากดี (ผศ.ดร.)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
พระมหาวิโรจน์ ญาณวิโร (ดร.)	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระเจ้าตุงกรค์ ชูศรี (ดร.)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาภาณุวิชญ์ ภาณุวิชชโย (ดร.)	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ แสงแก้ว	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี ชุมเสน	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อานวย มีราคา	วิทยาลัยพิษณุพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภารัตน์ พิมลรัตนกานต์	วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิทยาเขตนครปฐม
ดร.มนูญ สอนโพนงาม	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ดร.กฤตสุขิน พลเสน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ดร.สมเจต หลวงกัน	วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ
	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.วรรณา พ่วงพร้อม	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ดร.สุคติณีย์ ทองจันทร์	นักวิชาการ สถาบันมะเร็งแห่งชาติ
ดร.ณทิพรดา ไชยศิลป์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.ศรุตานนท์ ชอบประดิษฐ์	คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์วิทยาลัยทองสุข
ดร.จักรพงษ์ ทิพสูงเนิน	สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เขต ๑๔
ดร.พูนศักดิ์ กมล	วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.วุฒิพงษ์ รอดบำรุง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.ศุภิสรา บัวงาม	นักวิชาการ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา
ดร.เอกลักษณ์ เพ็งพรหม	ศูนย์พอเพียงศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทบรรณาธิการ

บทความวิจัยและบทความวิชาการในวารสารสถาบันพหุติ ปีที่ 1 ฉบับที่ 8 ประจำเดือนสิงหาคม 2567 มีบทความวิจัยและบทความวิชาการที่ส่งมาอย่างต่อเนื่องจากฉบับที่แล้ว เนื่องจากผู้เขียนบทความหลายท่านให้ความนิยมในการนำผลงานทั้งในส่วนบทความวิจัยและบทความวิชาการมาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารสถาบันพหุติ นอกจากนี้ยังได้รับความเมตตาจากคณาจารย์หลากหลายมหาวิทยาลัย ตลอดจนนักวิชาการอิสระ ยินดีเป็นทั้งที่ปรึกษา กองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ ซึ่งแต่ละท่านล้วนมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาของตนเป็นอย่างดี

บทความในวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 3 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ การบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กรตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท, การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเที่ยวชมวัดพระแก้วของนักท่องเที่ยวชาวจีนหลังสถานการณ์โควิด, สุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท และบทความวิชาการ ได้แก่ ทานบารมีในพุทธปรัชญาเถรวาท รวมไปถึงบทความวิชาการเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักการทรงงาน ซึ่งเป็นงานเขียนที่มีความต่อเนื่องมาจากฉบับก่อน ๆ คือเริ่มตั้งแต่การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 1 จนมาถึงฉบับนี้จะเป็นการประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 8 : ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

บทความเหล่านี้ได้ผ่านการพิจารณาถ้อยแถลงโดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบประเมินคุณภาพ ตลอดทั้งกองบรรณาธิการให้ความสำคัญกับบทความที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวารสารเป็นหลัก กองบรรณาธิการได้คัดเลือกคุณภาพเป็นการเบื้องต้นก่อนแล้วจึงทำการตอบรับเพื่อส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบประเมินถ้อยแถลงตามระบบต่อไป ทั้งนี้ บทความที่ได้รับการคัดเลือกจึงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย Thai Journal citation index Centre (TCI)

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านการศึกษาให้เป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาและประเทศชาติต่อไป โดยบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือประจำฉบับนี้มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

บทความวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กรตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท” โดย ดร.พจนา มาโนช บทความวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบวิเคราะห์เอกสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการรูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กร โดยการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กรเกิดจากการบูรณาการระหว่างแนวคิดบุคคล 4 ประเภทในพุทธปรัชญาเถรวาทกับการบริหารงานบุคคลตามแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เน้นการสร้างแรงบันดาลใจและการพัฒนาศักยภาพของบุคคลในองค์กร เพื่อให้ทุกคนสามารถเติบโตและทำงานได้อย่างเต็มที่ การบริหารงานบุคคลแต่ละประเภทตามแนวคิดนี้ ได้แก่ 1. การบริหารบุคคลประเภทอุคฆฏิตัญญู (บุคคลที่เข้าใจได้ทันที) 2. การบริหารบุคคลประเภทวิปจิตัญญู (บุคคลที่ต้องการการอธิบายก่อนเข้าใจ) 3. การบริหารบุคคลประเภทเนยยะ (บุคคลที่ต้องใช้เวลาฝึกฝน) 4. การบริหารบุคคลประเภทปทปรมะ (บุคคลที่ยังไม่พร้อมรับการ

พัฒนา) กล่าวโดยสรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารบุคคลทั้ง 4 ประเภทนี้เน้นการปรับกลยุทธ์การบริหารให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมและความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้พวกเขามีโอกาสเติบโตและพัฒนาตนเองในหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การเข้าใจถึงความแตกต่างเหล่านี้ช่วยให้ผู้นำสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและความสำเร็จของทีมได้มากยิ่งขึ้น

บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเที่ยวชมวัดพระแก้วของนักท่องเที่ยวชาวจีนหลังสถานการณ์โควิด” โดย Yuechan Wu และ ดร.บรรดิษฐ์ พระประทานพร บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วของนักท่องเที่ยวชาวจีนหลังสถานการณ์โควิด ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 21 - 30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี โดยส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา และจะชักชวนผู้อื่นมาเที่ยววัดพระแก้วมากที่สุด ซึ่งแหล่งข้อมูลส่วนใหญ่มาจากคำแนะนำจากบุคคลอื่น จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด

บทความวิจัยเรื่อง “สุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท” โดย ดร.ชิสา กันยาวิริยะ และ ดร.สิรินทร์ กันยาวิริยะ บทความวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท จากนั้นได้สังเคราะห์ให้เกื้อกูลความรู้ใหม่ ได้แก่ รูปแบบสุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ประกอบด้วย 1) การยอมรับทางสังคม 2) การสร้างสรรค์สังคม 3) การเป็นสังคมอุดมคติ 4) ความสอดคล้องทางสังคม 5) การหลอมรวมกันทางสังคม

บทความวิชาการเรื่อง “ทานบารมีในพุทธปรัชญาเถรวาท” โดย ดร.สิรินทร์ กันยาวิริยะ และ ดร.ชิสา กันยาวิริยะ บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์ทานบารมีในพุทธปรัชญาเถรวาทผลการศึกษาพบว่า ทานคือการให้ เป็นหลักธรรมเบื้องต้นในทางพุทธปรัชญาเถรวาท และเป็นคุณูปการต่อการปฏิบัติธรรมในขั้นสูงจนกระทั่งถึงความดับทุกข์ได้ การสร้างทานบารมีมีทั้งระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ประเภทของทานตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ประเภทที่จัดตามบุคคลผู้จะรับทาน 2) ประเภทที่จัดตามสิ่งของที่ให้ทาน 3) ประเภทที่จัดตามเป้าหมายในการให้ทาน 4) ประเภทที่จัดตามลักษณะและวิธีการให้ทาน การให้ทานที่ยั่งยืนนั้นควรให้ด้วยสติปัญญา เป็นไปเพื่อการสละออกซึ่งกิเลสของผู้ให้ สร้างเสริมให้ผู้รับสามารถพึ่งพาตนเองได้จากภายในสู่ภายนอก ส่งเสริมให้เกิดการเกื้อกูลอย่างสมดุลระหว่างผู้ให้และผู้รับ เป็นไปเพื่อการเรียนรู้สู่ความพ้นทุกข์องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ ได้แก่ “7 สิ่งควรทำ – 7 สิ่งควรละ : ทานบารมี” ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อบำเพ็ญทานบารมีในชีวิตประจำวัน

บทความวิชาการเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 8 : ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด” โดย ดร.ชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์ บทความวิชาการฉบับนี้มุ่งศึกษาการประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 8 ทำให้เกิดการสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับเทคนิคในการประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 8 ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน ได้แก่ “ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด” อธิบายได้ว่า “ประหยัด” และ “เรียบง่าย” เป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การได้ประโยชน์สูงสุด หรือกล่าว

อีกอย่างหนึ่งได้ว่า ประหยัดและเรียบง่ายนั้นเป็นส่วนของเหตุ ส่วนการได้ประโยชน์สูงสุดเป็นส่วนของผลลัพธ์ สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 8 : ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ต้องคำนึงถึงความจำเป็นและความคุ้มค่าในทุกมิติ คือ เน้นการใช้งบประมาณ ทรัพยากร และเวลาอย่างคุ้มค่า และทำสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดโดยไม่ต้องใช้ทรัพยากรมากเกินไป ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ การประยุกต์ใช้หลักการนี้ไม่เพียงแต่ช่วยลดค่าใช้จ่ายและประหยัดทรัพยากร แต่ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนในระยะยาว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธา หริมเทพาธิป

บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

- 1 การการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กรตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท
Managing Four Types of Personnel in an Organization
According to Theravada Buddhist Philosophy
พจนนา มาโนช

1

- 2 การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเที่ยวชมวัดพระแก้ว
ของนักท่องเที่ยวชาวจีนหลังสถานการณ์โควิด
The Study of Personal Factors Affecting Chinese Tourists' Decision
to Visit Wat Phra Kaew after the COVID-19 Situation
Yuechan Wu และ บรรดิษฐ์ พระประทานพร

11

- 3 สุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท
Social Well-being According to Theravada Buddhist Philosophy
ชิสา กันยาวิริยะ และ สิริินทร์ กันยาวิริยะ

22

- 4 ทานบารมีในพุทธปรัชญาเถรวาท
The Perfection of Generosity in Theravada Buddhist Philosophy
สิริินทร์ กันยาวิริยะ และ ชิสา กันยาวิริยะ

31

- 5 การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 8 : ประหยัด เรียบง่าย ได้
ประโยชน์สูงสุด
Application of Work Principles 8 of King Rama IX : Economical,
Simple, and Maximizing Benefits
ชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์

44

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความ

56

หลักเกณฑ์สำหรับการนิพนธ์

58

การบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กรตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท Managing Four Types of Personnel in an Organization According to Theravada Buddhist Philosophy

พจนมา มาโนช

Phortchana Manoch

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University

Email: phortchana.ma@ssru.ac.th

Received: August 10, 2024; Revised: August 27, 2024; Accepted: August 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เอกสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการรูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กรเป็นการบูรณาการระหว่างแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทตามหลักบัว 4 เหล่าในพุทธปรัชญาเถรวาท ได้แก่ 1) บุคคลที่เข้าใจได้ทันที (อุคฆฏิตัญญู) 2) บุคคลที่ต้องการการอธิบายก่อนเข้าใจ (วิปจิตัญญู) 3) บุคคลที่ต้องใช้เวลาฝึกฝน (เนยยะ) และ 4) บุคคลที่ยังไม่พร้อมรับการพัฒนา (ปทปรมะ) รูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทประกอบด้วย 1) การบริหารงานบุคคลประเภทอุคฆฏิตัญญู 2) การบริหารงานบุคคลประเภทวิปจิตัญญู 3) การบริหารงานบุคคลประเภทเนยยะ 4) การบริหารงานบุคคลประเภทปทปรมะ รูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทดังกล่าวนี้ เป็นแนวทางการบริหารให้เหมาะสมกับบุคคลแต่ละประเภท เพื่อให้บุคคลแต่ละประเภทมีโอกาสเติบโตและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด การทำความเข้าใจความแตกต่างในบุคลิกภาพและความสามารถของบุคลากรจะช่วยให้ผู้นำสามารถสร้างแรงบันดาลใจและนำพาทีมไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหาร, การบริหารบุคคล, องค์กร, บุคคล 4 ประเภท, พุทธปรัชญาเถรวาท

Abstract

This research paper is a qualitative study based on document analysis, aimed at integrating the management models for four types of personnel within an organization. The findings reveal that the management models for these four types of personnel are an integration of the transformational leadership theory with the Buddhist concept of the

four types of lotus in Theravada philosophy. These types include: 1) those who understand immediately (Uggatitannu), 2) those who require explanation before understanding (Vipancitannu), 3) those who need time to practice (Neyya), and 4) those who are not yet ready for development (Padaparama). The management models for these four types of personnel include: 1) managing personnel who Uggatitannu, 2) managing personnel who Vipancitannu, 3) managing personnel who Neyya, and 4) managing personnel who Padaparama. These models provide a framework for managing individuals according to their respective types, ensuring that each type has the opportunity to grow and work effectively. Understanding the differences in personality and abilities among personnel enables leaders to inspire and guide their teams towards success more efficiently.

Keywords : Managing, Managing Personnel, Organization, Four Types of Personnel, Theravada Buddhist Philosophy.

บทนำ

บัว 4 เหล่าในพุทธปรัชญาเถรวาท คือ การแบ่งคนออกเป็น 4 ประเภทตามความสามารถในการรับรู้และเข้าใจธรรมะ ซึ่งประกอบด้วย



ภาพที่ 1 คำสอนเรื่องบัว 4 เหล่า

1) อุดมกฤตัญญ คือ คนที่มีปัญญาเฉียบแหลม เข้าใจธรรมะได้ทันทีเมื่อได้ยินหรือได้รับการสั่งสอน เป็นผู้พร้อมจะบรรลุธรรมในเวลาอันรวดเร็ว 2) วิปจิตัญญ คือ คนที่ต้องได้รับการอธิบายและพิจารณาธรรมะก่อนที่จะเข้าใจได้ ไม่สามารถเข้าใจได้ทันที แต่สามารถบรรลุธรรมผลได้ด้วยการพิจารณาเพิ่มเติม 3) เนยยะ คือ คนที่ต้องใช้เวลาฝึกฝนและปฏิบัติตามธรรมะเป็นระยะเวลาหนึ่ง ถึงจะสามารถเข้าใจและบรรลุธรรมได้ ต้องใช้ความพยายามและเวลาในการพัฒนาตนเอง 4) ปทปรมะ คือ คนที่ยังไม่พร้อมจะรับรู้หรือเข้าใจธรรมะในชาตินี้ เป็นผู้ที่ยังมีอุปสรรคมากในจิตใจ ไม่สามารถพัฒนาไปสู่การบรรลุธรรมผลในชาตินี้ได้ การแบ่งประเภทนี้เป็นการเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของความสามารถในการเข้าใจธรรมะของแต่ละบุคคล ซึ่งแต่ละคนมีพื้นฐานทางจิตใจและปัญญาที่แตกต่างกันออกไป

การบริหารงานบุคคลทั้ง 4 ประเภทนี้ โดยเฉพาะคนในองค์กร จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารงานจะต้องมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม เข้าใจถึงความแตกต่างไปพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงของคนในองค์กร ทั้งในด้านคุณภาพและระยะเวลา เพื่อให้เกิดการจัดการงานที่เหมาะสมต่อบุคคลกรในแต่ละประเภทให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดคุณภาพชีวิตที่สามารถมอบให้แก่บุคลากรตามเหตุตามปัจจัย

แนวคิดทฤษฎีที่น่าสนใจต่อการนำมาวิเคราะห์เพื่อบูรณาการค้นหารูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กร จึงได้แก่ แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพราะเหมาะสมต่อการออกแบบกลยุทธ์การบริหารและการสนับสนุนสิ่งที่จำเป็นในการทำงานของคนแต่ละประเภท ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Transformational Leadership” ซึ่งหมายถึง การนำคำว่า ภาวะผู้นำ มารวมกับคำว่า การเปลี่ยนแปลง จึงเกิดเป็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (อรรถพร ภัทรดำนิน สุข, 2564) เฮอร์เชย์ และบลันชาร์ด (Hersey and Blanchard, 1970) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการใช้อิทธิพลในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานที่มุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดไว้ ถ้าสถานการณ์เปลี่ยนไป ความเป็นผู้นำและรูปแบบกระบวนการต้องเปลี่ยนไปด้วย ในขณะที่ Bass and Avolio (1994) กล่าวว่า บ่อยครั้งที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงคิดถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น ผู้นำจะมีความท้าทาย ความคาดหวัง และมักจะนำไปสู่การบรรลุถึงผลงานที่สูงขึ้น

ดังนั้น เมื่อมองมาที่บุคคลประเภทสุดท้าย คือ ปทปรมะ ซึ่งอาจถูกมองว่าเป็นบุคคลที่ไร้สติปัญญา เพราะขาดคุณสมบัติ เป็นพวกหัวดื้อ มีทูลฐิมานะดื้อรั้นอย่างแรงกล้า ไม่ยอมรับคำแนะนำหรือการพัฒนาอย่างใด เป็นมิฉฉาทิฎฐิ แม้ได้ฟังธรรมก็ไม่อาจเข้าใจความหมายหรือรู้ตามได้ ทั้งยังขาดศรัทธาปสาทะ ไร้ซึ่งความเพียร เปรียบเสมือนดอกบัวที่จมอยู่กับโคลนตมที่มีแต่จะตกเป็นอาหารของเต่าปลา ไม่มีโอกาสโผล่ขึ้นพ้นน้ำเพื่อเบ่งบาน (พระปลัดนัฐพงศ์ ขนติสมปนโน (หมื่นแก้ว) และคณะ, 2566) แต่สำหรับผู้นำการเปลี่ยนแปลงกลับมองหาโอกาสในการพัฒนาบุคคลเหล่านี้เท่าที่จะทำได้ เพราะถึงแม้จะเป็นผู้มีปัญหารองจากบุคคล 3 ประเภทแรก แต่ก็มีโอกาสบรรลุธรรมในชาติต่อ ๆ ไปได้

ดังที่ปรากฏในพระอภิธรรมปิฎก บุคคลบัญญัติ มีกล่าวอธิบายไว้ว่า “(1) บุคคลผู้เป็นอุดมกฤตัญญ คือ บุคคลที่บรรลุธรรมพร้อมกับเวลาที่ท่านยกหัวขึ้นแสดง (2) บุคคลผู้เป็นวิปจิตัญญ คือ บุคคลที่เมื่อเขาอธิบายเนื้อความแห่งภาสิตโดยย่อให้พิสดารจึงบรรลุธรรม (3) บุคคลผู้เป็นเนยยะ คือ บุคคลที่บรรลุธรรมโดยลำดับอย่างนี้ คือ โดยการแสดง ถาม มนสิการ โดยแยบคาย การเสพ คบ เข้าไปนั่งใกล้

กัลยาณมิตร (4) บุคคลผู้เป็นปทปรมะ คือ บุคคลที่ฟังก็มาก กล่าวก็มาก ทรงจำก็มาก บอกสอนก็มาก แต่ “ไม่ได้บรรลุธรรมในชาตินั้น” ซึ่งแปลจากภาษาบาลีที่ว่า กตโม จ ปุคฺคโล อุกฺขมฺมิตฺตญฺ ? ยสฺส ปุคฺคลสฺส สห อุททาภูเวลาย ฌมฺมาภิสมฺโย โหติ อयํ วุจฺจติ ปุคฺคโล “อุคฺขมฺมิตฺตญฺ”. กตโม จ ปุคฺคโล วิปฺลยจิตฺตญฺ ? ยสฺส ปุคฺคลสฺส สํชิตฺเตน ภาสิตสฺส วิตถาเรน อตฺเต วิภิชฺยมาเน ฌมฺมาภิสมฺโย โหติ อयํ วุจฺจติ ปุคฺคโล “วิปฺลย จิตฺตญฺ”. กตโม จ ปุคฺคโล เนยฺโย ? ยสฺส ปุคฺคลสฺส อุทฺเทสโต ปริปุจฺจโต โยนิโส มนสิโกโรโต กัลยาณมิตฺเต เสวโต ภขโต ปิรฺรุปาสโต เอวํ อนุปฺพุพเพเน ฌมฺมาภิสมฺโย โหติ อयํ วุจฺจติ ปุคฺคโล “เนยฺโย”. กตโม จ ปุคฺคโล ปทปฺรโม ? ยสฺส ปุคฺคลสฺส พหุํปิ สฺสณโต พหุํปิ ภณโต พหุํปิ ธารยโต พหุํปิ วาจยโต น ตาย ชาตียา ฌมฺมาภิสมฺโย โหติ อยํ วุจฺจติ ปุคฺคโล “ปทปฺรโม” (อภิ.ป. (บาลี) 36/148- 151/92) จากคำอธิบายดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า บุคคลประเภทปทปรมะนั้นไม่ใช่ว่าจะไร้สติปัญญาโดยสิ้นเชิง เพียงแต่เป็นบุคคลที่บรรลุธรรมได้ยากมากในชาตินี้ แต่ก็สามารถเรียนรู้ให้เกิดประสบการณ์ บ่มเพาะสติปัญญาได้ นอกจากนี้ ปทปรมะ ยังหมายถึง ผู้ที่สอนให้รู้ได้เพียงตัวบทคือพยัญชนะ (อง.จตุกก. (บาลี) 21/133/95) หากจำเป็นที่จะต้องบริหารงานกับบุคคลเหล่านี้ก็ยังสามารถบริหารให้เกิดประโยชน์ได้ หรือมีแนวโน้มในการพัฒนาให้เกิดคุณภาพชีวิตตามความเหมาะสม นอกจากนี้ ในชั้นพุทธพจน์ยังปรากฏให้เห็นว่าในสมัยพุทธกาลนั้น พระพุทธเจ้าทรงตรัสเรื่องบัวเทียบกับบุคคลประเภทต่าง ๆ ไว้เพียง 3 ประเภทเท่านั้น ส่วนประเภทที่ 4 คือ ปทปรมะ ไม่มีปรากฏในยุคพุทธกาล แต่เป็นสิ่งที่ถูกนำมาเพิ่มเติมภายหลังในยุคอรรถกถาจารย์สมัยที่มีการสังคายนาครั้งที่ 3 ดังที่ปรากฏในพระไตรปิฎกเล่มที่ 4 พระวินยปิฎก มหาวรรค มหาขันธกะ ตอนว่าด้วยคำทูลอาราธนาของท้าวมหาพรหม (พรหมยาจนกถา) เนื้อความว่า พระผู้มีพระภาคทรงรับคำทูลอาราธนาของพรหมแล้วทรงตรวดดูโลกด้วยพุทธจักขุ ทรงเห็นสัตว์ทั้งหลายว่ามีกิเลสหนา บางต่างกัน บางพอสอนง่าย บางพอสอนยาก โดยทรงเห็นเป็นอุปมาอุปไมยว่า “เหมือนในกออูบล กอปทุม หรือกอบุญทริก (1) ดอกอูบล ดอกปทุม ดอกบุญทริก บางดอกที่เกิดในน้ำ เจริญในน้ำ ยังไม่พ้นน้ำ จมอยู่ในน้ำ (2) ดอกอูบล ดอกปทุม ดอกบุญทริก บางดอกที่เกิด ในน้ำ เจริญในน้ำ อยู่เสมอน้ำ (3) ดอกอูบล ดอกปทุม ดอกบุญทริก บางดอกที่เกิดในน้ำ เจริญในน้ำ ขึ้นพ้นน้ำ ไม่แต่น้ำ” ซึ่งแปลจากภาษาบาลีที่ว่า เสยฺยถาปิ นาม อุปฺปลินฺนํ วา ปทุมินฺนํ วา ปุณฺณทริกีนฺนํ วา (1) อปฺเปกฺกจฺจานิ อุปฺปลาณิ วา ปทุมานิ วา ปุณฺณทริกานิ วา อุทฺเท ชาตานิ อุทฺเท สํวฑฺฒานิ อุทฺทกานุกฺคตานิ อนโต นิมุคฺคโปสฺสินิ, (2) อปฺเปกฺกจฺจานิ อุปฺปลาณิ วา ปทุมานิ วา ปุณฺณทริกานิ วา อุทฺเท ชาตานิ อุทฺเท สํวฑฺฒานิ สโมทกํ จิตฺตานิ, (3) อปฺเปกฺกจฺจานิ อุปฺปลาณิ ปทุมานิ วา ปุณฺณทริกานิ วา อุทฺเท ชาตานิ อุทฺเท สํวฑฺฒานิ อุทฺทกํ อจฺจุคฺคम्म จิตฺตานิ อนุปฺลิตฺตานิ อุทฺเทน... (วิ.ม. (บาลี) 4/9/7) ความเช่นเดียวกันนี้มีปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกอีก 6 เล่ม คือ เล่มที่ 10 พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค (ที.ม. (บาลี) 10/69/21) เล่มที่ 12 พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก์ (ม.ม. (บาลี) 12/283/142) เล่มที่ 13 พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสก์ (ม.ม. (บาลี) 13/339/185) เล่มที่ 15 พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค (ส.ส. (บาลี) 15/172/102) เล่มที่ 29 พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิทเทส (ขุ.ม. (บาลี) 29/166/182) เล่มที่ 30 พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย จุฬนิตเทส (ขุ.จ. (บาลี) 30/85/117) โดยในแต่ละเล่มกล่าวถึงตัวละครต่างกัน ส่วนเนื้อหาหลักเหมือนกันทุกอย่าง

เมื่อวิเคราะห์จากหลักฐานในพระสูตรที่เป็นชั้นพุทธพจน์จะเห็นว่า พระพุทธเจ้าทรงเคารพในสติปัญญาของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกันไป อาจเป็นเพราะการเกิดเป็นมนุษย์ได้นั้นแสนยากลำบาก (วรารักษ์ เพ็ชรดี, 2563) ดังที่พระองค์ตรัสว่า “กิจโณ มนุสสปปุริสาโก การได้เกิดเป็นมนุษย์เป็นสิ่งยากยิ่ง” (ฉัทธิสร์ ศรีดี, 2560) ด้วยเหตุนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงมุ่งในการสร้างแรงบันดาลใจให้บุคคลได้ปฏิบัติงานตามศักยภาพ ความสามารถของตน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเรื่อง การบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กร เพื่อบูรณาการรูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กรให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตให้บุคลากรประเภทต่าง ๆ ให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อบูรณาการรูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หลักธรรมเรื่องบัว 3 เหล่า และบัว 4 เหล่าที่ปรากฏในพระไตรปิฎก และแนวคิดการบริหารงานบุคคลในองค์กร
2. นำประเด็นที่ได้มาศึกษารูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กร
3. บูรณาการรูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กรสู่การสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย
4. สรุปผล อภิปรายผล และเสนอแนะ

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กรเป็นการบูรณาการระหว่างแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทตามหลักบัว 4 เหล่าในพุทธปรัชญาเถรวาท ได้แก่ 1) บุคคลที่เข้าใจได้ทันที (อุคฆฏิตัญญู) 2) บุคคลที่ต้องการการอธิบายก่อนเข้าใจ (วิปจิตัญญู) 3) บุคคลที่ต้องใช้เวลาฝึกฝน (เนยยะ) และ 4) บุคคลที่ยังไม่พร้อมรับการพัฒนา (ปทปรมะ) รูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภท ประกอบด้วย

1) การบริหารงานบุคคลประเภทอุคฆฏิตัญญู

ควรมอบหมายงานที่ท้าทายและเปิดโอกาสให้พวกเขาได้เป็นผู้นำหรือผู้ริเริ่มโครงการใหม่ ๆ อุคฆฏิตัญญูมักมีความคิดสร้างสรรค์และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ผู้นำควรสนับสนุนพวกเขาในการแสดงออกทางความคิดและนวัตกรรมอย่างเต็มที่ และควรให้การสนับสนุนทางทรัพยากรและโอกาสในการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนทักษะและความรู้เพิ่มเติม

2) การบริหารงานบุคคลประเภทวิจิตรปัญญา

ควรให้คำแนะนำที่ชัดเจนและเป็นระบบ จัดให้มีการฝึกอบรมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้พวกเขาได้พัฒนาความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่รับผิดชอบ และควรสนับสนุนด้วยการให้ข้อมูลเชิงลึกและคำอธิบายที่ละเอียด รวมถึงโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและซักถาม เพื่อให้พวกเขามั่นใจและพร้อมในการทำงาน

3) การบริหารงานบุคคลประเภทเนยยะ

ควรให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็น ควรมอบหมายงานที่มีความท้าทายระดับปานกลางเพื่อให้พวกเขาค่อย ๆ เติบโตและพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ ผู้นำควรเป็นโค้ชที่ดี คอยชี้แนะและให้กำลังใจ ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้พวกเขามีโอกาสในการเรียนรู้และปรับปรุงตนเอง

4) การบริหารงานบุคคลประเภทปทพรมะ

ผู้นำมอบหมายงานที่ตรงกับความสามารถและประสบการณ์ในระดับที่ไม่ซับซ้อนมากนัก พร้อมทั้งจัดให้มีการสนับสนุนและควบคุมอย่างใกล้ชิด และควรให้การสนับสนุนในเรื่องการปฏิบัติงานที่เป็นขั้นตอนและชัดเจน รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่มีโครงสร้างและการกำกับดูแลที่ชัดเจน เพื่อช่วยให้พวกเขาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทดังกล่าวนี้ เป็นแนวทางการบริหารให้เหมาะสมกับบุคคลแต่ละประเภท เพื่อให้บุคคลแต่ละประเภทมีโอกาสเติบโตและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด การทำความเข้าใจความแตกต่างในบุคลิกภาพและความสามารถของบุคลากรจะช่วยให้ผู้นำสามารถสร้างแรงบันดาลใจและนำพาทีมไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ สามารถอภิปรายได้ว่า รูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กรเป็นการบูรณาการระหว่างแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทตามหลักบัว 4 เหล่าในพุทธปรัชญาเถรวาท ได้แก่ 1) บุคคลที่เข้าใจได้ทันที (อุคฆฏิตัญญู) 2) บุคคลที่ต้องการการอธิบายก่อนเข้าใจ (วิปจิตัญญู) 3) บุคคลที่ต้องใช้เวลาฝึกฝน (เนยยะ) และ 4) บุคคลที่ยังไม่พร้อมรับการพัฒนา (ปทพรมะ) รูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทประกอบด้วย 1) การบริหารงานบุคคลประเภทอุคฆฏิตัญญู 2) การบริหารงานบุคคลประเภทวิปจิตัญญู 3) การบริหารงานบุคคลประเภทเนยยะ 4) การบริหารงานบุคคลประเภทปทพรมะ รูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทดังกล่าวนี้ เป็นแนวทางการบริหารให้เหมาะสมกับบุคคลแต่ละประเภท เพื่อให้บุคคลแต่ละประเภทมีโอกาสเติบโตและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด การทำความเข้าใจความแตกต่างในบุคลิกภาพและความสามารถของบุคลากรจะช่วยให้ผู้นำสามารถสร้างแรงบันดาลใจและนำพาทีมไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคคลประเภทแรกหรืออุคฆฏิตัญญูคือ พวกที่มีสติปัญญาฉลาดเฉลียวที่สุด ส่วนบุคคลประเภทที่สองหรือวิปจิตัญญูคือบุคคลที่มี

วุฒิภาวะปานกลางถึงสูง ส่วนบุคคลประเภทที่สามหรือเนยยะคือคนกลุ่มนี้มีวุฒิภาวะต่ำถึงปานกลางมีความรู้ความสามารถไม่มากนัก ส่วนบุคคลประเภทที่สี่หรือปทปรมะคือบุคคลที่มีทวิภูมิจำลองอย่างแรงกล้า หัวดี รับการพัฒนาได้ยากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระปลัดนัฐพงศ์ ขนติสมปนโน (หมื่นแก้ว) และคณะ (2566) อธิบายไว้ว่า 1) อุคฆฏิตัญญู คือ พวกที่มีสติปัญญาฉลาดเฉลียว เป็นสัมมาทวิภูมิจำลองเมื่อได้ฟังธรรมก็สามารถรู้และเข้าใจในเวลาอันรวดเร็ว แม้ฟังเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ก็สามารถที่จะเข้าใจได้ เปรียบดังดอกบัวที่ชูดอกขึ้นพ้นน้ำแล้ว สามารถที่จะบานสะพรั่งได้ทันทีที่ได้รับแสงจากพระอาทิตย์ 2) วิปจิตัญญู คือ พวกที่มีสติปัญญาปานกลาง เป็นสัมมาทวิภูมิจำลองเมื่อได้ฟังธรรมแล้วพิจารณาตามและได้รับการอบรมฝึกฝนเพิ่มเติมหรือชี้แนะเล็กน้อย จะสามารถรู้และเข้าใจได้ในเวลาอันไม่ช้า สามารถที่จะเข้าใจในเรื่องนั้นได้ เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ปรึมน้ำซึ่งจะบานในวันถัดไป 3) เนยยะ คือ พวกที่มีสติปัญญาน้อย จำพวกที่มีคุณสมบัติพอแนะนำได้ แต่เป็นสัมมาทวิภูมิจำลองเมื่อได้ฟัง ธรรมแล้วพิจารณาตามและได้รับการอบรมฝึกฝนเพิ่มอยู่เสมอ มีความขยันหมั่นเพียรไม่ย่อท้อ มีสติมั่น ประกอบด้วยศรัทธาปสาทะ ในที่สุดก็สามารถรู้และเข้าใจได้ในวันหนึ่งข้างหน้า เมื่อได้รับการอบรมเสมออยู่ ๆ ก็สามารถที่จะเข้าใจในหน้าที่การงานได้เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ รอวันที่จะพ้นน้ำใน วันต่อ ๆ ไป ซึ่งจะค่อย ๆ โผล่ขึ้นเบ่งบานได้ในวันหนึ่ง และ 4) ปทปรมะ คือ พวกที่ไร้สติปัญญา จำพวกที่ขาดคุณสมบัติ พวกหัวดี มีทวิภูมิจำลองอย่างแรงกล้า ไม่ยอมรับคำแนะนำหรือการพัฒนาอย่างใด และยังเป็นมิชฌาทวิภูมิจำลองเมื่อได้ฟังธรรมก็ไม่อาจเข้าใจ ความหมายหรือรู้ตามได้ ทั้งยังขาดศรัทธาปสาทะ ไร้ซึ่งความเพียร เปรียบเสมือนดอกบัวที่จมอยู่กับโคลนตม ยังแต่จะตกเป็นอาหารของเต่าปลา ไม่มีโอกาสโผล่ขึ้นพ้นน้ำเพื่อเบ่งบาน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ ปัญญา นามสง่า (2561) ที่กล่าวถึงการแบ่งบุคคลเป็น 4 เหล่าตามอัธยาศัย คือ 1) อุคฆฏิตัญญูผู้มีกิเลสน้อยเบาบาง มีอินทรีย์กล้า เฟื่องสอนให้รู้ได้โดยง่าย อาจรู้ธรรมพิเศษได้ฉับพลัน เปรียบเหมือนดอกปทุมชาติที่โผล่พ้นจากพื้นน้ำขึ้นจากพื้นน้ำมาแล้ว คอยสัมผัสสรัศมีพระอาทิตย์อยู่จักบานในวันนี้ 2) วิปจิตัญญูผู้มีกิเลสค่อนข้างน้อย เมื่อได้รับอบรมในปฏิปทาอันเป็นบุพภาค จนมีอุปนิสัยแก่กล้า ก็สามารถบรรลุธรรมพิเศษได้เปรียบเหมือนดอกบัวที่ยังตั้งอยู่เสมอฟื้นน้ำ จักบานในวันพรุ่งนี้ 3) เนยยะ ผู้มีกิเลสเบาบาง ก็ยังควรได้รับคำแนะนำในธรรมปฏิบัติไปก่อน เพื่อบำรุง อุปนิสัยจนกว่าจะแรงกล้าจึงจะบรรลุธรรมพิเศษ เปรียบเหมือนดอกบัวที่ยังจมอยู่ในน้ำ คอยเวลาที่จะบานในวันต่อ ๆ ไป และ 4) ปทปรมะ ผู้มีกิเลสหยาบ ปัญญาหยาบ หาอุปนิสัยมิได้เลย ไม่สามารถจะบรรลุธรรม พิเศษได้เปรียบเหมือนดอกบัวที่จมอยู่ใต้น้ำและเป็นรักษาหารแห่งปลาและเต่า นอกจากนี้ รูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทยังมีการส่งเสริมให้เกิดการบริหารอย่างมีส่วนร่วม การสร้างแรงจูงใจ การใช้ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม ในการบริหารงานบุคคลให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สิรินทร์ กันยารวิริยะ และ ชิสา กันยารวิริยะ (2567) สรุปไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารบุคคลให้มีความสัมพันธ์กันในเชิงสร้างสรรค์ โดยมีเป้าหมายร่วมกันในเชิงการแก้ปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมรับทราบข้อมูล ร่วมคิด ร่วมวางแผนและตัดสินใจ ร่วมลงมือทำ ร่วมรับผิดชอบร่วมประเมินผล ร่วมรับประโยชน์สุขที่เกิดขึ้นด้วยกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชิสา กันยารวิริยะ และ สิรินทร์ กันยารวิริยะ

(2567) ที่กล่าวถึง แรงจูงใจที่เกิดขึ้น เป็นแรงจูงใจที่ส่งเสริมให้เกิดการสร้างศักยภาพทางปัญญา คุณธรรม และจริยธรรม ส่งเสริมในด้านของอารมณ์และความรู้สึกซึ่งจะต้องกำหนดเป้าหมายเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งของตนเองและผู้อื่นด้วยพลังสร้างสรรค์ พลังปรับตัว พลังร่วมมือ และพลังแสวงหา

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กร โดยสามารถอธิบายเป็นภาพได้ดังนี้



ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กร

จากภาพที่ 2 อธิบายได้ว่า รูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กรเกิดจากการบูรณาการระหว่างแนวคิดบุคคล 4 ประเภทในพุทธปรัชญาเถรวาทกับการบริหารงานบุคคลตามแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เน้นการสร้างแรงบันดาลใจและการพัฒนาศักยภาพของบุคคลในองค์กร เพื่อให้ทุกคนสามารถเติบโตและทำงานได้อย่างเต็มที่ การบริหารงานบุคคลแต่ละประเภทตามแนวคิดนี้สามารถทำได้ดังนี้

1. การบริหารบุคคลประเภทอุคฆฤติ (บุคคลที่เข้าใจได้ทันที)

กลยุทธ์การบริหาร: มอบหมายงานที่สำคัญ ทำหาย และมีความซับซ้อน เนื่องจากบุคคลกลุ่มนี้มีความสามารถในการเข้าใจและปรับตัวได้รวดเร็ว เปิดโอกาสให้พวกเขามีบทบาทเป็นผู้นำหรือผู้ริเริ่มโครงการใหม่ ๆ ส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

การสนับสนุน: สนับสนุนการพัฒนาทักษะและการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการเป็นผู้นำและความก้าวหน้าในอาชีพ

2. การบริหารบุคคลประเภทวิจิตรปัญญา (บุคคลที่ต้องการการอธิบายก่อนเข้าใจ)

กลยุทธ์การบริหาร: ให้คำอธิบายที่ชัดเจนและเป็นขั้นตอน เพื่อให้บุคคลกลุ่มนี้สามารถเข้าใจและปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง จัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เน้นการสอนและการปฏิบัติเพื่อเสริมความเข้าใจในงานที่ทำ

การสนับสนุน: ให้โอกาสในการซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา

3. การบริหารบุคคลประเภทเนยยะ (บุคคลที่ต้องใช้เวลาฝึกฝน)

กลยุทธ์การบริหาร: มอบหมายงานที่ทำหายแต่ไม่ซับซ้อนเกินไป เพื่อให้บุคคลกลุ่มนี้ค่อย ๆ พัฒนาความสามารถและความเข้าใจ เน้นการฝึกฝนและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยสร้างแผนพัฒนาส่วนบุคคลที่ชัดเจนและมีเป้าหมายที่แน่นอน

การสนับสนุน: ผู้นำควรเป็นโค้ชที่ดี ให้คำแนะนำและชี้แนะในการทำงาน รวมถึงให้กำลังใจและสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนา

4. การบริหารบุคคลประเภทปทปรมะ (บุคคลที่ยังไม่พร้อมรับการพัฒนา)

กลยุทธ์การบริหาร: มอบหมายงานที่ตรงกับความสามารถและประสบการณ์ในระดับพื้นฐาน งานที่ไม่ซับซ้อนหรือทำหายเกินไป จัดให้มีการสนับสนุนและการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้บุคคลกลุ่มนี้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสนับสนุน: ให้การสนับสนุนด้านการฝึกฝนทักษะพื้นฐานและการทำงานที่มีขั้นตอนชัดเจน เน้นการควบคุมและการกำกับดูแลเพื่อให้มั่นใจว่าบุคคลกลุ่มนี้สามารถทำงานได้ตามเป้าหมาย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารบุคคลทั้ง 4 ประเภทนี้เน้นการปรับกลยุทธ์การบริหารให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมและความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้พวกเขามีโอกาสเติบโตและพัฒนาตนเองในหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การเข้าใจถึงความแตกต่างเหล่านี้ช่วยให้ผู้นำสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและความสำเร็จของทีมได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การบริหารงานบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อทุกองค์กร ทั้งในส่วนองภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ควรมีการนำรูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กรไปช่วยอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้นำในองค์กรต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์งานให้เหมาะสมกับศักยภาพของบุคคล และเป็นฐานข้อมูลสำหรับออกแบบการอบรมหรือการพัฒนาให้บุคลากรได้มีการพัฒนาศักยภาพตามความเหมาะสมกับสติปัญญา ความเพียรพยายาม โดยมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ ผลักดัน สร้างบรรยากาศในการทำงานให้ผู้ปฏิบัติในแต่ละประเภทเกิดความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นรูปแบบการบริหารงานบุคคล 4 ประเภทในองค์กรจากหลักธรรมบัว 4 เหล่าในพุทธปรัชญาเถรวาท แต่ยังมีองค์ความรู้อื่น ๆ อีกมากมายที่เหมาะสมต่อการนำมาบูรณาการกับหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานบุคคลได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะหัวข้อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. การบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7
2. การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ
3. การสร้างภาวะผู้นำองค์กรเพื่อการบริหารอย่างยั่งยืนตามหลักพุทธธรรม

บรรณานุกรม

- ชิสา กันยาวิริยะ และสิรินทร์ กันยาวิริยะ. (2567). แรงจูงใจตามหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง. *วารสารสถาบันพอดี*, 1(5) : 10-17.
- ณัฏฐิ์ ศรีดี. (2560). พุทธจริยศาสตร์กับแนวคิดเรื่องการฆ่าตัวตาย. *วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, 1(1) : 25-39.
- ปัญญา นามสง่า. (2561). ดอกบัวกับการเรียนรู้ในทัศนะพุทธปรัชญา. *วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์*, 1(2) : 52-68.
- พระปลัดนัฐพงศ์ ขนติสมปนโน (หมื่นแก้ว) และคณะ. (2566). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 4 ประเภทในองค์กร. *วารสาร Journal of Modern Learning Development*, 8(8) 465-477.
- วราร์ก เพ็ชรดี. (2563). การศึกษาความเชื่อเรื่องการถือกำเนิดของมนุษย์ที่ปรากฏในวรรณกรรมประกอบพิธีการทำขวัญนาค : บทปฏิสนธิ. *วารสารอักษราพิบูล*, 1(2) : 27-37.
- สิรินทร์ กันยาวิริยะ และชิสา กันยาวิริยะ. (2567). การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง. *วารสารสถาบันพอดี*, 1(7) : 27-40.
- อรรวรรณ ภัทรดำเนินสุข. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. *ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Bernard M. Bass and B.J. Avolio. (1994). *Improving Organization Effectiveness Through Transformation Leadership*. Thousand Oaks, CA : Sage Publications.
- Pual Hersey and Kenneth H Blanchard. (1970). *Management of Organizational : Utilizing Human Resources*. New York : McGraw-HillBook Co.

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเที่ยวชมวัดพระแก้วของ
นักท่องเที่ยวชาวจีนหลังสถานการณ์โควิด

The Study of Personal Factors Affecting Chinese Tourists' Decision
to Visit Wat Phra Kaew after the COVID-19 Situation

Yuechan Wu¹ และ บรรดิษฐ์ พระประทานพร²

Yuechan Wu¹ and Bundit Phrapratanporn²

^{1,2}หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

^{1,2}Master of Business Administration Program Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: ¹wuyuechan5586@gmail.com

²bundit.ph@ssru.ac.th

Received: August 12, 2024; Revised: August 27, 2024; Accepted: August 27, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วของนักท่องเที่ยวชาวจีนหลังสถานการณ์โควิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักท่องเที่ยวชาวจีนที่เข้ามาเที่ยวในวัดพระแก้ว จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันที่มีผลต่อการตัดสินใจ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 21 - 30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี โดยส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา และจะชักชวนผู้อื่นมาเที่ยววัดพระแก้วมากที่สุด ซึ่งแหล่งข้อมูลส่วนใหญ่มาจากคำแนะนำจากบุคคลอื่น จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด

คำสำคัญ: การตัดสินใจ, นักท่องเที่ยว, วัดพระแก้ว

Abstract

This research aimed to study the different personal factors affecting the decision to travel to Wat Phra Kaew of Chinese tourists after the COVID situation. The sample group used in the research was 400 Chinese tourists who visited Wat Phra Kaew. A questionnaire was used as a data collection tool. The statistics used for data analysis included frequency distribution, percentage, arithmetic mean, and standard deviation. The hypothesis testing on the different personal factors affecting the decision was performed using a one-way ANOVA. The research results found that most Chinese tourists were female, aged 21-30, and had a bachelor's degree. Most of them were students and would invite others to visit Wat Phra Kaew the most. Most of the sources of information came from recommendations from other people. The hypothesis testing found that different personal factors in terms of education level affected the decision to travel to Wat Phra Kaew after the COVID situation.

Keywords : Decision, Tourist, Wat Phra Kaew

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างรายได้ การเปิดโอกาสให้เกิดการจ้างงาน โดยมีการกระจายความเจริญไปสู่ในระดับภูมิภาคที่กว้างขวางออกไป นอกจากนี้ในช่วงเวลาที่ผ่านมา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่มีผลต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยความโดดเด่นในการให้บริการและความหลากหลายของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมสำหรับนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก (Vinijvorakijkul et al., 2018) อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวอย่างมาก (MOTS, 2021) แม้จะเป็นเช่นนั้น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมก็ยังคงดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อยู่บ้าง โดยจากการคาดการณ์ของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ระบุว่า ในไตรมาสที่ 1 ของปี 2564 แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมยังคงเป็นที่นิยมสูงสุดในหมู่นักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 38 ตามมาด้วยชุมชนวิถีชีวิตที่ได้รับความนิยมร้อยละ 16 (TCT, 2020)

วัดพระแก้วเป็นตัวแทนวัฒนธรรมและพุทธศาสนาของประเทศไทย ซึ่งเป็นตัวเลือกอันดับแรกของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่นิยมมาเที่ยวสถานที่นี้ และนักท่องเที่ยวชาวจีนจำนวนมากที่มาเที่ยวในวัดพระแก้วของทุก ๆ ปี การท่องเที่ยววัฒนธรรมโดยเฉพาะวัดพระแก้วซึ่งเป็นสถานที่สำคัญ ส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยซึ่งปัจจุบัน จากสถิติตั้งแต่ปี 2552 มีนักท่องเที่ยวจีนมาไทยเพียง 777,508

คน แต่ตัวเลขล่าสุดเมื่อสิ้นปี 2559 มีนักท่องเที่ยวจีนมาไทยถึง 8,757,466 คน เท่ากับช่วง 7 ปีที่ผ่านมา มียอดเติบโตเพิ่มขึ้นทะลุ 1,000% (พลวุฒิ สงสกุล, 2560)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วของนักท่องเที่ยวชาวจีนหลังสถานการณ์โควิด

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน H_1 ลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด โดยมีสมมติฐานย่อยดังนี้

H_{1a} ลักษณะประชากรศาสตร์ด้าน เพศ ที่มีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว

H_{1b} ลักษณะประชากรศาสตร์ด้าน อายุ ที่มีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว

H_{1c} ลักษณะประชากรศาสตร์ด้าน ระดับการศึกษา ที่มีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว

H_{1d} ลักษณะประชากรศาสตร์ด้าน สถานภาพ ที่มีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว

H_{1e} ลักษณะประชากรศาสตร์ด้าน อาชีพ ที่มีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว

H_{1f} ลักษณะประชากรศาสตร์ด้าน รายได้ต่อเดือน ที่มีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว

H_{1g} ลักษณะประชากรศาสตร์ด้าน ศาสนา ที่มีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร

ประชากรคือ นักท่องเที่ยวชาวจีนที่อาศัยอยู่ในเมืองกวางสี ประเทศจีน ซึ่งเป็นผู้มีความสนใจเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย แต่ไม่ทราบขนาดประชากรที่แน่นอน โดยเลือกกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ William Gemmell Cochran จึงได้จำนวนกลุ่มประชากรจำนวน 400 ตัวอย่าง (Cochran, 1977)

2. ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ลักษณะประชากรศาสตร์

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- สถานภาพ
- อาชีพ
- รายได้ต่อเดือน
- ศาสนา

การตัดสินใจการท่องเที่ยว
ในวัดพระแก้วหลัง
สถานการณ์โควิด

3. ขอบเขตเวลา

การศึกษาใช้ระยะเวลาระหว่าง เดือน มิถุนายน พ.ศ 2565 - ตุลาคม พ.ศ 2565 รวมเป็น ระยะเวลา 4 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ลักษณะมาตรวัดแบบลิเกิร์ต (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดย 5 หมายถึง “มากที่สุด” 4 หมายถึง “มาก” 3 หมายถึง “ปานกลาง” 2 หมายถึง “น้อย” 1 หมายถึง “น้อยที่สุด” ผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยที่ผ่านมา มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 ทบทวนวรรณกรรมเพื่อสร้างแบบสอบถามโดยตั้งคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความตรงของคำถาม (Content Validity) โดยพบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความตรง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พร้อมกับปรับปรุงคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้คำถามคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงจำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยพบว่าแบบสอบถามชุดนี้มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.968 ถือได้ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับสูง

2.4 นำแบบสอบถามไปเก็บตัวอย่างจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้พิจารณาเลือกแบบเจาะจงไว้จนได้แบบสอบถามตามจำนวนที่ต้องการ โดยต้องเน้นทำความเข้าใจกับผู้ที่จะออกสำรวจให้เข้าใจในเนื้อหาของแบบสอบถาม เพื่อป้องกันการเกิดความไม่เข้าใจในข้อคำถาม ซึ่งอาจทำให้แบบสอบถามนั้นไม่มีคุณภาพตามที่ต้องการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้มีแหล่งรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อสอบถามจาก นักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูล และทฤษฎีต่าง ๆ จากบทความ เอกสาร หนังสือ หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติการวิเคราะห์ความแตกต่างประกอบด้วย t-test และ One-way ANOVA

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 175 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.75 เพศหญิง จำนวน 225 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.25 มีอายุอยู่ในช่วง 21 ปี ถึง 30 ปี มากที่สุด จำนวน 200 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาอยู่ในช่วง น้อยกว่าหรือเท่ากับ 21 ปี จำนวน 128 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.00 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 246 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.50 รองลงมาเป็นระดับ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.50 มีสถานภาพโดยส่วนใหญ่โสด จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาคือสมรส/อยู่ด้วยกัน จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 มีอาชีพโดยส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 175 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.75 รองลงมาเป็นข้าราชการ/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 125 รายคิดเป็นร้อยละ 31.25 มีรายได้โดยส่วนใหญ่ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 124 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.00 รองลงมา ที่ระดับ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.00 และมีศาสนาโดยส่วนใหญ่เป็นพุทธ จำนวน 313 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.25 รองลงมาเป็นอิสลาม จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.00

ตาราง 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อผลสำเร็จการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วของนักท่องเที่ยวชาวจีน

ปัจจัยส่วนบุคคล	t	F	Mean Different	Sig.	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
เพศ	-7.925	10.261	-.003**	.001	ยอมรับ H _{1a}
อายุ		12.209		.000	ยอมรับ H _{1b}
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี			.277*	.001	ยอมรับ H _{1b}
21-30 ปี					
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี			.682**	.000	ยอมรับ H _{1b}
31-40 ปี					
ระดับการศึกษา		3.985		.019	ยอมรับ H _{1c}
ต่ำกว่าปริญญาตรี			-.194*	.049	ยอมรับ H _{1c}
ปริญญาตรี					
ต่ำกว่าปริญญาตรี			-.354**	.006	ยอมรับ H _{1c}
สูงกว่าปริญญาตรี					
สถานภาพ		62.672		.000	ยอมรับ H _{1d}
โสด			.626**	.000	ยอมรับ H _{1d}
สมรส/อยู่ด้วยกัน					
โสด			1.562**	.000	ยอมรับ H _{1d}
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่					
อาชีพ		9.848		.000	ยอมรับ H _{1e}
วิชาชีพเฉพาะ			-.1.244**	.000	ยอมรับ H _{1e}
นักเรียน/นักศึกษา					
วิชาชีพเฉพาะ			-1.182**	.000	ยอมรับ H _{1e}
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ					
วิชาชีพเฉพาะ			-1.068**	.000	ยอมรับ H _{1e}
พนักงานบริษัทเอกชน					
วิชาชีพเฉพาะ			-1.291**	.000	ยอมรับ H _{1e}
เจ้าของกิจการ/ธุรกิจ					
ส่วนตัว					
รายได้ต่อเดือน		6.833		.000	ยอมรับ H _{1f}
ตั้งแต่ 40,000 บาทขึ้นไป			-.576**	.000	ยอมรับ H _{1f}

ไม่เกินหรือเท่ากับ 10,000

บาท			
ตั้งแต่ 40,000 บาทขึ้นไป	-376*	.020	ยอมรับ H_{1f}
10,001-20,000 บาท			
ตั้งแต่ 40,000 บาทขึ้นไป	-750**	.000	ยอมรับ H_{1f}
20,001-30,000 บาท			
ตั้งแต่ 40,000 บาทขึ้นไป	-340*	.053	ยอมรับ H_{1f}
30,001-40,000 บาท			
ศาสนา	24.814	.000	ยอมรับ H_{1g}
พุทธ	.166*	.218	ยอมรับ H_{1g}
คริสต์			
พุทธ	.914**	.000	ยอมรับ H_{1g}
อิสลาม			
พุทธ	.923**	.000	ยอมรับ H_{1g}
พราหมณ์-ฮินดู			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาตามตาราง 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด พบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ได้ค่า Sig. เท่ากับ 0.001 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงสรุปว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด จึงยอมรับสมมติฐาน H_{1a}

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ได้ค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงสรุปว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด จึงยอมรับสมมติฐาน H_{1b}

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ได้ค่า Sig. เท่ากับ 0.019 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่า ยอมรับสมมติฐาน H_{1c} และมีข้อมูลระดับการศึกษามากกว่า 1 คู่ ที่มีความแตกต่างกัน จึงได้มีการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้สถิติ LSD

จากการวิเคราะห์พบว่าข้อมูลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด จากการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด (Mean Difference = -0.354^{**}) มากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

ส่วนผู้ตอบแบบสอบถาม ในระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด (Mean Difference = -0.194^{**}) มากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามระดับปริญญาตรี

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ได้ค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงสรุปว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด จึงยอมรับสมมติฐาน H_{1e}

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ได้ค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงสรุปว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด จึงยอมรับสมมติฐาน H_{1f}

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านศาสนาแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ได้ค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงสรุปว่า นักท่องเที่ยวที่มีศาสนาแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด จึงยอมรับสมมติฐาน H_{1g}

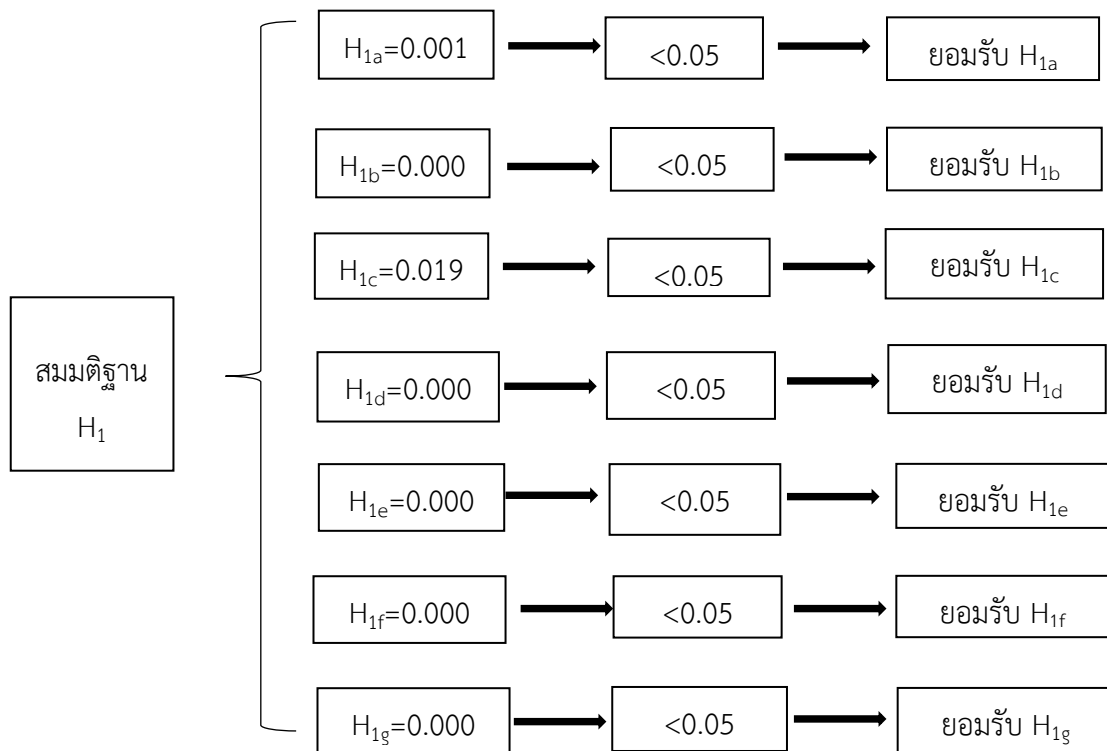
อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และศาสนาที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้วหลังสถานการณ์โควิด แตกต่างกัน มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงมีนัยสำคัญทางสถิติ อันเนื่องมาจาก การตัดสินใจมาเที่ยววัดพระแก้ว แต่ละเพศ แต่ละวัย แต่ละสถานภาพ แต่ละอาชีพ แต่ละกลุ่มรายได้ มีความคิดที่มีความแตกต่าง ในแต่ละกลุ่ม จะมีความชอบที่มีความแตกต่างสำหรับสถานที่ท่องเที่ยว บางกลุ่มชอบวิวธรรมชาติ บางกลุ่มชอบสถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมหรือสถานที่ท่องเที่ยวโบราณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกฎ พัวตระกูล (2563) ในเรื่องปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน คนที่มีอายุอยู่ในวัยที่แตกต่างกันมีระดับการศึกษาแตกต่างกันย่อมจะมีมุมมองและความ ต้องการจากการมาท่องเที่ยวแตกต่างกัน รวมถึง ผู้ที่มีสถานภาพโสดมีความเป็นอิสระมีเวลาสามารถเลือกที่จะเข้าถึงการท่องเที่ยวได้ตามความต้องการของตนเองโดยไม่ต้องกังวลถึงเวลา รับผิดชอบ

ต่อบุคคลในครอบครัวจึงอาจเกิดความพึงพอใจได้มากกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสแล้ว (กรกฎ พัวตระกูล, 2563)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังนี้
การทดสอบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว โดยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้



ภาพที่ 1 ภาพแสดงผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน H_1 ลักษณะประชากรศาสตร์ได้แก่เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และศาสนาที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว จากผลทดสอบจึงยอมรับกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถสรุปสมมติฐานย่อยดังนี้ แตกต่างกันพบว่า

สมมติฐาน H_{1a} ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ที่มีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว แตกต่างกัน โดยค่า Sig.เท่ากับ 0.001 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐาน H_{1b} ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ที่มีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว แตกต่างกัน โดยค่า Sig.เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐาน H_{1c} ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา ที่มีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว แตกต่างกัน โดยค่า Sig.เท่ากับ 0.019 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐาน H_{1d} ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพ ที่มีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว แตกต่างกัน โดยค่า Sig.เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐาน H_{1e} ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ ที่มีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว แตกต่างกัน โดยค่า Sig.เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐาน H_{1f} ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน ที่มีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว แตกต่างกัน โดยค่า Sig.เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐาน H_{1g} ปัจจัยส่วนบุคคลด้านศาสนา ที่มีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวในวัดพระแก้ว แตกต่างกัน โดยค่า Sig.เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเที่ยวชมวัดพระแก้วของนักท่องเที่ยวชาวจีนหลังสถานการณ์โควิด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีสถานภาพโสด มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา (ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา) ซึ่งอายุจะอยู่ระหว่าง 21-30 ปี และส่วนใหญ่มีรายได้ ไม่เกิน 10,000 บาท ดังนั้น ควรต้องปรับปรุงในเรื่องของการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวชาวจีน เนื่องจากนักเรียน/นักศึกษาเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ที่สุด ต้องเพิ่มเติมกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักเรียน/นักศึกษา อย่างเช่นต้องมีพนักงานแนะนำประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของวัดพระแก้ว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในวัดพระแก้วเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงข้อดีข้อด้อยที่ต้องทำการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวจีนให้มากยิ่งขึ้น

2. ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ควรทำการศึกษาแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวย่านวัดพระแก้วของนักท่องเที่ยวชาวจีน

บรรณานุกรม

- กรกฎ พัทธระกู. (2563). อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลพฤติกรรมการท่องเที่ยว และแรงจูงใจในการท่องเที่ยวต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบาง ชุนเทียน ชายทะเล. [ออนไลน์].แหล่งที่มา : <http://dspace.bu.ac.th/handle/123456789/4384>. [10 พฤษภาคม 2567]
- เกรียงไกร ชูระพันธ์. (2560). เอกสารประกอบการสอนวิชาประชากรศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคม. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พลวุฒิ สงสกุล. (2560). ทัวร์จีนกับในหลวงรัชกาลที่ 9 คำบอกเล่าจากไกด์นำเที่ยววัดพระแก้ว. [ออนไลน์].แหล่งที่มา : <https://thestandard.co/kingrama9-funeral-in-tour-guide-view/>. [10 พฤษภาคม 2567]
- Vinijvorakijkul, N., Sae-Wang, R. & Kanchanakhuha, W. (2018). Human Capital Development in Tourism Industry in the ASEAN Framework. *Kasem Bundit Journal*, 19(1) : 45–60.
- Cochran, William G. (1977). *Sampling techniques*. [Online]. Retrieved from : https://archive.org/details/samplingtechniqu0000coch_t4x6. [10 May 2024].
- Ministry of Tourism and Sports (MOTS). (2021). *Tourism Statistics 2020*. [Online]. Retrieved from : https://mots.go.th/more_news_new.php?cid=592 [10 May 2024].
- Tourism Council of Thailand (TCT). (2020). *Tourism Situation and Forecast of Tourists' Behavior and Confidence Index of Thailand's Tourism Industry*. [Online]. Retrieved from : <http://is.gd/JKYvXA> [10 May 2024].
-

สุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท Social Well-being According to Theravada Buddhist Philosophy

ชิสา กันยาวิริยะ¹ และ สิริพันธ์ กันยาวิริยะ²

Chisa Gunyaviriya¹ and Sirin Gunyaviriya²

^{1,2}สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

^{1,2}Philosophy and Ethics Program, Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: ¹chisa.gu@ssru.ac.th

²sirin.cnt@hotmail.com

Received: August 12, 2024; Revised: August 27, 2024; Accepted: August 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เอกสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ผลการวิจัยพบว่า สุขภาวะทางสังคมเริ่มต้นจากความตระหนักรู้ อันเกิดจากการมีสติปัญญาในการทบทวนตนเอง ฝึกพิจารณาความเคยชินของพฤติกรรมและความประพฤติที่เกิดขึ้นเพื่อไตร่ตรองถึงผลกระทบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปเพื่อคุณประโยชน์หรือเป็นทุกข์โทษต่อตนเองและผู้อื่น เมื่อพิจารณาเห็นว่าเป็นทุกข์ก็ฝึกการยอมรับเพื่อปรับตัว ปรับพฤติกรรมและความประพฤติต่าง ๆ ให้เป็นไปเพื่อการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น สร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งทางร่างกายและจิตใจ ฝึกฝนตนเองจนกลายเป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับบุคคลรอบตัว คือ เป็นแบบอย่าง เป็นพื้นที่ปลอดภัย เป็นความเมตตากรุณา เป็นความสบายใจ ความอบอุ่นใจเมื่ออยู่ใกล้หรือได้สนทนาด้วย เกิดความมั่นใจ ความมั่นคงจากภายในเมื่อได้ทำงานหรือได้ทำกิจกรรมใด ๆ ร่วมกัน เป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยให้เกิดความรอบรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการเติบโตจากภายใน มีความนิ่งสงบ ไม่กระวนกระวายส่ายเมื่อถูกกระทบจากสิ่งแวดล้อม ปราศจากความฟุ้งซ่านและความรำคาญ ตลอดจนความกลัวกังวล มีความมั่นใจในการใช้ชีวิตอย่างมีสติ มีความสุขในปัจจุบันธรรม เป็นสุขภาวะให้กับสังคมได้อย่างแท้จริง องค์ความรู้ใหม่ ได้แก่ รูปแบบสุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ประกอบด้วย 1) การยอมรับทางสังคม 2) การสร้างสรรค์สังคม 3) การเป็นสังคมอุดมคติ 4) ความสอดคล้องทางสังคม 5) การหลอมรวมกันทางสังคม

คำสำคัญ: สุขภาวะ, สุขภาวะทางสังคม, พุทธปรัชญาเถรวาท

Abstract

This research article is a qualitative study that employs document analysis with the objective of examining Social Well-being According to Theravada Buddhist Philosophy. The findings reveal that social well-being begins with awareness, which arises from the wisdom of self-reflection. This involves examining one's habitual behaviors and conduct to reflect on whether they lead to benefits or harm for oneself and others. Upon recognizing suffering, one practices acceptance to adapt and modify behaviors and conduct in ways that do not cause harm to oneself or others. The study suggests creating an environment conducive to the development of both physical and mental well-being. Through continuous self-cultivation, one becomes a positive influence on those around them—serving as a role model, a safe space, a source of compassion, and providing comfort and warmth to others in their presence or conversations. This leads to internal confidence and stability when working or engaging in activities together. Such a person becomes a wise and supportive friend who fosters beneficial knowledge for inner growth. They remain calm and unshaken when confronted with external disturbances, free from distractions, irritations, and fears. They live with mindful confidence and find happiness in the present moment. The principle truly contributes to the well-being of society. The new body of knowledge is the model of social well-being based on Theravada Buddhist philosophy, which consists of the following components: 1) Social Acceptance, 2) Social Contribution, 3) Social Actualization, 4) Social Coherence, and 5) Social Integration.

Keywords: Well-being, Social Well-being, Theravada Buddhist Philosophy

บทนำ

“ความสุข” เป็นสิ่งที่คนทั่วไปปรารถนา แม้แต่ในชีวิตการทำงาน มนุษย์ก็ต้องการความสุข ดังนั้น การสร้างความสุขในการทำงานถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้การบริหารองค์กรเป็นไปได้ด้วยความราบรื่น ไม่ว่าจะเป็นการมีผู้บังคับบัญชาที่มีความเมตตาและกรุณา การสนุกกับสิ่งที่ตัวเองทำ การมีเพื่อนร่วมงานที่จริงใจ การได้รับสวัสดิการที่ดีและพอเพียงต่อการดำเนินชีวิต การได้รับความปลอดภัยจากการทำงาน การได้งานที่ดี มีความภาคภูมิใจในงานของตน (ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และคณะ, 2555) แต่ในปัจจุบัน สังคมต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาวะของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือแม้กระทั่งสุขภาพจิต ความเครียดและความกดดันที่เกิดจากชีวิตประจำวันทำให้หลายคนสูญเสียสมดุลในการดำเนินชีวิต จำเป็นที่จะต้องฟื้นฟูสุขภาวะอย่างเป็นองค์รวมเพื่อสร้างความสุข ความสมดุลให้กับชีวิต

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีคำศัพท์หลายคำที่ใกล้เคียงกับคำว่า สุขภาวะ (well-being) ไม่ว่าจะเป็นคำภาษาอังกฤษ (สิรินทร์ กันยาวิริยะ และชีสา กันยาวิริยะ, 2567) เช่น psychological well-being, subjective well-being และ hedonic หรือ ภาษาไทย เช่น สุขภาวะทางจิต สุขภาวะเชิงอัตวิสัย และความสุข ในบางครั้งนักวิจัยต้องการสื่อความ หมายถึง สุขภาวะรูปแบบเดียวกัน แต่ใช้คำแตกต่างกัน เช่น Hills และ Argyle (2002) ใช้คำว่าสุขภาวะทางจิต (psychological well-being) ส่วนองค์ประกอบของสุขภาวะเหมือนกับแนวคิดของ Diener, Sun, Lucas และ Smith (1999) ที่เรียกว่าสุขภาวะเชิงอัตวิสัย (Subjective well-being)

ในทางจริยศาสตร์ (Ethics) ความสุขเป็นสิ่งที่หลายคนปรารถนาให้เกิดในชีวิต จริยศาสตร์มองว่าความสุขคือเป้าหมายของการดำรงอยู่ของมนุษย์ ปัญหาสำคัญทางจริยศาสตร์จึงได้แก่ เราจะมีชีวิตที่ดีได้อย่างไร (How to live well) (กิริติ บุญเจือ, 2551) ความสุขเป็นสิ่งที่มนุษย์ตั้งแต่อดีตพยายามแสวงหาและค้นพบในหลากหลายแง่มุมตามเชื้อชาติและวิธีการที่สืบทอดกันมา (สิริกุล กิตติมงคลชัย, 2562)

ส่วนสุขภาวะในเชิงจิตวิทยา ได้มีนักจิตวิทยาศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาเชิงบวก (positive psychology) พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมมีผลเกี่ยวข้องกับความสุข หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อความสุขในชีวิต เช่น รายได้ส่วนบุคคล สถานะทางเศรษฐกิจ สุขภาพ ครอบครัว ความสัมพันธ์ทางสังคม คุณค่าทางจิตใจและปัจจัยอื่น ๆ (Carr, 2004; Diener, Oishi & Lucas, 2003; Selim, 2008) ดังนั้น อารมณ์และความรู้สึกไม่ว่าจะเป็นลบหรือบวกของคนในสังคมที่แสดงออกมาจึงมีผลโดยรวมต่อความสุข ความพึงพอใจในชีวิตของมนุษย์ (Diener, Napa-Scollon, Oishi, Dzokoto & Suh, 2009) เมื่อเป็นเช่นนี้ ความสุขในเชิงอัตวิสัย คือ การคิด ตัดสินใจ และความรู้สึกต่อ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนประสบการณ์เชิงบวกในการดำเนินชีวิตของบุคคลจึงมีความสัมพันธ์กับความสุขทางสังคม เช่นเดียวกับ Seligman และ Csikentmihalyi ที่ชี้ให้เห็นว่าสุขภาวะเชิงอัตวิสัยมีความสัมพันธ์กับสังคมในเชิงของความผูกพันทางอารมณ์ที่สร้างความพึงพอใจและความหมายในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม (Csikszentmihalyi, Abuhamdeh & Nakamura, 2005; Diener et al., 2009; Seligman, 2002)

เมื่อความสุขเชิงอัตวิสัยมีผลต่อสุขภาวะทางสังคม สิ่งสำคัญจึงได้แก่ การพัฒนาสิ่งที่เป็นอัตวิสัย คือ สุขภาวะทางจิต (Psychological Well-Being : PWB) ให้เติบโตงอกงามจากภายใน เพราะความสุขทางจิตวิญญาณนั้นเป็นความสุขที่แท้จริงและมีคุณค่า นอกจากจะพัฒนาศักยภาพสูงสุดให้กับบุคคลแล้ว (Boniwell, 2023) ยังสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพเชิงบวกกับคนในสังคมได้ด้วย (Brickman & Campbell, 1971)

Keyes (1998) ได้อธิบายประกอบ 5 ด้านของสุขภาวะทางสังคม ได้แก่ 1) การยอมรับทางสังคม (social acceptance) เป็นการที่บุคคลมีความรู้สึกที่ดี มีความรู้สึกสนิทใจ ไว้วางใจเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ และความขยันขันแข็งของผู้คนรอบข้าง อันจะนำมาซึ่งความรู้สึก เชื่อมมั่นและมีมุมมองที่ดีต่อสังคมที่ตนอาศัยอยู่ 2) การสร้างสรรค์สังคม (social contribution) เป็นการที่บุคคลประเมินว่า ตนเองเป็นสมาชิกของสังคม มีความสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

3) การเป็นสังคม อุดมคติ (social actualization) เป็นการที่บุคคลรับรู้ว่าคุณคนในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ รวมถึงหน่วยงาน สถาบัน ในชุมชน ใส่ใจกันและกัน มีการพัฒนาชุมชน โดยคำนึงถึงการเอื้อให้สมาชิกของสังคมได้ใช้ชีวิตได้อย่างเต็มศักยภาพ และเป็นการที่บุคคลมองโลกในแง่ดีเกี่ยวกับอนาคตของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ 4) ความสอดคล้องทางสังคม (social coherence) เป็นการที่บุคคลมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความเข้าใจว่าสังคมที่ตนเป็นสมาชิกแม้ว่าไม่สมบูรณ์แบบ แต่ก็ตอบสนองความต้องการจำเป็นในการใช้ชีวิตของสมาชิกของสังคมได้อย่างสมเหตุสมผล และ 5) การหลอมรวมกันทางสังคม (social integration) เป็นการที่บุคคลมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง มีความผูกพันใกล้ชิด มีความรู้สึกเป็นเจ้าของกลุ่มหรือสังคมนั้น ๆ

ส่วนการสร้างสุขภาวะตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทนั้น เกิดขึ้นจากความเข้าใจและยอมรับความสุขทุกรูปแบบอย่างที่มีนัยเป็น ไม่ว่าจะเป็นความสุขที่อิงอามิสหรือวัตถุ และความสุขที่ไม่อิงอามิส และเข้าใจถึงคุณและโทษของความสุขเหล่านั้น รวมถึงความไม่จีรังยั่งยืนของความสุขที่เกิดขึ้น การสร้างสุขภาวะตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทนั้นเน้นไปที่การดับทุกข์โดยสิ้นเชิง (นิโรธ) แต่ในเชิงกระบวนการนั้น ไม่อาจเข้าถึงการดับทุกข์ได้เฉียบพลัน เว้นเสียแต่จะเคยสร้างเหตุปัจจัยที่เกื้อหนุนให้เกิดกุศลธรรมหรือบารมีธรรมจนสามารถดับทุกข์ได้อย่างสิ้นเชิงจนเข้าสู่ความเป็นพระอรหันต์ (สิรินธร กันยาวิริยะ และชิสากันยาวิริยะ, 2567) ดังนั้น การสร้างสุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทซึ่งเน้นการปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิตใจและชีวิตอย่างมีสติปัญญา จึงสามารถเป็นแนวทางในการสร้างสุขภาวะที่ยั่งยืนทั้งในระดับบุคคลและสังคมโดยรวมได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์สุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพผ่านการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อค้นหาแนวทางการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับบุคคลและสังคมในปัจจุบัน ผลการวิจัยจะช่วยให้เข้าใจถึงกระบวนการที่นำไปสู่ความสงบสุขภายในจิตใจ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์สุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสุข แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาวะทางสังคม แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาวะองค์รวมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำประเด็นที่ได้มาวิเคราะห์สุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท
3. สรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยพุทธธรรมเชิงประยุกต์
4. สรุปผล อภิปรายผล และเสนอแนะ

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า สุขภาวะทางสังคมเริ่มต้นจากความตระหนักรู้ อันเกิดจากการมีสติปัญญา ในการทบทวนตนเอง ฝึกพิจารณาความเคยชินของพฤติกรรมและความประพฤติดที่เกิดขึ้นเพื่อไตร่ตรองถึง ผลกระทบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปเพื่อคุณประโยชน์หรือทุกข์โทษต่อตนเองและผู้อื่น การฝึกพิจารณา พฤติกรรมและความเคยชินที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันสามารถช่วยให้เรารู้ถึงผลกระทบที่การกระทำของ เรามีต่อทั้งตนเองและผู้อื่น โดยหากการกระทำเหล่านั้นเป็นไปเพื่อคุณประโยชน์ เราควรส่งเสริมและ ปฏิบัติต่อไป แต่หากเป็นไปเพื่อทุกข์โทษ เราควรทบทวนและปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น เมื่อ พิจารณาเห็นว่า เป็นทุกข์ก็ฝึกการยอมรับเพื่อปรับตัว ปรับพฤติกรรมและความประพฤติดต่าง ๆ ให้เป็นไป เพื่อการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น สร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง ทางด้านร่างกายและจิตใจ ฝึกฝนตนเองจนกลายเป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับบุคคลรอบตัว คือ เป็น แบบอย่าง เป็นพื้นที่ปลอดภัย เป็นความเมตตากรุณา เป็นความสบายใจ ความอบอุ่นใจเมื่ออยู่ใกล้หรือได้ สนทนาด้วย เกิดความมั่นใจ ความมั่นคงจากภายในเมื่อได้ทำงานหรือได้ทำกิจกรรมใด ๆ ร่วมกัน เป็น กัลยาณมิตรที่ช่วยให้เกิดความรอบรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการเติบโตจากภายใน มีความนิ่งสงบ ไม่กระวน กระวายแสร้งเสียเมื่อถูกกระทบจากสิ่งแวดล้อม ปราศจากความฟุ้งซ่านและความรำคาญ ตลอดถึงความ กล้วกังวล มีความมั่นใจในการใช้ชีวิตอย่างมีสติ มีความสุขในปัจจุบันธรรม เป็นสุขภาวะให้กับสังคมได้ อย่างแท้จริง การฝึกการยอมรับเมื่อพบว่าพฤติกรรมหรือสภาพแวดล้อมนั้นก่อให้เกิดทุกข์เป็นขั้นตอน สำคัญในการพัฒนาตนเองและสังคม เมื่อเรายอมรับความจริงที่เกิดขึ้น เราสามารถปรับตัวและ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเราให้ไม่เป็นการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น การปรับพฤติกรรมนี้ช่วยสร้าง สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ การฝึกฝนตนเองจน กลายเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับผู้อื่น เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงและสุข ภาวะทางสังคม คนที่อยู่รอบตัวจะได้เห็นถึงการปฏิบัติที่ดีและได้รับแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง เช่นกัน การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีเช่นนี้เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสังคมให้มีความสุขและสงบสุขอย่าง ยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า สุขภาวะทางสังคมเริ่มต้นจากการตระหนักรู้ ซึ่งมาจากการ ใช้สติปัญญาในการพิจารณาตนเอง โดยฝึกสังเกตพฤติกรรมและนิสัยที่เคยชิน เพื่อตรวจสอบว่า พฤติกรรมเหล่านั้นส่งผลดีหรือร้ายต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร หากพบว่าพฤติกรรมนั้นนำไปสู่ความทุกข์ ก็ควรฝึกการยอมรับและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสม ไม่ให้เป็นการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น สร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตทั้งทางร่างกายและจิตใจ การฝึกฝนตนเองอย่าง ต่อเนื่องจนสามารถเป็นสภาพแวดล้อมที่ดีต่อบุคคลรอบตัว กลายเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นพื้นที่ปลอดภัย และแสดงความเมตตากรุณา ทำให้ผู้อื่นรู้สึกอบอุ่นใจเมื่อได้อยู่ใกล้หรือสนทนาด้วย ส่งเสริมความมั่นใจ และความมั่นคงภายในเมื่อต้องทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกัน นอกจากนี้ยังเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยสร้าง

ความรู้รอบรู้เป็นประโยชน์ต่อการเติบโตภายใน มีความนิ่งสงบ ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งแวดล้อม ปราศจากความฟุ้งซ่าน รำคาญใจ และความกังวล การใช้ชีวิตอย่างมีสติและมีความสุขในปัจจุบัน สามารถเป็นต้นแบบของสุขภาวะที่แท้จริงต่อสังคมได้ ความตระหนักรู้ที่เกิดจากการทบทวนตนเองด้วยสติปัญญาช่วยให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รวมถึงสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต การฝึกฝนจนสามารถพึ่งพาตนเองจากภายในไม่เพียงแต่สร้างสุขภาวะในระดับปัจเจกบุคคล แต่ยังมีผลดีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นกลยุธมิตรที่เป็นที่พึ่งพิงและส่งเสริมความสุขให้แก่คนในสังคมอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สิริรินทร์ กันยาวิริยะ และชิสา กันยาวิริยะ (2567) กล่าวว่า สุขภาวะตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทคือความสุขที่เกิดจากการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น สูงไปกว่านั้นคือเป็นความสุขที่เกิดจากการได้แบ่งปันเกื้อกูลผู้อื่นด้วยความจริงใจ และสูงไปกว่านั้นก็คือความสุขที่เกิดจากการหยั่งรู้ความเป็นจริง อันเกิดจากการทำจิตให้ว่าง คือว่างจากความกลัว ว่างจากความอยาก ว่างจากความคิดเห็นความเป็นจริง รู้สึกถึงสิ่งรอบตัวจริง ๆ การจะรู้สึกถึงสิ่งรอบตัวได้จำเป็นต้องสร้างสุขภาวะ ทำสมาธิอย่างถูกต้อง ไม่ยึดอยู่เพียงแค่การเพ่งในฌาน แต่ให้ขยายความรู้สึกต่อบนพื้นฐานของความสงบนั้นสู่สรรพสิ่งรอบข้าง รับรู้ลมหายใจเข้าออก รับรู้เสียงที่เข้ามากระทบ รับรู้อุณหภูมิร้อนเย็นหรือลมที่เข้ามากระทบกาย แยกออกระหว่างความคิดปรุงแต่ง อัตตาที่เข้าไปยึดความคิดนั้น และตัวรู้ที่เข้าไปรับรู้ถึงความคิด รวมถึงอัตตาที่เข้าไปยึดว่าความคิดนั้นว่าเป็นสิ่งที่มีตัวตน หรือเป็นของ ๆ ตน การแยกแยะได้เช่นนี้ต้องอาศัยสมาธิ สติปัญญา ความ پاکเพียรอย่างต่อเนื่องจนสามารถเข้าใจ ยอมรับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติจิตใจจึงจะปล่อยวางจากความทุกข์ที่เกิดจากตัณหา ความยึดมั่นถือมั่น สุขภาวะจึงเกิดขึ้นเพราะดับทุกข์ได้ เกิดความปลอดโปร่ง เบาสบาย คลายความยึดมั่นถือมั่นตามหลักการ 3 ข้อสู่ความสุขที่ยั่งยืนตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ได้แก่ 1) เว้นจากการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น 2) แบ่งปันและเกื้อกูลด้วยความจริงใจ และ 3) ทำจิตให้ว่าง ไม่ยึดมั่นถือมั่น และสอดคล้องกับ ชิสา กันยาวิริยะ และเมธา หริมเทพาธิป (2565) กล่าวว่า ศิลภาวนา ได้แก่ การพัฒนาความประพฤติทางกายและวาจาเพื่อให้สังคมเกิดสันติสุข และสอดคล้องกับแนวคิดของ อุเทน ลาพิงค์ (2561) การพัฒนาสุขภาวะทางสังคมที่ดี คือ การอยู่ร่วมกันด้วยดี ในครอบครัว ในชุมชน ในที่ทำงาน ในสังคม ในโลก ซึ่งรวมถึงการมีบริการทางสังคมที่ดี และมีสันติภาพ ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น จะช่วยเพิ่มโอกาสในการประสบผลสำเร็จ

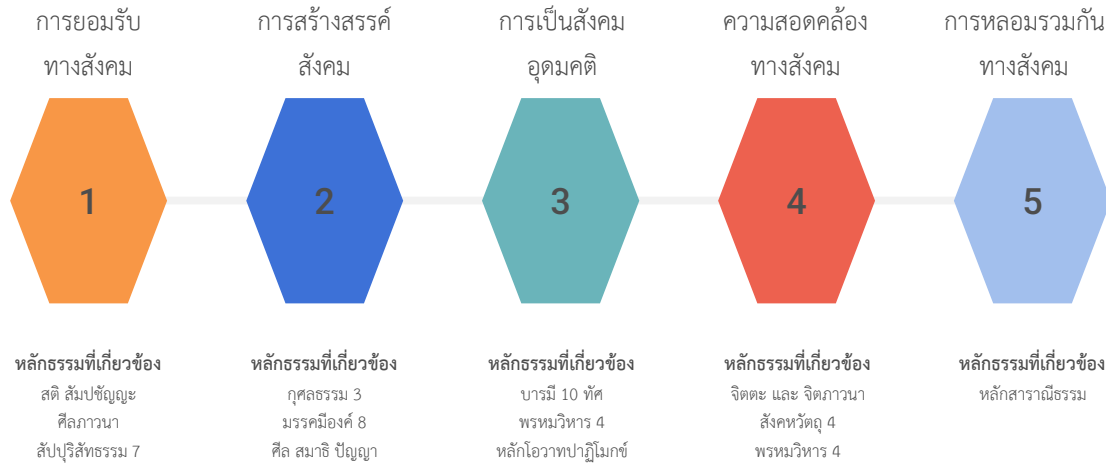
องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รูปแบบสุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท โดยสามารถอธิบายเป็นภาพได้ดังนี้

สุขภาวะทางสังคม (social well-being) ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นใช้หลักการสุขภาวะทางสังคมของ Keyes (1998) ซึ่งประกอบด้วยสุขภาวะทางสังคม 5 ด้าน ได้แก่ 1) การยอมรับทางสังคม 2) การสร้างสรรค์สังคม 3) การเป็นสังคมอุดมคติ 4) ความสอดคล้องทางสังคม 5) การหลอมรวมกันทางสังคม เข้ามาเป็นตัวตั้ง แล้วบูรณาการหรืออธิบายความด้วยหลักธรรมในพุทธปรัชญาเถรวาทเพื่อให้เกิด

สุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ได้แก่ รูปแบบสุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท โดยสามารถอธิบายเป็นภาพ และมีการอธิบายตามลำดับดังนี้

รูปแบบสุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท



ภาพที่ 1 รูปแบบสุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า รูปแบบสุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ประกอบด้วย

1) การยอมรับทางสังคม เกิดขึ้นจากการมีสติ สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีปัญญารู้จักแยกแยะว่าอะไรควรหรือไม่ควร อะไรเป็นคุณ อะไรเป็นโทษ เป็นประโยชน์หรือไม่ใช่ประโยชน์ บุคคลที่ขาดสติและไม่รู้จักกาลเทศะ มีนิสัยของการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่นนั้นไม่อาจสร้างการยอมรับทางสังคมให้เกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวาง ดังนั้น หากนำหลักธรรมของสติ สัมปชัญญะ และศีลภาวนามาพัฒนาตนก็จะทำให้เกิดสุขภาวะทางสังคมได้เป็นอย่างดี

2) การสร้างสรรค์สังคม เกิดขึ้นจากจิตที่เป็นกุศล เพราะสิ่งที่เรียกว่าสร้างสรรค์นั้นจะต้องเกิดจากจิตที่เป็นกุศล หากรากฐานของจิตเป็นอกุศล สิ่งที่ถูกคิดค้นขึ้นหรือสร้างขึ้นย่อมก่อให้เกิดโทษมากกว่าคุณ โดยเฉพาะถ้าผู้ใช้สิ่งนั้นใช้ด้วยจิตที่เป็นอกุศล เขาย่อมสร้างความทุกข์ให้เกิดกับสังคมอย่างกว้างขวาง ตรงกันข้าม หากคิดและทำด้วยจิตที่เป็นกุศล เป็นสัมมาทิฐิ ย่อมเจริญมรรคมิองค์ 8 ข้ออื่น ๆ เช่น สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากรรมันตะ สัมมาอาชีวะ เป็นต้น ให้บริบูรณ์ได้

3) การเป็นสังคมอุดมคติ ได้แก่ เกิดขึ้นจากการบำเพ็ญบารมี เช่น การมีอธิษฐานบารมีในการสร้างสังคมให้เกิดความรักความเมตตา ความกรุณาต่อกัน สร้างสังคมให้เกิดสันติสุข เป็นต้น หากกล่าวโดยอุดมการณ์ก็คือ เป็นสังคมที่ละชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ตามหลักโอวาทปาฏิโมกข์นั่นเอง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการทางสังคม เช่น การใช้กฎหมายเพื่อป้องกันการเบียดเบียน ควบคุมไปกับกิจกรรมการอบรมให้เกิดจิตสำนึก เกิดความตระหนักรู้หรือรู้สึกตัว เพื่อให้เกิดการแบ่งปัน สงเคราะห์

เกื้อกูลต่อกัน ตลอดถึงการสร้างสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อกุศลจิตหรือที่ทางพุทธปรัชญาเถรวาท เรียกว่า สปัปายะ เป็นต้น

4) ความสอดคล้องทางสังคม เกิดขึ้นจากการความใส่ใจซึ่งกันและกัน ด้วยหลักจิตตะ หรือ จิตภาวนา หรือด้วยหลักกรรมแห่งการเกื้อกูล เช่น สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 เป็นต้น เพื่อให้เกิดสังคมที่มีการดูแลซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอก

5) การหลอมรวมกันทางสังคม เกิดขึ้นจากความรู้รักสามัคคี โดยใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อให้เกิดการหล่อหลอมทางสังคม ชุมชน หรือกลุ่มคน ให้เป็นหนึ่งเดียวกัน ได้แก่ การมีเมตตาต่อกันทางกาย (เมตตากายกรรม) การมีเมตตาต่อกันทางวาจา (เมตตาวาจากรรม) การมีเมตตาต่อกันทางใจ (เมตตามโนกรรม) การแบ่งปันเกื้อกูลแก่เพื่อนกัลยาณมิตร (สาธารณโกิตา) การมีศีลเสมอกันกับเพื่อนกัลยาณมิตร (ศีลสามัญญตา) การมีความเห็นถูกต้องดีงาม เป็นกุศลร่วมกันกับกัลยาณมิตร (ทัญญูสามัญญตา)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยเสนอให้องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน นำเอารูปแบบสุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ชุมชน สังคม องค์กร รวมไปถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งความสุขตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท สร้างผู้นำที่เข้าใจถึงความสุขตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท โดยส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ เกิดคุณธรรม เกิดสติปัญญาและบารมีธรรม เพราะผู้นำเป็นหัวใจของการเปลี่ยนแปลงไปสู่สุขภาวะทางสังคม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิเคราะห์สุขภาวะทางสังคมตามแนวพุทธปรัชญา ซึ่งสามารถให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปได้ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์สุขภาวะทางกายตามแนวพุทธปรัชญา
2. การศึกษาวิเคราะห์สุขภาวะทางจิตตามแนวพุทธปรัชญา
3. การศึกษาวิเคราะห์สุขภาวะทางปัญญาตามแนวพุทธปรัชญา

บรรณานุกรม

- กิริติ บุญเจือ. (2551). *คู่มือจริยศาสตร์ตามหลักวิชาการสากล*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- ชิสา กันยาวิริยะ และเมธา หริมเทพาธิป. (2565). การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักภาวนา 4 ตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท. *วารสารพุทธมัตว์*, 7(2): 229-235.
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และคณะ. (2555). *คู่มือการวัดความสุขด้วยตนเอง HAPPINOMETER*. กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพลส.

- สิริกุล กิตติมงคลชัย. (2562). การพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร. *ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- สิรินทร์ กันยาริยะ และชิสา กันยาริยะ. (2567). การสร้างสุขภาวะตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท. *วารสารสถาบันพอดี*, 1(5) : 18-29.
- อุเทน ลาพิงค์. (2561). การพัฒนาสุขภาวะทางสังคมของผู้สูงอายุ โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในภาคเหนือ. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 18(2) : 233-243.
- Boniwell, I. *What is Eudaimonia? The Concept of Eudaimonic Well-Being and Happiness*. [Online]. Retrieved from : <http://positivepsychology.org.uk/pp-theory/eudaimonia/34-the-concept-of-eudaimonic-well-being.html> [29 November 2023].
- Brickman, P., & Campbell, D. T. (1971). Hedonic relativism and planning the good society. In M. H. Appley (Ed.), *Adaptation level theory : A symposium* (pp. 287-302). New York : Academic Press.
- Carr, A. (2004). Positive psychology: New worlds for old. *Irish Psychologist*, 30(11) : 278-279.
- Csikszentmihalyi, M., Abuhamdeh, S., & Nakamura, J. (2005). *Flow. In Handbook of competence and motivation*. New York : The Guilford Press.
- Diener, E., Sun, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being : Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2) : 276.
- Diener, Oishi, S., & Lucas, R. E. (2003). Personality, culture, and subjective well-being: Emotional and cognitive evaluations of life. *Annual review of psychology*, 54(1) : 403-425.
- Diener, Napa-Scollon, C. K., Oishi, S., Dzokoto, V., & Suh, E. M. (2009). Positivity and the construction of life satisfaction judgments: Global happiness is not the sum of its parts. *Journal of Happiness Studies*, 1(2) : 159-176.
- Hills, P., & Argyle, M. (2002). The Oxford Happiness Questionnaire : A compact scale for the measurement of psychological well-being. *Personality and Individual Differences*, 33(7) : 1073-1082.
- Keyes, C. L. (1998). Social well-being. *Social Psychology Quarterly*, 61(2) : 121-140.
- Selim, S. (2008). Life satisfaction and happiness in Turkey. *J Social Indicators Research*, 88(3) : 531-562.

ทานบารมีในพุทธปรัชญาเถรวาท

The Perfection of Generosity in Theravada Buddhist Philosophy

สิรินทร์ กันยาริยะ¹ และ ชิสา กันยาริยะ²

Sirin Gunyaviriya¹ and Chisa Gunyaviriya²

^{1,2}บริษัท ล.ธนวังศ์ (1997) จำกัด

^{1,2}Lor Yaowaraj Bangkok

Corresponding author, e-mail: ¹sirin.cnt@hotmail.com

²chicsar@gmail.com

Received: August 16, 2024; Revised: August 27, 2024; Accepted: August 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์ทานบารมีในพุทธปรัชญาเถรวาท ผลการศึกษาพบว่า ทานคือการให้ เป็นหลักธรรมเบื้องต้นในทางพุทธปรัชญาเถรวาท และเป็นคุณูปการต่อการปฏิบัติธรรมในขั้นสูงจนกระทั่งถึงความดับทุกข์ได้ การสร้างทานบารมีมีทั้งระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ประเภทของทานตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ประเภทที่จัดตามบุคคลผู้จะรับทาน 2) ประเภทที่จัดตามสิ่งของที่ให้ทาน 3) ประเภทที่จัดตามเป้าหมายในการให้ทาน 4) ประเภทที่จัดตามลักษณะและวิธีการให้ทาน การให้ทานที่ยั่งยืนนั้นควรให้ด้วยสติปัญญา เป็นไปเพื่อการสละออกซึ่งกิเลสของผู้ให้ สร้างเสริมให้ผู้รับสามารถพึ่งพาตนเองได้จากภายในสู่ภายนอก ส่งเสริมให้เกิดการเกื้อกูลอย่างสมดุลงระหว่างผู้ให้และผู้รับ เป็นไปเพื่อการเรียนรู้สู่ความพ้นทุกข์ องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ ได้แก่ “7 สิ่งควรทำ – 7 สิ่งควรละ : ทานบารมี” ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อบำเพ็ญทานบารมีในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ: ทาน, บารมี, ทานบารมี, พุทธปรัชญาเถรวาท

Abstract

This study aims to analytically examine the perfection of generosity (Dana Parami) in Theravada Buddhist philosophy. The analysis reveals that generosity, or giving, is a fundamental principle in Buddhism and significantly contributes to higher spiritual

practices, ultimately leading to the cessation of suffering. The cultivation of Dana Parami can be categorized into three levels: basic, intermediate, and advanced. According to Theravada Buddhist philosophy, the types of generosity can be divided into four categories: Based on the recipient of the generosity. Based on the items given. Based on the purpose of giving. Based on the characteristics and methods of giving. Sustainable giving should be done with wisdom, aiming to relinquish the giver's defilements. It should empower the receiver to become self-reliant, fostering a balanced relationship between giver and receiver, and leading to the realization of the path to liberation from suffering. The new knowledge introduced in this study is “7 Things to Do – 7 Things to Avoid: Dana Parami,” which provides guidelines for practicing the perfection of generosity in daily life.

Keywords : Generosity, Perfection, Perfection of Generosity, Theravada Buddhist Philosophy.

บทนำ

ทานคือการให้ การสละ การแบ่งปัน เป็นธรรมพื้นฐานในทางพุทธปรัชญาเถรวาทที่ช่วยยึดเหนี่ยวน้ำใจของกันและกันไว้ การให้ทานเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การบรรลุธรรมขั้นสูงได้จนกระทั่งสู่ความดับทุกข์โดยสิ้นเชิง ส่วนคำสอนในเรื่องทานบารมีนั้นมีปรากฏในคัมภีร์อรรถกถาชาดก กล่าวถึงพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ในอดีตชาติ ก่อนที่พระองค์จะตรัสรู้หรือบรรลุสัมมาสัมโพธิญาณนั้นต้องเคยเสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์มาก่อน โดยมีวัตถุประสงค์ในการบำเพ็ญทานบารมีเพื่อปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า การบำเพ็ญทานบารมีไม่ได้ปรารถนาสิ่งอื่นเลย นอกเหนือจากพระสัพพัญญุตญาณหรือพระโพธิญาณเท่านั้น (พระมหาพงศ์ศิริ ปญญาวชิโร, 2564)

“ทาน” ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าการให้เป็นจุดเริ่มต้นของการทำความดี กล่าวคือ เมื่อต้องการสั่งสมความดี ต้องฝึกแบ่งปันสิ่งของของตนให้แก่คนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และให้โดยไม่มีข้อแม้หวังให้เป็นประโยชน์แก่ผู้รับเป็นสำคัญ เริ่มต้นด้วยการให้ของกินของใช้หรือทรัพย์สินเล็ก ๆ น้อย ๆ ก่อนแล้วค่อยเพิ่มจำนวนเพิ่มค่าของมากขึ้นเมื่อให้ได้อบอุ่น ๆ จะเกิดความรู้สึกชอบให้ชอบบริจาค ตามมาผู้ที่ให้สิ่งของของตนแก่คนอื่น ในลักษณะนี้ได้ยอมทำความดีอย่างอื่นที่สูงขึ้นไปได้ไม่ยากนัก (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต, 2559) มักใช้ประกอบท้ายกับคำอื่น เช่น ธรรมทาน วิทยาทาน สิ่งที่ให้มักหมายถึง เงินหรือสิ่งของที่คนให้แก่คนยากจน (พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช), 2558)

การฝึกทานบารมี ถือได้ว่าเป็นการภาวนาอย่างหนึ่ง เมื่อเชื่อมโยงในฐานของภาวนา 4 นั้น การฝึกกายภาวนาจะใส่ใจเรื่องของวัตถุที่ควรบริจาคนั้น การฝึกศีลภาวนาจะใส่ใจในเรื่องการบริจาคนั้นที่ได้มาโดยสุจริตและไม่ผิดศีลธรรม การฝึกจิตภาวนาจะใส่ใจเรื่องของการสละโลภะจิตหรือความตระหนี่ถี่เหนียวภายในใจ การฝึกปัญญาภาวนาจะใส่ใจเรื่องของความไม่ยึดติดในวัตถุว่าเป็นตน เป็นของ ๆ ตน (ชวลิตวิทย์ อรุณปรการ, นวสวรรณ พูลสวัสดิ์ และสรวิชัย วงษ์สอาด, 2565)

ในด้านผู้นำหรือการบริหารของผู้นำ ทฤษฎีบารมีเป็นแนวทางการสร้างความดีในการบริหารที่เป็นคุณลักษณะพิเศษอันประเสริฐ โดยการสั่งสมคุณธรรมความดีให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติตามหลักธรรมได้อย่างถูกต้อง และมีแนวทางที่ชัดเจน ส่งผลให้บุคคลนั้นได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งผู้นำหรือมีอำนาจในสังคม ผู้นำที่มีบารมีจะเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ยึดมั่นในความเชื่อและอุดมคติของตนเอง พร้อมทั้งมีความสามารถและความสำเร็จในชีวิต ซึ่งทำให้ผู้ตามมีความไว้วางใจในความสามารถและการตัดสินใจของผู้นำ พร้อมทั้งเต็มใจที่จะปฏิบัติตาม ผู้นำที่มีบารมีจะเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่สร้างความประทับใจและได้รับความเชื่อถือจากผู้ตาม โดยการสร้างจุดมุ่งหมายทางอุดมการณ์ที่ชัดเจน และเชื่อมโยงการทำงานกับภารกิจของกลุ่ม รวมถึงค่านิยมและอุดมคติที่เป็นที่ยอมรับในกลุ่ม ผู้นำประเภทนี้จะมุ่งเน้นการเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้ติดตามในด้านพฤติกรรม ทศนคติ และค่านิยม พร้อมทั้งมีความคาดหวังสูงในการปฏิบัติงานของผู้ตาม แต่ก็แสดงความเชื่อมั่นในตัวผู้ตามอย่างเต็มที่ ดังนั้น การมีผู้นำที่มีบารมีจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการทำงานของผู้บริหาร เพราะจะสร้างขวัญและกำลังใจ รวมทั้งส่งเสริมการทุ่มเทและความร่วมมือของผู้ร่วมงานในองค์กร ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น (ชยพล เพชรพิมล, 2558)

การที่ผู้วิจัยเขียนบทความวิชาการฉบับนี้ เพราะเห็นว่าการบำเพ็ญทานบารมีเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานของพุทธศาสนิกชน โดยเฉพาะในเพศฆราวาสที่มีการประกอบอาชีพด้วยสัมมาอาชีพ ซึ่งแตกต่างจากเพศบรรพชิต ที่ไม่ต้องประกอบอาชีพเหมือนฆราวาส แต่มีชีวิตเนื่องด้วยฆราวาส มีการบิณฑบาตเป็นเครื่องยังชีพ จึงควรทำตัวให้ฆราวาสได้ง่าย ดังนั้น ฆราวาสจึงมีหน้าที่ให้ทาน ทำบุญใส่บาตร สร้างบารมีเพื่อฝึกฝนตน และส่งเสริมผู้มีศีลธรรมให้บำเพ็ญบารมีข้ออื่น ๆ โดยเฉพาะเนกขัมมะบารมีให้ถึงฝั่งแห่งพระนิพพาน นอกจากนี้ผู้เขียนยังเห็นว่า การวิเคราะห์ทานบารมีจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการสร้างผู้นำเชิงบารมีเพื่อให้เกิดการบริหารองค์กรเชิงพุทธที่สามารถบำเพ็ญบารมีไปควบคู่กับการประกอบอาชีพโดยสุจริตได้

ความหมายของทานในพุทธปรัชญาเถรวาท

ทาน มีรากศัพท์มาจาก ทา ธาตุในภาษาบาลี หมายถึงการให้ การสละ การบริจาคนั้นเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญ และกล่าวถึงมากในพระไตรปิฎก และยังหมายถึงการให้อภัย อันได้แก่

การรักษาศีล การให้ความปลอดภัยแก่สัตว์ทั้งหลาย อีกทั้งยังหมายถึงการบำเพ็ญบุญเพื่อสั่งสมบารมีให้มากขึ้น และเพื่อกำจัดความตระหนี่ซึ่งเป็นมลทินของจิตใจ

ส่วนความหมายของทานในพระไตรปิฎกนั้น หมายถึง การให้วัตถุที่ควรให้ให้แก่ชนทุกชั้น ไม่ว่าจะเป็นการให้แบบบูชาคุณ ตอบแทนอุปการคุณ การให้ความรู้ หมายถึง การให้อภัยไม่เบียดเบียนแก่คนหรือสัตว์อื่นตามความหมายนี้ (อภิ.ก. (ไทย) 37/289-290/455) คือ การงดเว้นจากเวรภัย ได้แก่ การรักษาศีล มีเว้นจากการฆ่าสัตว์ เบียดเบียนชีวิตผู้อื่น เป็นต้น การรักษาศีลเป็นการให้ทานอย่างหนึ่งซึ่งถือเป็นการให้ที่ยิ่งใหญ่ เพราะเป็นการให้ความปลอดภัยไม่เบียดเบียนทำร้ายในชีวิตแก่สัตว์ทั้งหลายและความหมายของทานในอรรถกถาทาน หมายถึง ทานวัตถุ เพราะบุคคลให้ทานด้วยวัตถุนี้ ฉะนั้น วัตถุนี้จึงชื่อว่า ทาน อธิบายว่า เขามอบทรัพย์สินที่มีอยู่ของตนแก่ผู้อื่น ทาน หมายถึง จากเจตนา เจตนาเป็นเหตุบริจาคนั้นมีสิ่งของที่ควรให้ 10 อย่าง มีข้าว เป็นต้น อันมีสัมมาทิฐิเป็นต้นนำแก่บุคคลอื่น นอกจากนี้ทานยังหมายถึงความไม่โลภ ซึ่งประกอบด้วยเจตนาอันเป็นเหตุบริจาทานโดยเนื้อความมีเพียง 2 อย่าง คือ จากเจตนา และไทยธรรม (ขุ.ขุ.อ. (ไทย) 1/1/192) การให้ธรรมทานจากบัณฑิตกิติ การรับธรรมจากบัณฑิตกิติ ทั้งผู้รับและผู้ให้ พระพุทธเจ้าทรงยกย่องว่าประเสริฐสุด และการคบบัณฑิตก็เช่นเดียวกัน ย่อมประเสริฐกว่าการคบคนพาล เพราะคนพาลย่อมนำความเดือดร้อนมาให้ ความมีติดบอดไม่เกิดปัญญาไม่เป็นไปเพื่อความเจริญ และไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า (พระใบฎีกาก้องสยาม ทนตจิตโต (มอญโรตอง), 2560)

การให้ทาน หมายถึง การเสียสละ การลดความเห็นแก่ตัว มุ่งประโยชน์ของผู้อื่นมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ความตั้งใจก่อนให้ทาน ความตั้งใจขณะกำลังให้ทาน และความตั้งใจหลังจากให้ทานแล้ว ทานแบ่งออกเป็นวัตถุทานและธรรมทาน การให้ทานในพุทธปรัชญาเถรวาทแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูงจัดเป็นทานปรมาตมบารมี ระดับกลางจัดเป็นทานอุปบารมี และระดับต้นเรียกว่าทานบารมี (พระสาธิต รุกขิตวิโส (เขื่อนคำแสน) และ พระอธิการสมนึก จรโน, 2565)

ทาน เป็นหลักธรรมเบื้องต้นในพุทธปรัชญาเถรวาท เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจซึ่งกันและกันเอาไว้ พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญแก่ทาน เพราะจัดเป็นการทำบุญอย่างหนึ่งในบุญกิริยาวัตถุ 3 อย่าง (พุทธทาสภิกขุ, 2555) คือ บุญสำเร็จด้วยการให้ บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล และบุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา การทำบุญทั้ง 3 ประการนี้ ทานในทางพระพุทธศาสนาถือว่าการให้เป็นจุดเริ่มต้นของการทำความดี กล่าวคือ เมื่อต้องการสั่งสมความดี ท่านแนะนำว่าต้องฝึกให้เป็นก่อน คือ ฝึกแบ่งปันสิ่งของ ๆ ตนให้แก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนและให้โดยไม่มีข้อแม้ หวังให้เป็นประโยชน์แก่ผู้รับ (พระมหาพงศ์ศิริ ปญญาวิชโร, 2564)

ความหมายของบารมีในพุทธปรัชญาเถรวาท

ความหมายของคำว่า “บารมี” ตามที่มีผู้แสดงความคิดเห็นทั้งในคัมภีร์เก่า เช่น ในอรรถกถาและฎีกา และตามหนังสือรุ่นใหม่ เช่น ในพจนานุกรมภาษาบาลีและหนังสือทางพุทธศาสนาต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้ นักวิชาการกลุ่มหนึ่งเห็นว่า คำว่า “บารมี” น่าจะมาจากศัพท์เดิมว่า ปรม ลง ณ ปัจจัย ในรากาติตติ (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2514) ได้ศัพท์ว่า ปารม แล้วลง อี อิตถิลิณคอีกที่เป็น ปารมี

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรม พระยาวชิรญาณวโรรส (2499) ทรงอธิบายในธรรมวิภาคปริเฉทที่ 2 ว่า “ศัพท์ว่า บารมี สันนิษฐานว่าออกจากศัพท์ปรม แปลว่า คุณสมบัติหรือปฏิบัติอันยอดเยี่ยม ท่านพรรณนาว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ได้บำเพ็ญมา แต่ครั้งยังเป็นพระโพธิสัตว์เมื่อพระบารมีเหล่านี้เต็มจึงได้ตรัส

“ศัพท์ว่า บารมีสันนิษฐานว่าออกจากศัพท์ ปรม แปลว่า คุณสมบัติหรือ ปฏิบัติอันยอดเยี่ยม ท่านพรรณนาว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ได้บำเพ็ญมาแต่ครั้งยังเป็นพระโพธิสัตว์ เมื่อพระบารมีเหล่านี้เต็มจึงได้ตรัส”

ความเห็นนี้ตรงกับ การตั้งวิเคราะห์ศัพท์บาลีว่า ปรม ปาเปตติ ปารมี (ปฏิบัติ) ปฏิบัติโดยยังผู้ปฏิบัติถึงความเป็นผู้ยอด (เลิศ, ยิ่งใหญ่) ปฏิบัตินั้นเรียกว่า บารมี ศัพท์ “ปารมิตา” มาจาก ปรม เพราะ 1) เป็นธรรมที่ต้องบำเพ็ญเป็นเวลานาน 2) มีธรรมชาติเป็นของบริสุทธิ์ยิ่ง 3) สูงเกินธรรมของพระสาวก และพระปัจเจกพุทธเจ้า การวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “บารมี” ว่าความเต็มหรือความเป็นเลิศนี้ ตรงกับความเห็นของนักวิชาการยุคปัจจุบันที่มีชื่อหลายท่าน เช่น ชิลเดอร์ส (R.C. Childers) รีส เดวิดส์ (T.W. Rhys Davids) และวิลเลียม สเตจ (William Stege) ญาณติโลก (Nyapatiloka) ท่านเหล่านี้ได้อธิบายเพิ่มเติมทำนองเดียวกันว่า บารมี แปลว่า ความเลิศ (completeness) ความเต็ม (perfection) คุณธรรม 10 ประการที่นำไปสู่ความเป็นพระพุทธเจ้า ได้แก่

- 1) ทานบารมี (Perfection in giving or liberality)
- 2) ศีลบารมี (Perfection in Morality)
- 3) เนกขัมมบารมี (Perfection in Renunciation)
- 4) ปัญญาบารมี (Perfection in Wisdom)
- 5) วิริยบารมี (Perfection in Energy)
- 6) ขันติบารมี (Perfection in Patience or Forbearance)
- 7) สัจจบารมี (Perfection in Truthfulness)
- 8) อธิษฐานบารมี (Perfection in Resolution)
- 9) เมตตาบารมี (Perfection in Loving Kindness)
- 10) อุเบกขาบารมี (Perfection in Equanimity)

พระมหาพงศ์ศิริ ปญญาวิโร (2564) สรุปไว้ว่า บารมี หมายถึง คุณความดีที่ควรบำเพ็ญ หรือ ความดีที่ได้บำเพ็ญอย่างยิ่งยวด ความเป็นเลิศในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นคุณสมบัติของใครหรือลัทธิใดก็ได้ แต่ถ้าในทางพระพุทธศาสนาจะเน้นในเรื่องของการปฏิบัติธรรมถึงความเป็นเลิศในระดับใดระดับหนึ่ง คือ การดับกิเลสตันหواسะทั้งปวงจนหมดสิ้น และบารมีหมายถึงหลักธรรม 10 ประการในการปฏิบัติธรรม เพื่อให้บรรลุพระโพธิญาณซึ่งเป็นบรรลุจุดหมายอันสูงสุด

ความหมายของทานบารมีในพุทธปรัชญาเถรวาท

พระรัฐพงศ์ อาจิณฺธธมฺโม พระครูสมุห์ธนโชติ จิรธมฺโม และทรงศักดิ์ พรหมดี (2564) อธิบายว่า ทานบารมี หมายถึง บารมีจากการให้ทาน 3 ระดับของพระโพธิสัตว์ ได้แก่ ทานบารมี ทานอุปบารมี และ ทานปรมัตถบารมี ส่วน ปญญา สละทองตรง (2544) อธิบายไว้ว่า ทานบารมี ได้แก่ ทานที่บำเพ็ญด้วยการสละทรัพย์ ทานอุปบารมี ได้แก่ ทานที่บำเพ็ญด้วยการสละอวัยวะ เช่น ดวงตาและโลหิต ทานปรมัตถบารมี ได้แก่ ทานที่บำเพ็ญด้วยการสละชีวิต ดังนั้น ทานบารมีจึงมีทั้งหมด 3 ชั้น (พระมหาวิลาส ญาณวโร, 2508)

ระดับทานและบารมีในอรรถกถาชาดก พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ในอดีตชาติ ก่อนที่จะตรัสรู้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ต้องเสวยพระชาติในอดีตชาติเป็นพระโพธิสัตว์มาก่อน พระสมณโคตมพุทธเจ้าของเราก็คงเหมือนกัน ได้เสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์ ซึ่งปรากฏในคัมภีร์อรรถกถาชาดก นับได้ 547 พระชาติ โดยแบ่งเป็นระดับทานบารมี คือ คุณความดีที่บำเพ็ญอย่างยิ่งยวด เป็นการเสียสละของ ภายนอกกายมีทั้งหมด 26 พระชาติ ระดับทานอุปบารมี คุณความดีที่บำเพ็ญอย่างยิ่งยวด ซึ่งเป็นบารมี ชั้นจวนสูงสุด ได้แก่ การสละอวัยวะ เช่น ดวงตา เป็นต้น มีทั้งหมด 3 พระชาติ ระดับทานปรมัตถบารมี คือ คุณความดีที่บำเพ็ญอย่างยิ่งยวดชั้นสูงสุด ได้แก่ การสละชีวิตมีทั้งหมด 6 พระชาติ (พระมหาพงศ์ศิริ ปญญาวิโร, 2564)

ความสำคัญของทานในพุทธปรัชญาเถรวาท

พระพุทธศาสนาเห็นว่า “การให้” เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะรองรับการทำความดีอื่น ๆ ที่จะตามมา ดังเช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้งยังสร้างบารมี กว่าพระองค์จะประสบความสำเร็จขั้นสูงสุดในชีวิต ได้อย่างนี้ พระองค์ก็อาศัยการทำทายเป็นจุดเริ่มต้นของการสั่งสมความดี และทานที่สั่งสมดีแล้วย่อม อำนวยผลอย่างไม่มีประมาณเหมือนกัน รูปแบบของการให้มีหลักอยู่ 3 ประการ เรียกว่า ทานสมบัติ ได้แก่ ความถึงพร้อมหรือ ความพร้อมพร้อมสมบูรณ์ ซึ่งทำให้ทานที่ได้บริจาคแล้วเป็นทานอันยอดเยี่ยม มีผลมาก คือ 1) เขตสมบัติ หมายถึง บุญเขตถึงพร้อม คือ ปฏิภาณ หรือผู้รับทานเป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ประกอบด้วยคุณธรรม (บุคคล) 2) ไทยธรรมสมบัติ ไทยธรรมถึงพร้อม คือ สิ่งที่เป็นของบริสุทธิ์

ได้มา โดยชอบธรรม และเหมาะสม เป็นประโยชน์แก่ผู้รับ (วัตถุ) 3) จิตตสมบัติ เจตนาถึงพร้อม คือ ให้ความตั้งใจ คิดจะเป็นประโยชน์แก่ผู้รับแท้จริง มีเจตนาบริสุทธิ์ทั้ง 3 กาล (ก่อนให้ใจยินดี ขณะให้จิตผ่องใส ให้แล้วเบิกบานใจ) ลักษณะของการให้ จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในหลักของการให้ทาน และสิ่งที่ควรให้ทานตามหลักคำสอนทาง พระพุทธศาสนาก็มีทั้งที่เป็นวัตถุสิ่งของ (รูปธรรม) และสิ่งที่มีชีวิต (นามธรรม) องค์ประกอบแห่งไทยธรรม ไม่ขึ้นอยู่กับวัตถุที่ให่ว่าจะมากน้อย ประณีตหรือเลหะเล้ง แต่ขึ้นอยู่กับเจตนาของผู้ให้ว่าเป็นเช่นไร เจตนาบริสุทธิ์หรือไม่ เพราะบุคคลแม้จะให้ทานด้วยวัตถุมากมายและมีราคาแพงแค่ไหนก็ตาม ทานนั้นไม่จัดว่าให้ผลมากกว่าทานที่ผู้ให้มิเจตประกอบด้วยเมตตา (พระครูปริยัติปัญญารัตน์ (โสภรณ ธนปญโญ), 2562)

ประเภทของทาน

ประเภทของทานตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) ประเภทที่จัดตามบุคคลผู้จะรับทาน ได้แก่

1.1) ปาฏิบุคคลิกทาน การให้ทานเจาะจงผู้รับ

1.2) สังฆทาน การให้ทานแก่สงฆ์ มุ่งที่หมู่คณะ

2) ประเภทที่จัดตามสิ่งของที่ให้ทาน ได้แก่

2.1) อามิสทาน การให้ทานด้วยสิ่งของ การให้วัตถุสิ่งของต่าง ๆ และทรัพย์สินเงินทอง ภายนอกทั้งสิ่งที่เป็นที่รักมาก เช่น อวัยวะ เลือด ดวงตาเป็นต้นเป็นทาน

2.2) ธรรมทาน การให้ทานด้วยการแนะนำศิลปวิทยา รวมถึงให้ธรรมเป็นทาน คือ การให้ในส่วนของจิตใจ เช่น การให้ธรรมะ การให้ความถูกต้องดีงามแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ (สัพพทาน ธรรมทาน ชินาติ) การให้ธรรมะขณะการให้ทั้งปวง

2.3) อภัยทาน การให้ทานโดยการให้อภัย การยกเว้นการประทุษร้ายเบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีชีวิตอยู่ร่วมกันโดยไม่มีเวร ไม่มีภัยต่อกัน มีจิตคิดเมตตาในคนและสัตว์ หากผิดพลาดก็ไม่ถือโทษโกรธตอบ การให้อภัยทานตามทัศนะเชิงพุทธในสังคมไทยของพระพุทธศาสนา (และการดำรงอยู่ของพุทธศาสนาเองก็ตาม) จะมีความหมายต่อชีวิตและสังคมอย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อมีกระบวนการที่จะนำไปสู่การเรียนรู้และการปฏิบัติได้อย่างตรงตามสาระและเจตนารมณ์ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และระดับสังคมอย่างสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เป็นจริง และ ส่งผลเป็นความดับทุกข์ในชีวิตปัจเจกและทุกข์ร่วมทางสังคมได้จริงตามสมควรแก่การปฏิบัติ (พระครูปริยัติปัญญารัตน์ (โสภรณ ธนปญโญ), 2562)

3) ประเภทที่จัดตามเป้าหมายในการให้ทาน ได้แก่

3.1) วัฏฏทาน หรือวัฏฏคามิทาน การให้ทานที่ปรารถนามนุษย์สมบัติและสวรรค์สมบัติ

3.2) วิวัฏฏทาน หรือวิวัฏฏคามิทาน การให้ทานที่ปรารถนาออกจากทุกข์ในสังสารวัฏ

4) ประเภทที่จัดตามลักษณะและวิธีการให้ทาน ได้แก่

- 4.1) ทานทาส การให้ทานโดยที่ผู้ให้ยังเป็นลูกทาสครอบงำ และให้ในสิ่งที่เลวแก่คนอื่น
- 4.2) ทานสหาย การให้ทานที่เสมอกับสิ่งที่ตนมี
- 4.3) ทานบดี การให้ทานที่ประณีตกว่าสิ่งที่ตนมี

กล่าวโดยสรุป ทานประเภทแรกมุ่งถึงบุคคลผู้รับทานโดยมีขอบเขตกว้างแคบต่างกัน ประเภทที่สองมุ่งกล่าวถึงสิ่งของที่จะให้ทานซึ่งมีทั้งให้วัตถุและให้ธรรม ประเภทที่สามมุ่งถึงเป้าหมายของการให้ทาน ส่วนประเภทที่สี่มุ่งถึงบุคคลผู้ให้ทานโดยจัดตามสภาพของจิตใจที่ยังมีกิเลสมากน้อยต่างกัน มองโดยสรุปก็มีเพียงสามประเภทเท่านั้น คือ ผู้ให้ทาน ผู้รับทาน วัตถุทาน ส่วนเป้าหมายทานนั้นขึ้นอยู่กับผู้ให้ทานเป็นสำคัญ เพราะกระบวนการให้ทานบุคคลผู้ให้ย่อมแสดงบทบาทสำคัญกว่าองค์ประกอบอย่างอื่นในที่นี้จะไม่ขอกล่าวรายละเอียด เพราะจะทำให้ประเด็นกว้างเกินไป ผู้เขียนจึงดการอธิบายประเภทของทานไว้เพียงเท่านี้ก่อน ผู้สนใจรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของของทานโปรดศึกษาได้จากในทักษิณาวินัยคสูตร (ม.อ. 14/379-380/449 - 450) ศึกษาความหมายของทานและประเภทของทานในคัมภีร์มังคลัตถทีป (2/1/36-37) ในทุติยทานสูตร (อ.อ.อ. 23/32/268) ในทานสูตร (ข.อ.อ. 25/98/388) คัมภีร์ปรมัตถทีปนี อรรถกถาแห่งขุททกนิกาย จริยาปิฎก (ข.จ.อ. 9/621) ขุททกนิกายธรรมบท (ข.ธ. 25/364/92) ในทานวรรคแห่งอังคุตตรนิกาย ” (อ.ท. 20/142/122) ศึกษาภัยทานในอรรถกถาแห่งขุททกนิกาย จริยาปิฎก (ข.จ.อ. 9/261)

องค์ประกอบของทาน

โดยทั่วไป องค์ประกอบของทาน มี 3 ส่วนคือ ผู้ให้ทาน ผู้รับทาน และวัตถุทาน โดยเรียกตามภาษาพระว่า 1) ทายก คือ ผู้ให้ทาน 2) ปฏิกาทก คือ ผู้รับทาน 3) ไทยธรรม คือ วัตถุที่ให้ทาน (อ.ต.ก. 20/41/202) หากขาดส่วนใดส่วนหนึ่งการให้ทานย่อมไม่ครบองค์ประกอบ และการวินิจฉัยคุณค่าของทานยึดเอาองค์ประกอบหลักทั้ง 3 เหล่านี้เป็นเกณฑ์

1. องค์ประกอบของทายก มี 3 ประการ คือ

1.1. บุพพเจตนา หมายถึง ทายกยอมเป็นผู้ยินดี ก่อนที่จะให้ทานล่วงหน้า 1 เดือนหรือ 15 วันว่าเราจักให้ทาน เจตนาในส่วนนี้เกิดขึ้นตั้งแต่เกิดความคิดเช่นนี้ จนถึงขณะจัดแจงเครื่องอุปกรณ์สำหรับให้ทานก่อนมฤจนเจตนา ทายกยอมมีจิตยินดีในขณะนั้นว่า เราจักฝังขุมทรัพย์อันเป็นเหตุแห่งสมบัติที่สามารถจะติดตามเราไปได้

1.2. มฤจนเจตนา หมายถึง ขณะที่ให้ทาน ย่อมมีใจยินดีในทานที่ตนกำลังให้นั้น เจตนาในขณะที่กำลังให้นี้ เกิดขึ้นเมื่อทายกบรรจงวางไทยธรรมในมือของทักษิณบุคคล ทำจิตให้เลื่อมใสว่า เรา กำลังทำการถือเอาสิ่งที่เป็นแก่นสาร มีสาระจากทรัพย์ที่ไม่มีสาระไม่มีแก่นสาร

1.3 อปรปรเจตนา หมายถึง หลังจากให้ทานแล้ว ทายกย่อมยินดีเสมอ ๆ เมื่อระลึกถึงทานที่ตนได้ให้แล้ว เจตนาในส่วนนี้ เกิดขึ้นหลังจากทายกบริจาคไทยธรรมแก่ทักษิณบุคคลแล้ว มีจิตใจชื่นบาน เกิดปีติโสมนัสว่า ทานที่ชื่อว่าบัณฑิตบัญญัติไว้ เราก็ได้ปฏิบัติตามแล้ว ทานของเราสำเร็จประโยชน์ด้วยดีแล้ว

สิ่งสำคัญประการหนึ่งก็คือ เจตนาทั้ง 3 ประการนี้ จะบริบูรณ์ครบองค์ได้เมื่อทายกนั้นประกอบด้วย สัมมาทิฐิ มีความเชื่อในกรรมและผลของกรรม คือเชื่อว่าทานเป็นความดี พระพุทธเจ้าเป็นต้นทรงบัญญัติไว้ ทานที่ทำแล้วมีผล บุญกรรมที่บุคคลบำเพ็ญแล้วย่อมมีผล

2. องค์ประกอบของปฏิคาหก มี 3 ประการ คือ

2.1 เป็นผู้ปราศราคะหรือเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อกำจัดราคะ

2.2 เป็นผู้ปราศโทสะหรือเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อกำจัดโทสะ

2.3 เป็นผู้ปราศโมหะหรือเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อกำจัดโมหะ

องค์ของปฏิคาหกทั้ง 3 ประการนี้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะพระอรหันต์เท่านั้นว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วย องค์ของปฏิคาหก แม้ทานที่ถวายแก่พระอนาคามี พระสกทาคามี พระโสดาบัน กระทั่งสามเณรผู้รับใช้ ถึงบวชในวันนั้น ก็ชื่อว่า บวชเพื่อโสดาปัตติมารค ฉะนั้น ทานที่ถวายแก่สามเณรก็ถือว่าถวายแก่ท่านผู้ปฏิบัติเพื่อกำจัดราคะ โทสะ โมหะเช่นกัน ทานที่ประกอบด้วยองค์ 6 คือ องค์ของทายก 3 และปฏิคาหก 3 เหล่านี้ย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก

3. องค์ประกอบของวัตถุทาน มี 3 ประการ คือ

3.1 เป็นของสะอาด ได้มาโดยบริสุทธิ์

3.2 เป็นของประณีต

3.3 เป็นของที่เหมาะสม สมควรแก่ผู้รับ

สิ่งที่ควรเน้นเป็นพิเศษในที่นี้คือ จากเจตนา คือ เจตนาเป็นเหตุให้บริจาคตาน บุคคลเมื่อจะให้ทานต้องประกอบด้วยเจตนาที่มีศรัทธา มีหิริจึงให้ทาน และทานที่ให้นั้นเป็นทานที่ไม่มีโทษ จากเจตนาเหล่านี้จึงเรียกว่าเป็นทาน เจตนาเป็นเหตุบริจาคตานแก่ผู้อื่น ซึ่งมีปัญญาเครื่องรู้ดีเป็นเบื้องหน้า ประกอบด้วยวัตถุ 10 มีข้าวเป็นต้นชื่อว่าทาน หรือความไม่โลภ ที่ประกอบด้วยเจตนาเป็นเหตุให้บริจาคตานนั้น ก็เรียกว่าทานเช่นกัน (มงคลสูตรปิณี ทุติโย ภาค, 2534) ทานที่ทายกเป็นผู้มีสัมมาทิฐิ คือ เป็นผู้มีความเชื่อว่า ทานที่ทายกให้แล้วย่อมมีผล ทานเป็นความดี ท่านผู้รู้มีพระพุทธเจ้า เป็นต้น สรรเสริญไว้ และบัญญัติไว้แล้ว ทานในส่วนนี้ จึงหมายเอาเจตนาเป็นเหตุให้คนบริจาคตาน ซึ่งเป็นไปทางใจ (เจตสิกทาน) ลักษณะของทานที่มุ่งเจตนาเป็นหลักนี้ เป็นเกณฑ์หลักสำหรับตัดสินค่าทางจริยะของทานประการหนึ่ง ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดอีกครั้งหนึ่งในเกณฑ์ตัดสินเรื่องทาน

ประการต่อมา คือ วิริติ คือ การงดเว้น ได้ชื่อว่าทาน เพราะเมื่อบุคคลประกอบด้วยวิริติ ย่อมจะงดเว้นจากเจตนาแห่งบุคคลผู้ทุศีล ได้แก่ ความกลัว และความขลาด เป็นต้น ข้อนี้นี้จะเห็นได้จากการให้

อภัยแก่บุคคลอื่น เป็นต้น วิรติมี 3 อย่างคือ 1) สัมปัตตวิรติ งดเว้นสิ่งที่มาถึงเข้าโดยมิได้สมาทาน สมาทานวิรติงดเว้นเพราะการสมาทาน และสมุจเฉทวิรติงดเว้นโดยสิ้นเชิง (มังคลัตถทีปนี (แปล) 3/174) วิรติประการสุดท้ายนี้เป็นวิรติของพระอริยสาวกผู้ได้สำเร็จอริยมรรคและอริยผลแล้ว เพราะภัยและเวรทั้ง 5 ของพระอริยสาวกเป็นอันสงบแล้ว ตั้งแต่วิรตินั้นประกอบพร้อมด้วยอริยมรรคกล่าวคือการบรรลุมรรคผล

ประการสุดท้ายคือ ไทยธรรม ได้ชื่อว่า ทาน เพราะบุคคลเมื่อจะให้ก็ยอมให้ข้าวและน้ำ เป็นต้น เป็นทาน เมื่อหมายถึง วัตถุสำหรับให้ทาน จึงเรียกว่า วัตถุนี้ว่าเป็นไทยธรรม

ทานมี 3 อย่างดังที่กล่าวมาแล้ว แต่โดยเนื้อความมีเพียง 2 อย่าง คือ ธรรมที่เกี่ยวข้องทางใจ (เจตสิกธรรม) และไทยธรรม เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว ในมังคลัตถทีปนี หมายความว่าเฉพาะจากเจตนาเท่านั้น ว่าเป็นทาน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับทานบารมีในพุทธปรัชญาเถรวาท ก็คือ “7 สิ่งควรทำ – 7 สิ่งควรละ : ทานบารมี” สามารถแสดงเป็นตารางอธิบายความได้ดังนี้

7 สิ่งควรทำ – 7 สิ่งควรละ : ทานบารมี	
สิ่งควรทำ	สิ่งควรละ
1. ให้ทานด้วยจิตอันเป็นกุศล (อโลภะ อโทสะ อโมหะ) ใน 3 ช่วงเวลา คือ ก่อนให้ ขณะให้ และหลังจากที่ได้ให้แล้ว	1. ให้ทานด้วยจิตอันเป็นอกุศล (โลภะ โทสะ โมหะ) ใน 3 ช่วงเวลา คือ ก่อนให้ ขณะให้ และหลังจากที่ได้ให้แล้ว
2. ให้เพื่อให้ ให้เพื่อธรรม ด้วยความจริงใจ เป็นไปเพื่อการสละออก	2. ให้โดยคาดหวังผลประโยชน์ ให้เพื่อเก็งกำไร เป็นไปเพื่อการสนองอัตตาคือยึดติดความเป็นผู้ให้
3. ให้ด้วยใจที่เอื้อเฟื้อ เป็นสาธารณะ	3. ให้ด้วยความยึดติดในตัวเองบุคคล มีความใจแคบ
4. ให้ของที่ได้มาโดยสุจริต	4. ให้ของที่ได้มาจากการทุจริต
5. ให้ของไม่มีโทษต่อร่างกายและจิตใจ	5. ให้ของที่เป็นโทษต่อร่างกายและสภาพจิตใจ
6. ให้แก่บุคคลที่ควรให้ เช่น เป็นผู้ที่ขาดแคลนสิ่งนั้นอย่างแท้จริง เป็นต้น	6. ให้ของที่ไม่ควรให้ เช่น ให้สุรา ยาเสพติดแก่เด็กและเยาวชน ให้ของแก่คนที่มีสิ่งนั้นอย่างล้นเหลือ เป็นต้น
7. ให้ทานเพื่อกำจัดความตระหนี่ถี่เหนียว ขจัดความเห็นแก่ตัว ให้กิเลสบางเบา	7. ให้ทานโดยหวังความร่ำรวย หวังการนับหน้าถือตา หวังในอำนาจที่ส่งเสริมกิเลสตัณหาให้กำเริบ

ตารางที่ 1 : 7 สิ่งควรทำ – 7 สิ่งควรละ : ทานบารมี

จากตารางที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่า องค์ความรู้ใหม่ในครั้งนี้ คือ “7 สิ่งควรทำ – 7 สิ่งควรละ : ทานบารมี” ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อบำเพ็ญทานบารมีในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วย

7 สิ่งควรทำ ได้แก่

1) ให้ทานด้วยจิตอันเป็นกุศล (อโลภะ อโทสะ อโมหะ) ใน 3 ช่วงเวลา คือ ก่อนให้ ขณะให้ และหลังจากที่ได้ให้แล้ว

2) ให้เพื่อให้ ให้เพื่อธรรม ด้วยความจริงใจ เป็นไปเพื่อการสละออก

3) ให้ด้วยใจที่เอื้อเฟื้อ เป็นสาธารณะ

4) ให้ของที่ได้มาโดยสุจริต

5) ให้ของไม่มีโทษต่อร่างกายและจิตใจ

6) ให้แก่บุคคลที่ควรให้ เช่น เป็นผู้ที่ขาดแคลนสิ่งนั้นอย่างแท้จริง เป็นต้น

7) ให้ทานเพื่อกำจัดความตระหนี่ถี่เหนียว ขจัดความเห็นแก่ตัว ให้กิเลสบางเบา

7 สิ่งควรละ ได้แก่

1) ให้ทานด้วยจิตอันเป็นอกุศล (โลภะ โทสะ โมหะ) ใน 3 ช่วงเวลา คือ ก่อนให้ ขณะให้ และหลังจากที่ได้ให้แล้ว

2) ให้โดยคาดหวังผลประโยชน์ ให้เพื่อเก็งกำไร เป็นไปเพื่อการสนองอัตตาคือยึดติดความเป็นผู้ให้

3) ให้ด้วยความยึดติดในตัวบุคคล มีความใจแคบ

4) ให้ของที่ได้มาจากการทุจริต

5) ให้ของที่เป็นโทษต่อร่างกายและสภาพจิตใจ

6) ให้ของที่ไม่ควรให้ เช่น ให้สุรา ยาเสพติดแก่เด็กและเยาวชน ให้ของแก่คนที่มีสิ่งนั้นอย่างล้นเหลือ เป็นต้น

7) ให้ทานโดยหวังความร่ำรวย หวังการนับหน้าถือตา หวังในอำนาจที่ส่งเสริมกิเลสตัณหาให้กำเริบ

บทสรุป

การให้ทานคือการแบ่งปันสิ่งที่มีไปยังผู้อื่น ซึ่งถือเป็นหลักธรรมเบื้องต้นในพระพุทธศาสนา การให้ทานไม่ได้เป็นเพียงแค่การบริจาคสิ่งของหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่ยังเป็นการปลูกฝังความเมตตา และความเอื้ออาทรในใจของผู้ให้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการปฏิบัติธรรมในระดับสูงสุดจนถึงการบรรลุธรรมและความดับทุกข์ได้ การสร้างทานบารมีสามารถแบ่งออกเป็นสามระดับ ได้แก่ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง โดยการพัฒนาการให้ทานในแต่ละระดับนั้นจะนำไปสู่การสละออกจากกิเลส

อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท ทานสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ 1) ประเภทที่จัดตามบุคคลผู้จะรับทาน เป็นการพิจารณาว่าผู้ที่เราจะให้ทานนั้นคือใคร เช่น ผู้มีศีลหรือผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น 2) ประเภทที่จัดตามสิ่งของที่ให้ทาน การให้สิ่งของที่มีคุณค่า หรือสิ่งที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับ 3) ประเภทที่จัดตามเป้าหมายในการให้ทาน การให้ทานเพื่อเสริมสร้างบุญกุศล หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ 4) ประเภทที่จัดตามลักษณะและวิธีการให้ทาน การให้ทานด้วยจิตที่เป็นกุศล ไม่หวังผลตอบแทน และทำด้วยความตั้งใจที่จะช่วยเหลืออย่างแท้จริง การให้ทานที่ยั่งยืนคือการให้ด้วยสติปัญญา โดยมุ่งหวังที่จะสละกิเลสของตนเองและสร้างเสริมความสามารถในการพึ่งพาตนเองของผู้รับ จากภายในสู่ภายนอก การให้ทานเช่นนี้จะส่งเสริมให้เกิดการเกื้อกูลอย่างสมดุลระหว่างผู้ให้และผู้รับ และเป็นการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อก้าวไปสู่ความพ้นทุกข์ แนวทางปฏิบัติใหม่ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อสร้างทานบารมี ได้แก่ “7 สิ่งควรทำ – 7 สิ่งควรละ: ทานบารมี” ซึ่งจะช่วยชี้แนะวิธีการปฏิบัติเพื่อบำเพ็ญทานบารมีให้เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

- ชยพล เพชรพิมล. ทฤษฎีบารมี. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 7(1) : 217-229.
- ชวัลวิทย์ อรุณปรการ, นวลวรรณ พูลสวัสดิ์ และสรวิชัย วงษ์สอาด. (2565). การใช้บารมี 10 ในการพัฒนาตนเองและสังคม. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 4(1) : 49-56.
- ปัญญา สละทองตรง. (2544). *มลินทปัญห เล่ม 2*. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- พระครูปริยัติปัญญารัตน์ (โสภณ ธนปญโญ). (2562). การศึกษาวัฒนธรรมการให้ในสังคมไทย. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 1(2): 17-24.
- พระใบฎีกาก้องสยาม ทนตจิตโต (มอญไธสง). (2560). วิเคราะห์คุณค่าธรรมทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท. *ปริญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาพงศ์ศิริ ปญญาวิโร. (2564). วิเคราะห์ทานบารมีในคัมภีร์อรรถกถาชาดก. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(1) : 63-73.
- พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช). (2558). *ธรรมสารเทศนา เล่ม 2*. กรุงเทพฯ : ปัญญมิตร การพิมพ์.
- พระมหาวิลาส ญาณวโร. (2508). *โลนาถที่ปณี*. กรุงเทพฯ : จำลองศิลป์.
- พระรัฐพงศ์ อาจิณณมโม พระครูสมุห์ธนโชติ จิรธมโม และทรงศักดิ์ พรหมดี. (2564). ศึกษาวิเคราะห์การบำเพ็ญทานบารมีของพระเวสสันดรในเวสสันดรชาดก. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 12(1) : 175-187.

- พระสาธิต รุกขิตวิโส (เชื่อนคำแสน) และ พระอธิการสมนึก จรโณ. (2565). ศึกษาวิเคราะห์วัตถุธานใน
พระพุทธรูปศาสนาเถรวาท. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 11(2) : 80-93.
- พุทธทาสภิกขุ. (2555). *อิทัปปัจจยตา* หนังสือดี 1 ใน 100 เล่มที่คนไทยควรอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อรุณวิทยา.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 30. กรุงเทพฯ : ผลิธัมม์.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวิชิรญาณวโรรส. (2499). *ธรรมวิภาค ปริเฉทที่ 2*. กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์มามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2514). *บาลีไวยากรณ์ วจวิภาค ภาคที่ 2 สมาสและตัทธิต*. กรุงเทพฯ : มามกุฏราช
วิทยาลัย.
-

การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 8 : ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

Application of Work Principles 8 of King Rama IX :

Economical, Simple, and Maximizing Benefits

ชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์

Chairoj Nopchalerroj

มูลนิธินพเฉลิมโรจน์

Nopchalerroj Foundation

Email: win@chairoj.net

Received: August 12, 2024; Revised: August 27, 2024; Accepted: August 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มุ่งศึกษาการประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 8 คือ ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ผลการวิเคราะห์พบว่า ประหยัด หมายถึง การใช้เหมาะสม คุ่มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ใช้เกินจำเป็น การนำหลัก “ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด” มาใช้ในชีวิตประจำวันสามารถทำได้โดยการปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ 1) ประหยัด เป็นขั้นตอนของการวางแผนการใช้ทรัพยากรและจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ 2) เรียบง่าย เป็นขั้นตอนการทำงานที่ไม่ซับซ้อน ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น และใช้เครื่องมือที่เหมาะสม และ 3) ได้ประโยชน์สูงสุด เป็นขั้นตอนของการตั้งเป้าหมายและวางแผนการใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นกระบวนการในการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 8 : ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ให้เกิดประสิทธิภาคนั้นต้องคำนึงถึงความจำเป็นและความคุ้มค่าในทุกมิติ หลักการดังกล่าวนี้ ใช้ความประหยัดและความเรียบง่าย เป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การได้ประโยชน์สูงสุด หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า ประหยัดและเรียบง่ายนั้นเป็นส่วนของเหตุ ส่วนการได้ประโยชน์สูงสุดเป็นส่วนของผลลัพธ์ หลักการนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งมิติของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา ได้แก่ การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 8 : ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด โดยใช้หลัก “ประหยัด” และ “เรียบง่าย” เป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การได้ “ประโยชน์สูงสุด” หลักการนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งมิติของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้, หลักการทรงงานข้อที่ 8, ประหยัด, เรียบง่าย, ได้ประโยชน์สูงสุด

Abstract

This academic article aims to study the Application of Work Principles 8 of King Rama IX is Economical, Simple, and Maximizing Benefits. The analysis reveals that "Economy" refers to the appropriate, cost-effective use of resources, avoiding extravagance and unnecessary consumption. Applying the principle of "Economy, Simplicity, and Maximum Benefit" in daily life can be achieved through the following steps: Economy involves planning resource usage and budget management effectively. Simplicity focuses on minimizing complexity, reducing unnecessary steps, and using appropriate tools. Maximum Benefit refers to setting goals and planning resource usage to achieve the highest efficiency, while simultaneously developing processes. To effectively apply the 8th Royal Principle - Economy, Simplicity, and Maximum Benefit-one must consider necessity and cost-effectiveness in all dimensions. This principle uses economy and simplicity as the foundation leading to maximum benefit. In other words, economy and simplicity represent the causes, while maximum benefit is the outcome. This principle can be applied across political, economic, social, and environmental dimensions. New insights gained from the study include the application of the 8th Royal Principle - Economy, Simplicity, and Maximum Benefit. By using "economy" and "simplicity" as the foundation, this leads to achieving "maximum benefit." This principle can be applied across the dimensions of politics, economy, society, and the environment.

Keywords : Application, Work Principles 8 of King Rama IX, Economical, Simple, Maximizing Benefits.

บทนำ

ประหยัด (economical) หมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างมีสติและมีประสิทธิภาพ ประหยัดหมายถึงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและรู้จักควบคุมการใช้เพื่อไม่ให้สูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ รวมถึงการรักษาทรัพยากรให้มีอยู่ในระยะยาว การประหยัดสามารถทำได้ในหลายด้าน เช่น รู้จักควบคุมการใช้เพื่อไม่ให้สูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ รวมถึงการรักษาทรัพยากรให้มีอยู่ในระยะยาว การประหยัดสามารถทำได้ในหลายด้าน เช่น การใช้จ่ายเงินอย่างมีสติและรู้จักการวางแผนทางการเงิน เพื่อเก็บออมและป้องกันปัญหาทางการเงินในอนาคต การใช้พลังงานไฟฟ้า น้ำมัน หรือแก๊สอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดการสิ้นเปลืองและรักษาสິงแวดล้อม การจัดการเวลาให้มีประสิทธิภาพเพื่อสามารถทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีสติและระมัดระวัง

เพื่อให้มีการใช้งานอย่างยั่งยืนและรักษาสีงแวดล้อม เป็นต้น การประหยัดแบ่งการประหยัดเป็น 3 ประเภท คือ (1) การประหยัดทรัพย์ หมายถึง การรู้จักสัดส่วนรายได้ของตนตามความจำเป็น รู้จักเลือกซื้อสิ่งของที่สามารถใช้ได้อย่างคุ้มค่ามากที่สุด ไม่ฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย เลือกใช้จ่ายแต่สิ่งจำเป็นเท่านั้น (2) การประหยัดเวลา หมายถึง การรู้จักคุณค่าของเวลา และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมให้มากที่สุด โดยไม่ปล่อยให้ผ่านไปโดยไร้ประโยชน์ (3) การประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การรู้จักประโยชน์ และคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ต้นไม้ เป็นต้น ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ โดยใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าต่อตนเองและสังคม (อานวย แดงรอด, 2540) ดังนั้น การประหยัดจึงเป็นการทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถใช้งานได้ยาวนานและมีคุณค่าในการใช้งานสูงสุด

เรียบง่าย (Simple) หมายถึง การลดความซับซ้อนในชีวิต และมุ่งเน้นที่ความจำเป็นและคุณค่าที่แท้จริง การใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน ตรงไปตรงมา ไม่ต้องแต่งเสริมอะไรมากมายจนเกิดความหยาบคายหรือทำให้ลดความยุ่งยากซับซ้อน มีความสะดวกสบายและพอดี ลดความเครียดและเพิ่มความสุข นอกจากนี้ การมีชีวิตเรียบง่ายยังช่วยให้สามารถจัดการกับเวลาของตัวเองได้ดีขึ้น และสามารถมุ่งเน้นที่สิ่งที่สำคัญจริง ๆ เช่น ครอบครัว สุขภาพ และการพัฒนาตนเอง ความเรียบง่าย (simplicity) คือ การกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมีความหมายด้วยความชัดเจนที่ทำให้สามารถเข้าใจได้โดยง่ายและไม่ซับซ้อน ด้วยการ “ทำให้ง่ายขึ้น” ความเรียบง่ายทำให้การสื่อสารมีศักยภาพ นอกจากจะทำให้เข้าใจง่ายและตรงประเด็นแล้วยังช่วยให้สามารถเกิดการจดจำได้ง่ายอีกด้วย “ความเรียบง่าย” คือ สุนทรียภาพแห่งความสงบ สง่างาม และมีความร่วมสมัย คือ การสร้างสรรค์ของเหตุและผลในทุกการกระทำด้วยการลดหรือตัดทอนรายละเอียดที่เกินจำเป็นออกไปอย่างมีเหตุและผลโดยที่ยังคงไว้ซึ่งแก่นหรือหลักสำคัญที่แท้จริงของสิ่งนั้น การสร้างสรรค์ความเรียบง่ายโดยคำนึงถึงภาพรวมทั้งหมด ทั้งทางด้านรูปร่าง, รูปทรง, การกระทำ, ความคิดความรู้สึก ตลอดจนการนำไปใช้ภายใต้การคำนึงถึงความเรียบง่ายอย่างสมเหตุสมผลนั้นช่วยให้เกิดความเรียบง่ายอย่างแท้จริงที่มีคุณค่าและมีศักยภาพ (รัชฎากร ชัยเรืองรัชต์, 2554) ตัวอย่างของความเรียบง่ายในหลายด้าน เช่น การออกแบบบ้านหรือสิ่งของที่เน้นความเรียบง่ายจะใช้เส้นสายที่ชัดเจน สีที่ไม่หลากหลาย และการจัดวางที่ไม่ซับซ้อน การเลือกใช้ชีวิตในแบบเรียบง่ายหมายถึงการลดการมีสิ่งของมากเกินไป ใช้เฉพาะสิ่งจำเป็น และมุ่งเน้นความสุขที่เกิดจากสิ่งที่มีอยู่แล้ว การพูดหรือเขียนในแบบเรียบง่ายหมายถึงการใช้คำและประโยคที่เข้าใจง่าย ไม่มีคำศัพท์ที่ซับซ้อน และตรงประเด็น การแต่งตัวที่เรียบง่ายหมายถึงการเลือกเสื้อผ้าที่มีดีไซน์เรียบ ๆ สีสันไม่ฉูดฉาด และสวมใส่สบาย เป็นต้น การมีชีวิตหรือการทำให้ต่าง ๆ อย่างเรียบง่ายสามารถช่วยลดความเครียด สร้างความสงบ และเพิ่มคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ได้ประโยชน์สูงสุด (Maximizing Benefits) หมายถึง การทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่เกิดผลลัพธ์หรือประโยชน์มากที่สุด โดยการใช้สิ่งที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า การได้ประโยชน์สูงสุดยังหมายถึงการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้านของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นงาน การศึกษา หรือความสัมพันธ์ ตัวอย่างของการได้ประโยชน์สูงสุดในหลายด้าน เช่น การจัดการเวลาและทรัพยากรในที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้

บรรลุเป้าหมายขององค์กรโดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด การใช้เวลาในการศึกษาให้เต็มที่เพื่อให้ได้รับความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือพัฒนาตนเอง การวางแผนการเงินและการลงทุนอย่างรอบคอบเพื่อให้เงินที่มีอยู่สามารถสร้างรายได้และผลตอบแทนที่ดีที่สุด การใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพเพื่อให้พลังงานที่ใช้สามารถทำงานได้มากที่สุดและลดการสิ้นเปลือง การเลือกใช้ชีวิตและทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาซึ่งความสุขและความพอใจสูงสุด โดยไม่ต้องการสิ่งเพิ่มเติมมากมาย เป็นต้น การได้ประโยชน์สูงสุดช่วยให้เราสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด ทั้งในด้านการทำงาน การใช้ชีวิต และการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ

นอกจากนี้ คำว่า “ประโยชน์” ยังมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายทางจริยศาสตร์ คือ ความสุข เมื่อสองคำนี้รวมกัน จึงเรียกว่า “ประโยชน์สุข” ซึ่งคำนี้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในหมู่คนไทย นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ในวันที่ 5 พฤษภาคม 2493 เป็นต้นมา และปัจจุบันได้ถูกนำมาใช้ในวงกว้างมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาประเทศและสังคม ดังเช่นปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 โดยระบุเป็นเป้าหมายของการพัฒนาว่า “...มุ่งพัฒนา (ประเทศ) เพื่อประโยชน์สุข ที่ยั่งยืนของสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง...” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

อภิชัย พันธเสน (2551) ได้กล่าวถึง ประโยชน์สุขไว้ในการวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบว่า ประโยชน์สุข คือ ความสุขที่เกิดจากการทำประโยชน์ ซึ่งต่างจากความสุขจากการได้รับสิ่งของ หรือ วัตถุ เป็นความสุขที่จะช่วยสร้างความร่มเย็นให้ เกิดขึ้นในสังคมได้ ในภายหลังงานของ ขนิษฐา กาญจนรังสสินท์ และคณะ (2554) ได้นิยามไว้ในทำนองเดียวกันว่า ประโยชน์สุข คือ การให้ การทำประโยชน์ให้กับคนอื่น การช่วยให้ผู้อื่นมีอยู่มีกิน ผ่อนคลายทุกข์ ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส รวมถึงการทำประโยชน์ให้กับสังคมและการทำงานเพื่อส่วนรวม ให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนส่วนรวม ซึ่งเมื่อให้แล้วทำให้คนอื่นเกิดประโยชน์และมีความสุข ตนเองก็มีความสุขด้วยเช่นกัน เป็นความสุขที่ไม่ได้มองที่ผลประโยชน์อันเกิดกับตัวเอง แต่มองผลประโยชน์อันตกแก่คนอื่นและสังคมโดยทั่วไป ถ้าคนในสังคมต่างมีความสุขจากการให้ และ/หรือ การทำประโยชน์ ก็เกิดสังคมแห่งความสุขที่ผู้คนอยากช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอื้ออาทรแบ่งปัน ร่วมมือกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้งเกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และอยากที่จะเผื่อแผ่ประโยชน์สุขที่ได้รับให้กับผู้อื่นต่อไป ดังนั้น คำว่าได้ประโยชน์สูงสุดในที่นี้จึงหมายถึงประโยชน์ส่วนรวมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเป็นองค์รวม เกิดสุขภาวะองค์กรรวม ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

คำอธิบายจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร., 2559) เกี่ยวกับหลักการทรงงานข้อที่ 8 คือ ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด มีดังนี้

ในเรื่องของความประหยัดนี้ ประชาชนชาวไทยทราบกันดีว่า เรื่องส่วนพระองค์ก็ทรงประหยัดมากดังที่เราเคยเห็นว่า หลอดยาสีพระทนต์นั้นทรงใช้อย่างคุ้มค่าอย่างไร หรือฉลองพระองค์แต่ละองค์ทรงใช้อยู่เป็นเวลานาน ดังที่ นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา เคยเล่าว่า

“กองงานในพระองค์โดยท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ บอกว่า “ปีหนึ่ง พระองค์ เบิกดินสอ 12 แท่ง เดือนละแท่ง ใช้นจนกระทั่งจุด ใครอย่าไปทิ้งของท่านนะ จะกริ้วเลย ประหยัดทุกอย่าง เป็นต้นแบบทุกอย่าง ทุกอย่างนี้ มีค่าสำหรับพระองค์หมด ทุกบาททุกสตางค์จะใช้อย่างระมัดระวัง จะสั่งให้เราปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ”

ขณะเดียวกัน การพัฒนาและช่วยเหลือราษฎรทรงใช้หลักในการแก้ปัญหาด้วยความเรียบง่าย และประหยัด ราษฎรสามารถทำได้ ทำได้ในท้องถิ่นและประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้น ๆ มาแก้ไข ปัญหาโดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากนัก ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า “...ให้ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก โดยปล่อยให้ขึ้นเองตามธรรมชาติ จะได้ประหยัดงบประมาณ...”

การประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุดมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในหลายมิติ ทั้งในแง่ของการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน การมีชีวิตเรียบง่ายและประหยัด ช่วยลดภาระทางการเงินและความเครียดที่เกิดจากการใช้จ่ายเกินตัว การมุ่งเน้นที่การได้ประโยชน์สูงสุดช่วยให้เรามีเวลาและพลังงานสำหรับสิ่งที่สำคัญ เช่น ครอบครัว สุขภาพ และการพัฒนาตนเอง การมีเงินเก็บและการใช้จ่ายอย่างมีสติช่วยสร้างความมั่นคงในชีวิตและสามารถรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้ การประยุกต์ใช้หลักการเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้เราสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุขมากขึ้น แต่ยังช่วยสร้างสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและน่าอยู่ยิ่งขึ้นด้วย

หลักการทรงงานข้อนี้มีวิธีคิดที่น่าสนใจต่อการนำมาวิเคราะห์ ประเมินค่า สู่การประยุกต์ใช้อย่างเป็นขั้นตอน (เมธา หริมเทพาธิป, 2559) ในการศึกษาที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำเสนอหลักการทรงงานข้อที่ 1 ได้แก่ การศึกษาอย่างเป็นระบบ (ชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์, 2567ก) ข้อที่ 2 ได้แก่ ระเบิดจากข้างใน (ชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์, 2567ข) ข้อที่ 3 ได้แก่ แก้ปัญหาที่จุดเล็ก (ชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์, 2567ค) ข้อที่ 4 ได้แก่ ทำตามลำดับขั้น (ชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์, 2567ง) ข้อที่ 5 (ภูมิสังคม) (ชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์, 2567จ) หลักการทรงงานข้อที่ 6 (องค์รวม) (ชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์, 2567ฉ) และหลักการทรงงานข้อที่ 7 (ไม่ติดตำรา) (ชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์, 2567ช) มาแล้ว เพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตแก่ส่วนรวมในด้านต่าง ๆ ทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม (ชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์, 2565) ขั้นตอนต่อไปก็คือ การวิเคราะห์ ประเมินค่า สู่การประยุกต์ใช้ ในหลักการทรงงานข้อที่ 8 คือ ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดความยั่งยืนให้มากที่สุด

ดังนั้น หากมีการศึกษาเพื่อเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อนี้ ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์สุขส่วนรวม ครอบคลุมทั้งระดับบุคคล ระดับองค์กร ระดับชุมชนหรือสังคมต่อไป

วิเคราะห์แนวคิดและตีความเชิงปรัชญา

“ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด” คำถามคือ ทำไมต้องประหยัด? ทำไมต้องเรียบง่าย? ทำไมต้องได้ประโยชน์สูงสุด? ประหยัดที่กล่าวถึงนี้คืออะไร ต้องมองให้เห็นหลักคุณภาพว่าทำไมพระองค์ท่านจึงคิดให้ประหยัด ประหยัดเพราะว่าคนส่วนใหญ่ยังสามารถทำได้ คนจนก็ทำได้ คนรวยก็ทำได้ เพราะฉะนั้น พื้นฐานก็ต้องเกิดขึ้นในใจว่า เราคิดอะไรขึ้นมาจะต้องมีความประหยัด ประหยัดในวิถีปฏิบัติ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่สุรุ่ยสุร่าย คิดแล้วคิดอีกจึงจะได้มาซึ่งหลักการของการประหยัด อะไรที่ไม่จำเป็นก็อย่าไปใช้ ยึดเอาความพอเพียง พอดี ๆ อย่าให้มากเกินไป น้อยเกินไปก็ได้ ต้องประหยัดเหมาะที่จะกระจายไปให้ใครก็ได้ใช้เงินเข้าไปลงทุนเพื่อให้เกิดประโยชน์ในภาพรวมกับนวัตกรรมที่สร้างขึ้น

ส่วนคำว่า “เรียบง่าย” ข้อนี้ก็น่าคิด บางคนคิดว่าข้อนี้เป็นการคิดเชิงคุณภาพเพียงอย่างเดียว จริง ๆ แล้วคำตอบคือคุณภาพ แต่ว่าเหมาะสำหรับการทำซ้ำ อย่าเอาความซับซ้อนไปอยู่ที่กระบวนการ สิ่งเหล่านี้เป็นหลักคิดสำคัญว่าความยุ่งยากไม่ควรไปสัมผัสและอยู่กับการดำเนินงาน มันจะทำให้การดำเนินงานยุ่งยากและล่าช้า เพราะฉะนั้นกระบวนการสร้าง กระบวนการคิด พื้นฐานของการสร้างนวัตกรรม จะต้องทำให้ง่ายกับผู้ปฏิบัติและผู้ใช้งานหรือใช้บริการ แม้คนที่ไม่ค่อยรู้เรื่อง คนไม่ค่อยรู้หนังสือก็ทำได้ และแม้ว่าจะเรียบง่ายแต่ต้องอุดมไปด้วยคุณภาพ ทำให้เป็นรูปแบบที่ชัดเจน เหมาะที่จะศึกษาและดำเนินการ ใครก็สามารถดำเนินการ ใครก็สามารถใช้งานได้ มีการให้ความสะดวกและความปลอดภัยแก่ผู้ใช้งาน คือถึงแม้จะ “ทำให้ง่าย แต่ไม่่ง่าย” ก็สามารถเป็นหลักคิดในการสร้างนวัตกรรมได้ตามแนวทางของหลักการทรงงาน

ได้ประโยชน์สูงสุด นี่คือ utilization คำว่า ประโยชน์สูงสุดควรจะได้ประโยชน์ (หลังจากที่เราประหยัดเรียบง่าย) ที่อุดมไปด้วยคุณภาพ อุดมไปด้วยปริมาณ อุดมไปด้วยหลักเกณฑ์ที่มั่นคงสูง แต่คำว่า สูงสุดนั้นเอาอะไรมาเปรียบเทียบ สำหรับความคิดของผู้เขียนมองว่า พระองค์ท่านคิดถึง สิ่งที่ต้องลงทุนว่า การที่ต้องลงทุนเยอะ มีความซับซ้อน ใช้วิทยาการมากมาย แล้วได้ประโยชน์แค่หนึ่งอย่าง ผู้เขียนใช้ตรงจุดนี้เปรียบเทียบว่าเรียบง่ายได้ประโยชน์สูงสุด สูงกว่าสิ่งที่ซับซ้อนและลงทุนมาก นั่นคือประโยชน์สูงสุดที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรทรงทำให้เห็นมาแล้ว และสามารถทำได้จริงด้วย

เทคนิคการประยุกต์ใช้

ประหยัด ไม่ได้แปลว่า ไม่จ่าย ไม่ใช่ หรือตระหนี่ถี่เหนียว แต่หมายถึง ใช้อย่างเหมาะสม คุ่มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ใช่เงินจำเป็น การนำหลัก “ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด” มาใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถทำได้โดยการปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประหยัด (Economy) เป็นขั้นตอนของการวางแผนการใช้ทรัพยากรและจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1) กำหนดเป้าหมายและวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างรอบคอบ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และไม่สิ้นเปลือง ยกตัวอย่างเช่น เมื่อต้องการทำโครงการประหยัดพลังงานในองค์กรหรือสำนักงาน ก็อาจ

เริ่มกำหนดเป้าหมายว่า “ลดการใช้พลังงานในสำนักงานลง 20% ภายใน 6 เดือน” จากนั้นก็วางแผนการใช้ทรัพยากรในมิติต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

- ประเมินสถานการณ์ในปัจจุบันเพื่อตรวจสอบการใช้พลังงานในสำนักงาน ตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้า และหาจุดที่สามารถปรับปรุงได้

- ติดตั้งอุปกรณ์ประหยัดพลังงาน โดยเปลี่ยนหลอดไฟที่ใช้พลังงานสูงเป็นหลอดไฟ LED ที่ประหยัดพลังงาน ติดตั้งเซ็นเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหวในห้องที่ใช้งานไม่บ่อยเพื่อปิดไฟอัตโนมัติ

- การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้พลังงาน โดยส่งเสริมให้พนักงานปิดไฟและอุปกรณ์ไฟฟ้าเมื่อไม่ใช้งาน ใช้เทคนิคการระบายความร้อนและแสงธรรมชาติในการลดการใช้เครื่องปรับอากาศและไฟฟ้า

- ใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำได้โดยการใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สำนักงานที่มีประสิทธิภาพสูงและประหยัดพลังงาน ใช้โปรแกรมการจัดการพลังงานในการควบคุมการใช้พลังงานในสำนักงาน

- ติดตามและประเมินผล โดยตรวจสอบการใช้พลังงานอย่างต่อเนื่องและวิเคราะห์ผลลัพธ์ ประเมินผลการลดการใช้พลังงานและนำเสนอแนะไปปรับปรุงในโครงการต่อไป

2) การลดการใช้พลังงานและน้ำ เช่น ติดตั้งอุปกรณ์ประหยัดพลังงาน เช่น หลอดไฟ LED หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีประสิทธิภาพสูง การรณรงค์ให้ลดการใช้น้ำโดยการติดตั้งอุปกรณ์ประหยัดน้ำ เป็นต้น

3) การใช้วัสดุรีไซเคิลและการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยสนับสนุนการใช้วัสดุที่สามารถรีไซเคิลได้ นำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่เพื่อประหยัดต้นทุน

4) การจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนและติดตามการใช้งบประมาณอย่างเข้มงวด ปรับงบประมาณให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและความต้องการจริง

ขั้นตอนที่ 2 เรียบง่าย (Simplicity) เป็นขั้นตอนการทำงานที่ไม่ซับซ้อน ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น และใช้เครื่องมือที่เหมาะสม ได้แก่

1) การออกแบบกระบวนการที่เรียบง่าย โดยออกแบบขั้นตอนการทำงานให้ไม่ซับซ้อน และลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ใช้เทคโนโลยีที่เรียบง่ายและง่ายต่อการใช้งาน เช่น ออกแบบระบบการจัดการข้อมูลที่มีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล และการจัดเก็บข้อมูลในที่เดียว ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นและรวมการทำงานที่คล้ายกันเข้าด้วยกันเพื่อลดความซับซ้อน การเลือกใช้เครื่องมือที่ใช้งานง่าย ได้แก่ การใช้ซอฟต์แวร์ (Software) ที่มีอินเทอร์เฟซ (Interface) ที่เข้าใจง่ายและใช้งานง่ายสำหรับผู้ทุกระดับ เลือกเครื่องมือที่มีการสนับสนุนและคู่มือการใช้งานที่ชัดเจน เป็นต้น

2) การสื่อสารที่ชัดเจนและตรงไปตรงมา โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและชัดเจนในการสื่อสารสื่อสารเป้าหมายและวิธีการทำงานให้ทีมงานทราบอย่างชัดเจน เช่น ในการประชุมแต่ละครั้ง ควรจัดการประชุมที่มีวาระการประชุมที่ชัดเจนและมีเป้าหมายในการประชุมที่ชัดเจน ส่งรายงานการประชุมที่สรุปประเด็นสำคัญและการตัดสินใจไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและไม่ซับซ้อนในการสื่อสารข้อมูล ใช้ภาพและแผนภูมิในการอธิบายข้อมูลเพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เป็นต้น

3) การจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดลำดับความสำคัญของงานต่าง ๆ และจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เครื่องมือการจัดการเวลา เช่น กำหนดเวลาในการทำงานแต่ละขั้นตอนและจัดลำดับความสำคัญของงานต่าง ๆ ใช้ปฏิทินหรือแอปพลิเคชัน (Application) จัดการงาน เพื่อช่วยในการวางแผนและติดตามการทำงาน เป็นต้น

4) การอบรมและพัฒนาทักษะ โดยให้การอบรมและพัฒนาทักษะให้กับทีมงานเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เครื่องมือและเทคนิคที่เรียบง่ายในการอบรมและพัฒนาทักษะ เช่น การจัดทำคู่มือการใช้งานและวิดีโอการสอนที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายสำหรับทุกคน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 ได้ประโยชน์สูงสุด เป็นขั้นตอนของการตั้งเป้าหมายและวางแผนการใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นกระบวนการในการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ยกตัวอย่างเช่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทีมงานในกระบวนการทำงาน ฟังความคิดเห็นและความต้องการของทีมงานหรือชุมชนเพื่อพัฒนางานให้ตรงกับความต้องการ กำหนดเป้าหมายในชีวิตหรือการทำงาน และวางแผนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านั้น กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้ วางแผนการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเวลา เงิน และพลังงาน อย่างมีประสิทธิภาพและรอบคอบ หมั่นเรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มคุณค่าและประสิทธิภาพในการทำงานและการใช้ชีวิต ตรวจสอบและวัดผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง ประเมินผลการทำงานและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการทำงาน ใช้เทคโนโลยีในการปรับปรุงประสิทธิภาพและสร้างประโยชน์สูงสุด เป็นต้น

การที่จะมีชีวิตที่ “ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด” ต้องมีการวางแผนและการปฏิบัติที่ชัดเจน โดยเน้นที่การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดการใช้สิ่งที่ไม่จำเป็น และพยายามทำให้ทุกสิ่งที่มีคุณค่าและประโยชน์สูงสุด การดำเนินชีวิตในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยลดภาระและความเครียด แต่ยังช่วยเพิ่มความสุขและความพึงพอใจในชีวิตอีกด้วย

ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุดแล้วได้อย่างไร

การนำหลัก “ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด” มาใช้ในชีวิตประจำวันมีประโยชน์มากมาย ดังนี้

1. ลดความเครียดและความกังวล นั่นก็เพราะ การประหยัดช่วยลดภาระทางการเงิน ทำให้ไม่ต้องกังวลเรื่องหนี้สินหรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ความเรียบง่ายช่วยลดสิ่งของและกิจกรรมที่ไม่จำเป็นทำให้ชีวิตสงบและมีระเบียบมากขึ้น การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดส่งผลให้เกิดการทำงานและใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพช่วยลดความกดดันและทำให้มีเวลาพักผ่อนมากขึ้น

2. เพิ่มความสุขและความพอใจ นั่นก็เพราะ การประหยัดช่วยให้สามารถเก็บเงินและทรัพยากรเพื่อใช้ในสิ่งที่มีความสำคัญและมีความสุข ความเรียบง่ายทำให้เกิดการใช้ชีวิตที่ไม่ซับซ้อนช่วยเพิ่มความสุขและความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดเป็นเหตุให้กระทำการต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ ทำให้รู้สึกพึงพอใจกับผลลัพธ์ที่ได้

3. ส่งเสริมความยั่งยืนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นั่นก็เพราะ การประหยัดช่วยลดการใช้ทรัพยากรที่มีค่าและลดการสร้างขยะ ความเรียบง่ายช่วยลดการบริโภคสิ่งของที่ไม่จำเป็นและช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและลดการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม

4. ส่งเสริมสุขภาพที่ดี นั่นก็เพราะ การประหยัดช่วยลดความเครียดจากการเงินซึ่งมีผลดีต่อสุขภาพจิต ความเรียบง่ายช่วยให้เกิดการลดสิ่งของที่ไม่จำเป็นและการจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยลดความเครียดและส่งเสริมสุขภาพกายและจิต การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดช่วยให้เกิดการมุ่งมั่นทำสิ่งที่สำคัญและมีคุณค่าช่วยให้มีเวลาพักผ่อนและดูแลสุขภาพมากขึ้น

5. เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการใช้ชีวิต นั่นก็เพราะ การประหยัดช่วยให้เกิดการวางแผนและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้สามารถทำงานและจัดการเรื่องต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ความเรียบง่ายช่วยให้เกิดการลดสิ่งที่ไม่จำเป็นช่วยให้สามารถมุ่งเน้นที่สิ่งสำคัญและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดช่วยให้เกิดการตั้งเป้าหมายและการวางแผนที่ชัดเจนช่วยเพิ่มความสำเร็จและความพึงพอใจในชีวิต

ดังนั้น การนำหลัก “ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด” มาใช้ในชีวิตประจำวันไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความสุขและความพอใจ แต่ยังส่งผลดีต่อสุขภาพ การทำงาน และสิ่งแวดล้อม ทำให้ชีวิตมีคุณค่าและมีความหมายมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ “การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 8 : ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด” ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน ได้แก่ “ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด” ซึ่งแสดงเป็นภาพได้ดังนี้



ภาพที่ 1 การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 8 : ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า “ประหยัด” และ “เรียบง่าย” เป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การได้ประโยชน์สูงสุด หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า ประหยัดและเรียบง่ายนั้นเป็นส่วนของเหตุ ส่วนการได้ประโยชน์สูงสุดเป็นส่วนของผลลัพธ์ หลักการนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งมิติของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ยกตัวอย่างเช่น

1. การประหยัดที่เงินภาษีของประชาชน โดยการเพิ่มความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งรัฐบาลสามารถเปิดเผยข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณในทุก ๆ ด้าน ทำให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ว่าเงินภาษีที่ถูกใช้ไปสอดคล้องกับผลประโยชน์ส่วนรวมหรือไม่ และหากนำเอาเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) เข้ามาจัดการข้อมูลก็ยิ่งจะทำให้เกิดการประหยัดงบประมาณ ประหยัดเวลา ประหยัดพื้นที่ และลดขั้นตอนการทำงานลงไปมาก สร้างความน่าเชื่อถือให้กับชาวต่างชาติที่จะมาร่วมลงทุนกับรัฐบาลและคนในประเทศ ซึ่งเป็นผลดีต่อด้านเศรษฐกิจและสังคม และที่สำคัญก็คือประโยชน์สูงสุดจะตกอยู่กับประชาชนทั้งประเทศ

2. การลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการสนับสนุนให้ใช้พลังงานทดแทน ซึ่งรัฐบาลสามารถส่งเสริมการใช้พลังงานที่มีประสิทธิภาพสูงและพลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ ลดการใช้พลังงานจากแหล่งที่มีปริมาณจำกัด เช่น น้ำมันและถ่านหิน เป็นต้น

3. การส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้เกี่ยวกับการประหยัด โดยการสนับสนุนโครงการการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรัฐบาลสามารถสนับสนุนโครงการการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับการประหยัดในชุมชน และการจัดการเงินอย่างมีสติ เพื่อสร้างนักประหยัดที่มีคุณภาพในอนาคต

4. การสนับสนุนโครงการชุมชนที่ยั่งยืน โดยการสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรและวัสดุธรรมชาติที่มีคุณค่า ซึ่งรัฐบาลสามารถสนับสนุนโครงการที่ชุมชนเล็กหรือชุมชนที่มีทรัพยากรน้อยสามารถใช้ให้เหมาะสมและยั่งยืนต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการปลูกป่า เพื่อลดการกัดเซาะและสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

บทสรุป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 8 : ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ต้องคำนึงถึงความจำเป็นและความคุ้มค่าในทุกมิติ คือ เน้นการใช้จ่ายงบประมาณ ทรัพยากร และเวลาอย่างคุ้มค่า และทำสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดโดยไม่ต้องใช้ทรัพยากรมากเกินไป ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ การประยุกต์ใช้หลักการนี้ไม่เพียงแต่ช่วยลดค่าใช้จ่ายและประหยัดทรัพยากร แต่ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนในระยะยาว

บรรณานุกรม

- ชนิษฐา กาญจนรังสีนนท์, กาญจนา รอดแก้ว, ประไพ ศิวะสีราวีราช, พรหมพิริยะ พนาสนธิ์, ศยามล ลัคนาสถิต และ รังสรรค์ หังสนาวิน. (2554). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยประโยชน์สุขจากเศรษฐกิจพอเพียง. *รายงานผลการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์. (2565). การคิดนวัตกรรมด้วยหลักการทรงงานตามหลักปรัชญาหลังนวยุค. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน*, 15(2) : 111-117
- _____. (2565). องค์กรรวม : การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา*, 5(2) : 222-230.
- _____. (2567ก). การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 1 : ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ. *วารสารสถาบันพอดี*, 1(1) : 38-53.
- _____. (2567ข). การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 2 : ระเบิดจากข้างใน. *วารสารสถาบันพอดี*, 1(2) : 46-60.
- _____. (2567ค). การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 3 : แก้ปัญหาที่จุดเล็ก. *วารสารสถาบันพอดี*, 1(3) : 33-40.
- _____. (2567ง). การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 4 : ทำตามลำดับขั้น. *วารสารสถาบันพอดี*, 1(4) : 33-44.
- _____. (2567จ). การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 5 : ภูมิสังคม. *วารสารสถาบันพอดี*, 1(5) : 30-40.
- _____. (2567ฉ). การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 6 : องค์กรรวม. *วารสารสถาบันพอดี*, 1(6) : 44-57.
- _____. (2567ช). การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานข้อที่ 7 : ไม่ติดตำรา. *วารสารสถาบันพอดี*, 1(7) : 41-52.
- เมธา หริมเทพาธิป. (2559). การศึกษาตามหลักปรัชญาหลังนวยุคนิยมสายกลาง : วิเคราะห์จากหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร*, 4(1) : 120-132.
- รัชฎากร ชัยเรืองรัตน์. (2554). การศึกษางานออกแบบที่มีลักษณะเรียบง่าย. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). (2559). *หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : สำนักงาน กปร.
- อภิชัย พันธเสน. (2551). *การวิจัยและ พัฒนาเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง*. คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://bsris.swu.ac.th/filenews/53rdbstriapichai.pdf> [14 มกราคม 2555]

อำนวย แตรงรอด. (2540). การเปิดรับข่าวสารการประหยัด ประโยชน์จากข่าวสารกับการซื้อสินค้า
ฟุ่มเฟือยต่างประเทศในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.



จริยธรรมการตีพิมพ์บทความ

ในวารสารสถาบันพอดิ

วารสารสถาบันพอดิ ให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้น จึงมีนโยบายให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังต่อไปนี้

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการในวารสารสถาบันพอดิ

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์กับวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพของบทความตามกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์
2. บรรณาธิการมีหน้าที่จัดพิมพ์คำแนะนำแก่ผู้เขียนในทุกประเด็นที่ผู้เขียนควรรับทราบและควรมีการปรับปรุงคำแนะนำให้ทันสมัยอยู่เสมอพร้อมทั้งควรมีการอ้างอิงหรือการเชื่อมโยงกับระเบียบดังกล่าวนี้ด้วย
3. การพิจารณาบทความในแต่ละเรื่อง ต้องมีการอ้างอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้เขียนบทความและเนื้อหาบทความที่พิจารณาไม่ว่าจะด้วยกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น
4. บรรณาธิการไม่ควรเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในการตอบรับบทความที่ถูกปฏิเสธการตีพิมพ์ไปแล้ว ยกเว้นมีปัญหาร้ายแรงเกิดขึ้นในระหว่างการส่งบทความมารับการพิจารณา
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้สนับสนุนบทความหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความ ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือในการนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง
6. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความและผู้สนับสนุนบทความ
7. บรรณาธิการมีหน้าที่ปกป้องมาตรฐานของทรัพย์สินทางปัญญาจากความต้องการทางธุรกิจ
8. บรรณาธิการมีความรับผิดชอบในการปรับปรุงวารสารอย่างสม่ำเสมอ และขอรับการประเมินมาตรฐานคุณภาพวารสารวิชาการ
9. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด คงไว้ซึ่งความถูกต้องของผลงานวิชาการ และรักษามาตรฐานการดำเนินการทุกอย่างเพื่อให้มั่นใจในคุณภาพของบทความที่ตีพิมพ์และรับรองคุณภาพของงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ตามมาตรฐานสากลที่ได้รับการยอมรับ

บทบาทหน้าที่ของผู้เขียนบทความในวารสารสถาบันพอดี

1. บทความที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ผู้เขียนบทความต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาบทความของตนเอง และห้ามคัดลอกผลงานของผู้อื่นโดยเด็ดขาด
3. หากผลงานทางวิชาการของผู้เขียนเกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ หรือการทดลองในมนุษย์โดยผู้เข้าร่วมหรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้เขียนควรดำเนินการตามหลักจริยธรรมปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ทดลองประกอบด้วยทุกครั้ง
4. ผู้เขียนบทความต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารสถาบันพอดีก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่น ๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์กับวารสารสถาบันพอดีแล้ว
5. ชื่อเขียนที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้น ๆ จริง ไม่แอบอ้าง

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้สนับสนุนบทความการพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นหลัก และพิจารณาบนหลักการและเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติ หรือความขัดแย้งส่วนตัว
2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง
3. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน
4. หากผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความได้ตรวจสอบแล้วพบว่า บทความที่รับประเมินเป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันทีพร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน
5. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนดรวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้อื่นได้รับรู้



หลักเกณฑ์สำหรับการนิพนธ์

บทความวิจัย บทความวิชาการ และงานวิชาการอื่น ๆ

วารสารสถาบันพอดิ

วารสารสถาบันพอดิ มีนโยบายส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิชาการที่สนใจ นอกจากนี้ยังเป็นเวทีวิชาการ เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนะและข้อคิดเห็น ทางด้านสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณามี 2 ประเภท คือ บทความวิจัย และบทความวิชาการ

บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือที่จะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสาร “สถาบันพอดิ” นี้ จะต้องได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ก่อน เพื่อให้วารสารมีคุณภาพ และนำไปอ้างอิงได้

การเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย บทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ และงานวิชาการอื่น ๆ มีดังนี้

1. ภาษา เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และชื่อบัญญัติตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน ควรหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ให้เขียนคำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยวงเล็บภาษาอังกฤษ ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ บทความส่วนที่เป็นภาษาอังกฤษควรให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ

2. การพิมพ์ ให้จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ด้วยรูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK เนื้อหาจะเป็นขนาด 16 พอยต์ หัวข้อขนาด 18 พอยต์ ชื่อเรื่องขนาด 20 พอยต์ โดยจัดหน้ากระดาษ ขนาด A4 ตั้งค่าน้ำกระดาษสำหรับการพิมพ์ห่างจากขอบกระดาษทุกด้าน ดังนี้ บน, ล่าง, ภายนอก ด้านละ 1 นิ้ว (2.54 เซนติเมตร) ยกเว้น ภายในตั้งเป็น 1.3 นิ้ว

3. จำนวนหน้า บทความวิจัย บทวิจารณ์หนังสือ และบทความวิชาการ ตั้งแต่หัวข้อเรื่องจนถึงบรรณานุกรมควรมีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้า แต่ไม่เกิน 15 หน้า กระดาษ ขนาด A4

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. บทความวิจัย

1.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช่คำย่อชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยมาก่อน

1.2 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่สังกัด และอีเมล

1.3 บทคัดย่อ (abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์อย่างต่อเนืองกัน ควรอยู่ระหว่าง 200-300 คำ หรือไม่ควรเกิน 1 หน้ากระดาษ (ขนาดอักษร 16 TH SarabunPSK) ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญหรือคำหลัก (Keywords) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา ควรอยู่ที่ 3-5 คำ และไม่ควรเกิน 5 คำ

1.5 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาหรือบทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ และมิวัตถุประสงค์ของการศึกษาและวิจัยนั้นด้วย

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งนำมาศึกษา จำนวนลักษณะ เฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการทดลองทางสถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1.7 ผลการวิจัย แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจนได้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมาก ตัวแปรมาก ควรใช้ตารางแผนภูมิแทน ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง หรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.8 อภิปรายผลการวิจัย ชี้แจงว่าผลการศึกษาดูตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นและมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือตั้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

1.9 องค์ความรู้ใหม่ ชี้แจงว่าผลการศึกษานี้ได้องค์ความรู้ใหม่อย่างไรบ้างที่อาจมีผลกระทบ ต่อสังคมหรือแวดวงวิชาการ หรือชี้แจงได้ว่าองค์ความรู้จากการศึกษานี้มีคุณค่าต่อสังคมอย่างไร (ถ้าสามารถสรุปเป็นรูปภาพหรือแผนภูมิได้จะดีมาก)

1.10 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น และต้องมีคำอธิบายสั้น ๆ แต่สื่อความหมายได้สาระครบถ้วนในกรณีที่เป็นตาราง คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีเป็นรูปภาพ หรือแผนภูมิคำอธิบายต้องอยู่ด้านล่าง

1.11 บรรณานุกรม สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ให้ครบถ้วนที่ท้ายเรื่อง โดยใช้ระบบการอ้างอิงตามรูปแบบ APA

2. บทความวิชาการ

2.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช้คำย่อชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยมาก่อน

2.2 ผู้แต่ง ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบันที่สังกัด และอีเมล

2.3 บทคัดย่อ (abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์อย่างต่อเนื่องกัน ควรอยู่ระหว่าง 200-300 คำ หรือไม่ควรเกิน 1 หน้ากระดาษ (ขนาดอักษร 16 TH SarabunPSK) ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญหรือคำหลัก (Keywords) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา ควรอยู่ที่ 3-5 คำ และไม่ควรเกิน 5 คำ

2.5 บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษา ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและวิจัยนั้นด้วย

2.6 เนื้อหา มีการอธิบายถึงบริบท หรือองค์ประกอบต่าง ๆ หรือพรรณนาในสิ่งที่ต้องการนำเสนออย่างเป็นขั้นตอน

2.7 องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) ชี้แจงว่าผลการศึกษารั้งนี้ได้องค์ความรู้ใหม่อย่างไรบ้างที่อาจมีผลกระทบต่อสังคมหรือแวดวงวิชาการ หรือชี้แจงได้ว่าองค์ความรู้จากการศึกษารั้งนี้มีคุณค่าต่อสังคมอย่างไร (ถ้าสามารถสรุปเป็นรูปภาพหรือแผนภูมิได้จะดีมาก)

2.8 บทสรุป ควรมีการสรุปให้เข้าใจง่าย อ่านแล้วสามารถเข้าใจภาพรวมทั้งหมดของบทความ ไม่ควรเขียนอธิบายยืดเยื้อ แต่ควรสรุปเนื้อหาให้มีความกระชับ เข้าใจง่าย

2.9 บรรณานุกรม สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ให้ครบถ้วนที่ท้ายเรื่อง โดยใช้ระบบการอ้างอิงตามรูปแบบ APA

3. งานวิชาการอื่น

กรอบในการเขียนให้ใช้ในกรณีเดียวกันกับบทความวิชาการ

ขอบเขตการตีพิมพ์

วารสารสถาบันพอดี เป็นวารสารสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รับผิดชอบเผยแพร่บทความในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมโดยเน้นด้านการศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ เช่น ด้านปรัชญา จริยศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรม มนุษย์ศาสตร์ สังคมศาสตร์ ครุศาสตร์ การบริหารการศึกษา และสหวิทยาการด้านการศึกษา

วาระการตีพิมพ์

วารสารสถาบันพอดี มีวาระการตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ ได้แก่

- ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม
- ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกุมภาพันธ์
- ฉบับที่ 3 ประจำเดือนมีนาคม
- ฉบับที่ 4 ประจำเดือนเมษายน
- ฉบับที่ 5 ประจำเดือนพฤษภาคม
- ฉบับที่ 6 ประจำเดือนมิถุนายน
- ฉบับที่ 7 ประจำเดือนกรกฎาคม
- ฉบับที่ 8 ประจำเดือนสิงหาคม
- ฉบับที่ 9 ประจำเดือนกันยายน
- ฉบับที่ 10 ประจำเดือนตุลาคม
- ฉบับที่ 11 ประจำเดือนพฤศจิกายน
- ฉบับที่ 12 ประจำเดือนธันวาคม

การส่งต้นฉบับ

- E-mail: โดยส่งไฟล์เวิร์ด (word) และไฟล์ Pdf. ไปที่ shdm.foundation@gmail.com
- สามารถส่งได้ด้วยตนเองที่กองบรรณาธิการวารสารสถาบันพอดี มูลนิธิสหธรรมิกชน ณ ลุมพินีพาร์ค

รัตนานิเบศร์-งามวงศ์วาน ถนนรัตนานิเบศร์ บางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี 11000 โทร. 081-8150908

รูปแบบ	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
หนังสือ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์)/ สถานที่พิมพ์./ : ผู้จัดพิมพ์.
ผู้แต่ง 1 คน	ทิตินา แคมมณี. (2563). <i>ศาสตร์การสอน</i>. (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. Vaman Shivram. (1995). <i>The Practical Sanskrit-English Dictionary</i>. New Delhi : Motilal Babarsidass.
ผู้แต่ง 2-3 คน	ชนินทร์ เถลิสมสุข และ อภิชาติ คำปลิว. (2562). <i>เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2</i>. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์. วสันต์ เกียรติแสงทอง, พรหมพล พรหมมาศ และ อนุวัตร เถลิสมสกุลกิจ. (2552). <i>การศึกษาเทคโนโลยีออกเมนต์เตดเรียลลิตี : กรณีศึกษา พัฒนาเกมส์ “เมมการ์ด”</i>. โครงการงานสาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. Kaplan, R. S. and Norton, D. P. (1996). <i>The Balanced Scorecard : translating strategy in action</i>. Boston : Harvard Business School Publishing Corporation. Knecht, W. S., Kuhlman, C. W., & Piper, R. D. (1955). <i>Production of Ionium from a Pitchblende Residue (No. MCW-1379)</i>. St. Louis : Mallinckrodt Chemical Works.
ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป	กรณีมีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ลงเฉพาะผู้แต่งแรกตามด้วยคำว่าและคณะ กรณีภาษาต่างประเทศ ใช้ et al. ยกตัวอย่างเช่น สุวารี เจริญมุขยพันธ์ และ คณะ. (2556). <i>การศึกษาสถานการณ์การให้บริการสุขภาพกับชาวกลุ่มภูเขาที่ชายแดนไทย-กัมพูชา : กรณีศึกษา จังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด กระทรวงสาธารณสุข ปี 2556</i>. นนทบุรี : สำนัก งานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย. Moreau G, et al. (1984). <i>Le service d'accompagnement spirituel de la maison Sarrazin</i>. College de France : Quebec.
ผู้แต่งเป็นสถาบัน	สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.(2560). <i>แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว</i>. กรุงเทพฯ : หจก.อรุณการพิมพ์. World Health Organization (WHO). (2023). <i>Health Statistics 2023 - Monitoring for the SDGs</i>. Geneva Switzerland : World Health Organization.

รูปแบบ	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
หนังสือ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์)/ สถานที่พิมพ์./ ผู้จัดพิมพ์.
ผู้รวบรวมหรือ บรรณาธิการ	รวิช ตาแก้ว (บก.). (2559). <i>ประเทศไทยกับธรรมชาติมาภิบาลด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</i> . กรุงเทพฯ : หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาปรัชญาและจริยศาสตร์. Marya L. Besharov and Bjoern C. Mitzinneck (eds.). (2021) . <i>Organizational Hybridity : Perspectives, Processes, Promises</i> . Research in the Sociology of Organizations.
เอกสารที่ไม่เป็นเล่ม เช่น เอกสารอัดสำเนา แผ่นพับ เป็นต้น	คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2561). <i>รายงานผลการดำเนินงานของหลักสูตร วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน (ปรับปรุง พ.ศ. 2559)</i> . (เอกสารอัดสำเนา). Lynn, A. (1994) . <i>Living after AIDS threat of dying imposes stress</i> . Chicago : University of Illinois. (unpublished).
กรณีผู้แต่งใช้นามแฝง	นิวกลม (นามแฝง). (2555). <i>ความรักเท่าที่รู้</i> . (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : มติชน. Omega (pseud) . (2 0 0 5) . <i>Garden of repose bitter cold nights</i> . (Translated by Jack Hoe) (2nd ed.). Beijing : Foreign Languages Press.
กรณีไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง	PORPEANG THE EXPLORER เศรษฐกิจพอเพียง. (2565). กรุงเทพฯ : ศูนย์ ประสานการปฏิบัติที่ 5 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร. <i>Aids and the third world</i> . (1989). Philadelphia : New Society Publishing.
กรณีไม่ปรากฏเมืองที่พิมพ์ หรือสำนักพิมพ์	ซัม สลาวพัตร, (2559), <i>พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส</i> . กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. Vatsyayan, K. (1986). <i>Made Easy Ethics</i> . New Delhi : n.p.
กรณีปรากฏปีที่พิมพ์	วิทย์ วิศทเวทย์. (ม.ป.ป.). <i>จริยศาสตร์ : มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม</i> . (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : อักษรทัศน์. Kant, I. (n.d.). <i>Groundwork for the Metaphysics of Morals</i> . translated by H.J. Paton. New York : Harper & Row, Publishers, Inc.
กรณีพิมพ์ครั้งที่ 1	คมเดือน โพธิสุวรรณ. (2563). <i>เคล็ดลับการเขียนบทความวิจัยวรรณคดีตะวันตก วรรณคดีอังกฤษและอเมริกัน</i> . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. Belcher, W. (2019). <i>Writing your journal article in twelve weeks : A guide to academic publishing success</i> . Chicago : University of Chicago Press.

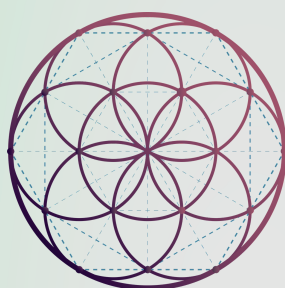
รูปแบบ	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
หนังสือที่ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์เหมือนกันแต่ต่างชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์, ข, ค หรือ a, b, c). / ชื่อเรื่อง. / (ครั้งที่พิมพ์). / สถานที่พิมพ์. / ผู้จัดพิมพ์.
	กิริติ บุญเจือ. (2560ก). <i>ปรัชญาและจริยศาสตร์เบื้องต้น</i>. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. _____. (2560ข). <i>ปรัชญาและจริยศาสตร์โบราณ</i>. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. Huntington, Samuel P. (1996a). <i>The Clash of Civilization</i>. New York : Simon and Schuster. _____. (1996b). <i>The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order</i>. New York : Simon and Schuster.
หนังสือแปล	ชื่อผู้แต่ง./ แปลโดย/ ชื่อผู้แปล./ (ปีที่พิมพ์). / ชื่อเรื่อง. / สถานที่พิมพ์. / ผู้จัดพิมพ์.
	Sandel, M. J. แปลโดย สฤณี อาชวานันทกุล. (2554). <i>ความยุติธรรม</i>. กรุงเทพฯ : โอเพ่น เวิลด์ส. Lao Tzu. translate by D.C. Lau. (1996). <i>Tao Te Chiag</i>. Hong Kong : The Chinese University of Hong Kong.
บทความในวารสาร	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์). / ชื่อบทความ. / ชื่อวารสาร, / ปีที่หรือเล่มที่ (ฉบับที่ (ถ้ามี)) / : / เลขหน้า.
	อัจฉรา ศรีวรกุล และนิรนาท จุลเนียม. (2566). ศึกษาความสามารถในการเขียนเรื่องจากภาพโดยใช้จินตนาการของผู้เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC. <i>วารสารศึกษาศาสตร์ มมร</i>, 11(2) : 25-41. Matland, RE. (1995). Synthesizing the implementation literature : The ambiguity-conflict model of policy implementation. <i>Journal of Public Administration Research and Theory</i>, 5(2) : 145-174.

รูปแบบ	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/ สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย	ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อ วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์และสารนิพนธ์./ระดับวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์หรือ สารนิพนธ์หรือรายงานการวิจัย./คณะหรือสังกัด./ชื่อมหาวิทยาลัย.
อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์	นริศา ชุตินารา. (2563). ศึกษาวิเคราะห์การจัดการอารมณ์เชิงพุทธของผู้สูงอายุใน โรงเรียนฮอมสุข ตำบลดอนแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่. <i>พุทธศาสตร มหาบัณฑิต</i>. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. Pyerson, J.F. (1983). Effective management training : Two models. <i>Master's thesis</i>. New York : Carlsong College Technology.
อ้างอิงจากดุษฎีนิพนธ์	ปราโมทย์ หม่อมศिला. (2561). คุณภาพชีวิตของชาวไทยตามหลักปรัชญาหลังนวยุค สายกลาง : การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน. <i>ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎี บัณฑิต</i>. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. Chansuvarn, W. (2012). Spectrometric analysis of mercury(II) ion using gold nanoparticles stabilized by dithia-diaza ligands. <i>Doctoral dissertation</i>. Bangkok : Chulalongkorn University.
อ้างอิงจากสารนิพนธ์	อภิพัทธ์ วิศิษฎ์ใจงาม และ จิรพจน์ ขวัญคง. (2561). พลังจิตอาสาจากเจตนา สร้าง รัก ศรัทธา ผูกหลักสามัคคี. <i>สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต</i>. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. Akkaraphan Rujiraprawat. (2013). Guidelines to Increase Efficiency of Dried Rubber Wood Industry : A Case Study of a Factory in Songkhla Province. <i>Minor Thesis</i>. Industrial Management : Prince of Songkla University.
อ้างอิงจากรายงานการวิจัย	วิชญ บัวเทศ. (2565). การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพิ่มมูลค่าและมูล ไส้เดือนดิน ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. <i>รายงานการวิจัย</i>. กรุงเทพฯ : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. Natchariya Chomngam. (2020). WTO and Public Moral: A Case Study of EU's Prohibition of Importation and Marketing of Seal Products. <i>research report</i>. Bangkok : Chulalongkorn University.

รูปแบบ	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
บทความจากเว็บไซต์ (Web Site)	ชื่อผู้แต่ง./ชื่อบทความ./[ออนไลน์]./แหล่งที่มา:/URL/[วัน/เดือน/ปี]
	คมชัดลึก ออนไลน์. เมื่อทรงอย่างแบดทรงอิทธิพล โจทย์ใหญ่ Papper Planes ต่อวัยรุ่นพันธุ์น้ำนม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.komchadluek.net/news/society/540937 [20 มกราคม 2567] United Nations. <i>Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development</i>. [Online]. Retrieved from : https://sdgs.un.org/goals [29 November 2023].
บทความจากเอกสารการประชุม/สัมมนาทางวิชาการ	ชื่อผู้แต่ง./[ปีที่พิมพ์]./ชื่อเรื่องบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บก.)./ชื่อการประชุม./สถานที่พิมพ์./สำนักพิมพ์.
	มะลิ ทิพย์ประจง. (2566). นโยบายองค์กรในยุคดิจิทัล. ใน ดร.เพ็ญพรรณ เพื่อองฟูลอย (บก.). รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 1 “สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ : ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม”. สุพรรณบุรี : วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. Soutar, G., & Mazzarol, T. W. (1995). Gaining competitive advantage in education services exports : Forward integration and strategic alliances in a maturing market. In G. Tower (Ed.), <i>Proceeding of the Academy of International Business Southeast Asia Regional Conference, Asia Pacific International Business : Regional integration and global competitiveness</i>. Perth : Murdoch University.
การสัมภาษณ์	ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์./ตำแหน่ง (ถ้ามี)/หัวข้อสัมภาษณ์./วัน เดือน ปีที่สัมภาษณ์./สัมภาษณ์.
	พระไพศาล วิสาโล. <i>การตื่นรู้คืออะไร</i>. 9 กุมภาพันธ์ 2560. สัมภาษณ์. Sanguansermsri, M. <i>Talk of President</i>. 3 September 2020. interviewer.
บทความจากหนังสือพิมพ์	ชื่อผู้แต่ง./[วัน/เดือน/ปี]./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./หน้า.
	สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน : 13. Schwartz, J. (30 September 1993). <i>Obesity affects economic, social status</i>. The Washington Post : A1.

รูปแบบ	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
บทความที่อยู่ในหนังสือ/ รายงาน	ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ใน/ ชื่อบรรณาธิการ/ (บรรณาธิการ)./ ชื่อเรื่อง/ หน้า/ เลขหน้าที่อ้างอิง./ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์.
	รุ่งนภา ฉิมพุม. (2545). ลิเกในจังหวัดพิษณุโลก. ใน ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และพัชรินทร์ สิริสุนทร (บรรณาธิการ), <i>ความรู้ คู่สังคม รวมผลงานวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร</i> (หน้า 67-94). กรุงเทพฯ : พี. เอ. ลีฟวิ่ง. Chimput, R. (2002). Musical folk drama in Phitsanulok province. In D. Pattamasiriwat and P. Sirasoonthorn (Eds.). <i>Knowledge of social partners in Faculty of Humanities and Social Sciences, Naresuan University</i> (pp. 67-94). Bangkok : P. A. Living. หมายเหตุ : ถ้าไม่มีชื่อบรรณาธิการ ให้ระบุใน และตามด้วยชื่อเรื่อง
ราชกิจจานุเบกษา	ชื่อพระราชบัญญัติ./ (วันที่/เดือน/ปีที่พิมพ์)/ ราชกิจจานุเบกษา./ เล่มที่./ ตอนที่./ .../ หน้า...-
	กฎกระทรวง การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรณา พ.ศ. 2559. (27 มกราคม 2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 12 ก, หน้า 41-51.
รูปภาพ	ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อภาพ./ [Image]./ จาก หรือ Retrieved from/http://www.xxxxxxx
	 ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐ-ตุรกีในสถานะของการช่วยชีวิต เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม ค.ศ. 2018 (Geopolitical Monitor, 2018) ตัวอย่างการอ้างอิงบรรณานุกรม Geopolitical Monitor. (2018). <i>US-Turkey Relations Placed on Life Support</i>. [Image]. Retrieved from https://www.geopoliticalmonitor.com/us-turkey-relations-placed-on-life-support/

รูปแบบ	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
แอปพลิเคชัน	ชื่อผู้ถือสิทธิ์ หรือองค์กร./(ปีของ version แอป)./ชื่อแอปพลิเคชัน/(Version แอป)/ [Mobile application software]/จาก หรือ Retrieved from http://xxxxx
	Automattic. (2021). <i>Word Press</i> (Version 18.0) [Mobile application software]. Retrieved from https://apps.apple.com/us/app/wordpress /id335703880
ภาพ หรือ แผนผัง หรือแผนภูมิ	เขียนอ้างอิงในบรรณานุกรมให้สอดคล้องกับหลักการอ้างอิงประเภทต่าง ๆ ดังที่แสดง เอาไว้ข้างต้น เช่น ถ้า ภาพ หรือแผนผัง หรือแผนภูมิ อ้างอิงมาจากหนังสือ ก็ให้อ้างอิง ในรูปแบบของหนังสือ แต่หากอ้างอิงมาจากเว็บไซต์ ก็ให้อ้างอิงในรูปแบบของเว็บไซต์ เป็นต้น
	 ภาพที่ 1 องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (เมธา หริมเทพาธิป และคณะ, 2564) เมธา หริมเทพาธิป และคณะ. (2564). สังคมแห่งการแบ่งปันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจัย และวิจารณ์. <i>รายงานการวิจัย</i>. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 5 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร.



SHDM
FOUNDATION



สถาบันพอดิ
SHDM Foundation

มูลนิธิสหธรรมิกชน
SAHADHAMMIKCHON FOUNDATION
WWW.SHDMFOUNDATION.ORG